

HÄÄDEMEESTE VALLA ARENGUKAVA AASTATEKS 2019-2024

SELETUSKIRI

2019

SISUKORD

Sissejuhatus

1.	SISSEJUHATUS	4
2.	VALLAVANEMA EESSÕNA	5
3.	LÜHIÜLEVAADE HÄÄDEMEESTE VALLA ARENGUKAVAST	6
4.	HÄÄDEMEESTE VALLA JA SELLE VÄLISKESKKONNA HETKESEISU ANALÜÜS	8
4.1	HÄÄDEMEESTE VALLA PAIKNEMINE NING FUNKTSIONAALSED SUHTED	8
4.2	KOHALIK OMAVALITSEMINE	10
ÜHINEMISJÄRGSE HÄÄDEMEESTE SÜMBOOLIKAKS ON ENDISE HÄÄDEMEESTE VALLA VAPP JA ENDISE	10	
TAHKURANNA VALLA LIPP.	10	
4.2.1	Vallaelu kajastamine	11
4.2.2	Vallaelarve	11
4.3.	ASUSTUS JA RAHVASTIKUPROTSESSID	13
4.4	KESKKOND	18
4.4.1	Maastikuline kirjeldus	18
4.4.2	Looduskaitse	18
4.4.3	Maavarad	19
4.5.	MAAKASUTUS JA RUUMILINE PLANEERIMINE	21
4.5.1	Maakasutus	21
4.5.2.	Planeerimistegevus	22
4.5.3	Ehitustegevus	23
4.6	ETTEVÕTLUS JA PUHKEMAJANDUS	24
4.6.1	Ettevõtlus	24
4.6.2	Loodusturism ja puhkemajandus	26
4.6.3.	Olulisimad turismiressursid	29
4.6.4	Romantiline Rannatee	32
4.7	INFRASTRUKTUUR JA KOMMUNAALMAJANDUS	34
4.7.1	Teed, tänavavalgustus, bussiootepaviljonid ja ühistransport	34
4.7.2	Veemajandus	35
4.7.2.1	Vee-ettevõtted	37
4.7.2.2	Tuletõrje veevarustus	38
4.7.2.3	Sademevee kanalisatsioon	39
4.7.3	Jäätmemajandus	40
4.7.4	Heakord	41
4.7.5	Soojamajandus	41
4.8	HARIDUS, HUVIHARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	43
4.8.1	Haridus	43
4.8.2.	Huviharidus	49
4.8.3	Noorsootöö	52
4.9.	KULTUUR JA SPORT	55
4.9.1	Kultuur	55
4.9.2.	Raamatukogud	58
4.9.3.	Kodanikuühiskond ja seltside tegevus	60
4.9.4	Sport	62
4.10	SOTSIAALVALDKOND JA RAHVATERVIS	66
4.10.1	Sotsiaalhoolekanne	66
4.10.2	Rahvatervis	71
4.11	TURVALISUS	72
4.11.1	Tuletõrje- ja päästeteenistus	73
4.11.2	Korrakaitse	74
4.11.3	Vabatahtlik merepääste	74
4.11.4	Naabrivalve	74
5.	SWOT-ANALÜÜS	76
5.1	JUHTIMINE, REGIONAALHALDUS	76
5.2	ARENDUSTEGEVUS JA MAJANDUS	76
5.3	TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	77

5.4 KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	77
5.5 SOTSIAALHOOLEKANNE	78
5.6 HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	79
5.7 HEAKORD, LOODUS- JA KESKKONNAKAITSE	80
5.8 TURVALISUS	80
6. HÄÄDEMEESTE VALLA VISIOON 2030+	81
6.1. HÄÄDEMEESTE VALLA ARENGUMUDEL	81
7. ARENGUSTRATEEGIA.....	82
7.1 JUHTIMINE, REGIONAALHALDUS.....	82
7.2 ARENDUSTEGEVUS JA MAJANDUS.....	82
7.3 TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	83
7.4 KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	84
7.5 SOTSIAALVALDKOND JA RAHVATERVIS	86
7.6 HARIDUS, HUVIHARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	86
7.7 HEAKORD, LOODUS- JA KESKKONNAKAITSE	87
7.8 TURVALISUS	88
8. HÄÄDEMEESTE VALLA ARENGUKAVA 2018-2019 INVESTEERINGUTE PRIORITEEDID	89
8.1 PRIORITEEDID 2018. AASTAL.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.2 PRIORITEEDID 2019. AASTAL.....	89
8.3 PRIORITEEDID 2020. AASTAL.....	89
9. ARENGUKAVA SEIRE JA MUUTMISE KORD	91
10. ARENGUKAVA SELGITAVAD TABELID	92
Tabel 1 Vallale kuuluvad ehitised (Allikas: vallavalitsus).....	92
Tabel 2 Majutusteenust pakkuvad registreeritud ettevõtted.....	99
Tabel 3 Häädemeeste vallas registreeritud mittetulundusühingud.....	102

LISAD:

Lisa 1. Häädemeeste valla arengukava 2019-2024 seletuskiri

Lisa 2. Eelarvestrateegia

1. Sissejuhatus

Tänases maailmas konkureerivad omavahel nii ettevõtted kui ka kõik territoriaalüksused (vallad, linnad, maakonnad, riigid). Erinevad piirkonnad konkureerivad elanike, tööjõu, turistide ja investeeringute pärast. Seetõttu seisab iga territoriaalüksuse ees küsimus, kuidas muutuda atraktiivsemaks erinevatele sihtrühmadele ja kuidas olla konkurentsivõimelisem. Sellele küsimusele vastuse leidmisest sõltub piirkonna areng või taandareng. Inimesed soovivad elada konkurentsivõimelistes piirkondades, sest seal on piisaval hulgal töökohti ja vaba aja veetmise võimalusi. Kogu sotsiaalne infrastruktuur on neis piirkondades kujundatud läbimõeldult ja elanike vajadusi arvestavalt.

Piirkonna konkurentsivõime tagamiseks on aga vajalik strateegiline planeerimine. See on iga omavalituse juhtimise üheks kõige olulisemaks komponendiks ja arendusprotsesside käivitajaks.

Häädemeeste valla arengukava on koostatud selleks, et tagada valla sihipärane arendamine aastani 2023.

2017. aastal toimunud haldusterritoriaalne reform on seadnud meid olukorda, kus Häädemeeste ja Tahkuranna valdade ühinemisel tuleb tagada valla läbimõeldud ja tasakaalustatud areng. Arengukava elluviimine peab kindlustama kohalike elanike eluolu paranemise ning selle, et Häädemeeste vald muutub atraktiivsemaks nii suvekülastajatele kui investoritele. Strateegiliste eesmärkide poole liikumine peab tagama valla elujõulisuse säilimise.

Käesolev arengukava tugineb osaliselt varasematel valdade arengukavadel, kuid on samas oluliste muutustega.

Nii nagu tavaks, on arengukava esimeses neljas osas antud hinnang erinevate valdkondade sotsiaalmajanduslikule olukorrale. Sellele järgneb valla olukorra koondhinnang (SWOT-analüüs), millele tuginevalt on välja toodud põhilised strateegilised tegevussuunad. Arengukava kuuendas ja seitsmendas osas on ära toodud valla arengumudel, strateegilised eesmärgid ning kaheksandas osas prioriteetsed investeeringuobjektid. Üheksandas osas on määratletud see, kuidas toimub arengukava seire, samuti muutmise kord. Arengukava lisadena on ära toodud tegevuskava aastateks 2018 - 2023. Tegevuskava ajaline raamistik peab silmas ka Euroopa Liidu eelarveperioodi, et luua alus arengukava realiseerimiseks vajalike projektide kaasfinantseerimisele.

Häädemeeste valla arengukava aastateks 2018-2023 lisadeks võib lugeda ka eraldi koostatud Häädemeeste valla hariduse arengukava, Häädemeeste valla ÜVK arendamise kava 2018 -2029, Häädemeeste valla teehoiukava 2018-2022 ning jäätmekava.

Arengukava olemasolu on Häädemeeste vallale vajalik selleks, et:

- 1) kujundada valla elu lähtuvalt vallaelanike põhjendatud vajadustest ja ootustest ning lähtuvalt valla võimalustest;
- 2) suunata inim-, rahalisi ja muid ressursse tulemuslikumalt;
- 3) vähendada riske ning tagada stabiilne ja turvaline areng;
- 4) muuta ressursikasutus säästvaks, arvestades tulevaste põlvkondade huve;
- 5) tagada Häädemeeste valla kiirem areng.

2. Vallavanema eessõna

Häädemeeste valla arengukava on dokument, mis sätestab valla edasise arengu põhisuunad. Tegemist on valla ühe olulisema tulevikku vaatava dokumendiga, kus seatakse sihid soovitu saavutamiseks. Arengukava sisaldab infot valla arengu kohta kodanikele, ettevõtjatele ja organisatsioonidele, kes soovivad valda elama asuda, siia investeerida või arendada koostööd.

Häädemeeste valla eesmärgiks on tagada elanikele, asutustele, ettevõtetele ja külalistele majanduslikult ja ökoloogiliselt turvaline ja tasakaalustatud keskkond läbi avatud, puhta ja mitmekesise looduse, mis pakub mitmekülgseid ettevõtlus-, turismi-, meelelahutus- ja sportimisvõimalusi.

Kohalikud elanikud saavad valla elu soovitud suunas kujundada arengukava abil, mille koostamine on avalik protsess ja kõigil on võimalus oma ettepanekuid teha, kasutades meie piiratud vahendeid sihipäraselt ning aidates leida juurde uusi vahendeid.

Arengukava on valla lähiaastate tegevusi kavandav arengudokument, mida viiakse ellu tegevuskavas sisalduvate tegevuste, projektide ja eelarve kaudu.

Arengukava on jaotatud erinevateks osadeks, mis algab ülevaatega vallast ja sotsiaalse infrastruktuuri hetkeolukorra kirjeldamisega. Sellele järgneb SWOT analüüs, visioon, arengustrateegia ja ülevaated eelnenud soovide täitmistest. Arengukava olulisim osa on tegevuskava, kus on kaheksas tabelis välja toodud erinevad plaanitavad tegevused, nende teostamise aeg, maksumus ja tegevuste elluviimise eest vastutaja.

Käesolev arengukava näitab ära lähiaastate peamised arengusuunad. Tänu Pärnu linna lähedusele ja ilusale loodusele on Häädemeeste vald olnud väga populaarne elamuarenduse piirkond, seeläbi on elanike arv pidevalt suurenenud. Samas on vaja arendada endise Häädemeeste valla osa, kus elanike arv pidevalt väheneb, vaja on kasutada seni tehtust erinevat lähenemist, et elanikkond enam ei väheneks. Elanikele edasise stabiilse arengu tagamiseks on palju tähelepanu pööratud keskkonnale ja sotsiaalse infrastruktuuri arendamisele. Samuti on tähelepanu all haridus, kultuur, sport ja valla üldine heakord.

Valla arengukava on ajas muutuv dokument, kuhu saab ja tuleb lähtuvalt vajadustest teha muudatusi, täiendusi ja parandusi.

Täna aktiivseid elanikke, vallavalitsuse ametnikke, volikogu liikmeid, valla hallatavate asustuste juhte ja teisi ettevõtlikke inimesi, kes osalesid aktiivselt arengukava koostamisel. Suur tänu kõigile, kes jõu ja nõuga aitasid kaasa nii arengukava tegemisele kui ka hilisemale ülevaatamisele ja muutmisele.

Karel Tõlp

vallavanem

3. Lühiülevaade Häädemeeste valla arengukavast

Valla arengu kavandamisel tuleb arvestada, et iga piirkonda mõjutavad olulised välised tegurid, mis loovad raamistiku arengueeldustele ning „mänguruumi“ vallavalitsusele, ettevõtjatele ja elanikele oma tegevuste kujundamisel. Häädemeeste valla puhul on peamised valla tulevikku mõjutavad välised tegurid:

- Pärnu linna lähedus ühes otsas, Pärnu linna suur kaugus teises otsas (ca 65 km)
- asend mere ääres;
- riigipiir;
- valda läbiv riikliku tähtsusega Eesti üks olulisem maantee ja selle võimalik arendamine;
- looduskaitsealade ning looduskaitsete piirangutega alade suur osakaal valla pindalast.

Häädemeeste vald arvudes

Rahvaarv 4982 (01.01.2018 seisuga), pindala 493,74 km², volikogu liikmeid 19.

Ühinesid Häädemeeste vald ja Tahkuranna vald.

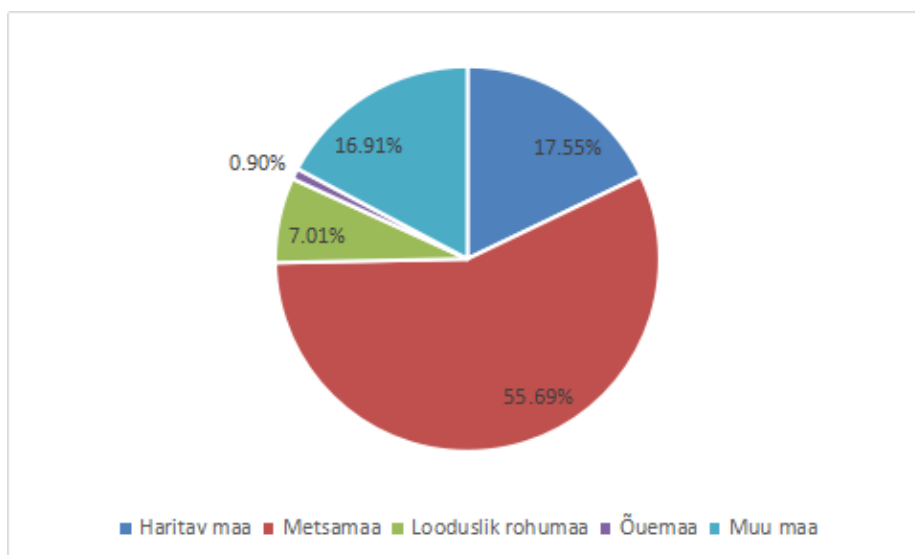
Volikogu esimees on Andrus Soopalu, vallavanem on Karel Tõlp.

Elanike arv 1 km² kohta on 10,09.

Territoorium:

Häädemeeste valla territooriumi suuruseks on 493,74 km², millest:

• haritavat maa	17,55%
• metsa	55,69%
• looduslikku rohumaad	7,01%
• õue maad	0,9 %
• muud maad	16,91%
sh veealune maa	12,08%
sh ehitiste alune maa	3,09%

Joonis 1 Territoorium (Allikas: Maakataster)

Asustusüksuste arv:

Alevikke 2 – Häädemeeste ja Võiste

Külasid 29
Vallakeskus

- Uulu küla, Pargi tee 1, kaugus Pärnust 15 km

Teenuskeskus

- Häädemeeste alevik, Pärnu mnt 13, kaugus Pärnust 40 km

Eelpool nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskkond. Käesolev arengukava näeb ette, et järgneva viie aasta jooksul on valla tegevuste eesmärgid järgmised:

- anda kõigile lastele võimalus omandada vähemalt põhiharidust koduvallas;
- tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks;
- luua soodsad võimalused ettevõtlusega, sh turismitegevusega alustamiseks ja pakutavate teenuste parandamiseks;
- parandada teedevõrku ja uuendada vee- ning kanalisatsiooniobjekte;
- tagada valla kultuuri-, spordi- ja seltsielu jätkumiseks vajalikud tingimused;
- tagada kõigi elanikkonna gruppide hea (keskmisest kõrgem) elukvaliteet;
- tõsta avalike teenuste kvaliteeti;
- tagada valla üldine heakord ja juurdepääsud rannale ning kaldale;
- tagada elukeskkonna turvalisus.

4. Häädemeeste valla ja selle väliskeskkonna hetkeseisu analüüs

4.1 HÄÄDEMEESTE VALLA PAIKNEMINE NING FUNKTSIONAALSED SUHTED

Häädemeeste vald paikneb kitsa ribana Pärnust lõunas, Pärnu ja Liivi lahe idakaldal. Valda läbib tuiksoonena Tallinn-Pärnu-Riia maantee ehk Via Baltica ja sellelt alguse saav Uulu-Valga maantee. Alguse saab vald Pärnu linna piirilt, ulatudes Läti Vabariigi piirini Iklas. Valla keskus asub Uulus.

Ajalooliselt on Häädemeeste vald olnud tükike Liivimaad. Uulut mainitakse ajalooürikutes esmakordselt 1514. aastal, Võiste esineb 1601. aasta maarevisjoniaktides. Administratiivne kuuluvus on neil olnud erinev. Pärnust lõuna poole jääval mereäärsel kitsal alal loodi 1862. aastal Häädemeeste kihelkond, varem oli ta Saarde kihelkonna mereäärne ala.

Uulu on kuulunud Pärnu kihelkonna koosseisu ja enamasti olnud kas Uulu või Uulu-Surju vallas, Võiste ja Tahkuranna on kuulunud Tori, hiljem Häädemeeste kihelkonda Tahkuranna valla nime all.

Häädemeeste vald on huvipakkuv eelkõige oma loodusliku mitmekesisusega – mererand ja männimetsaga kaetud liivaluited, rannaniidud ja rabad. Maavaradest leidub turvast, kruusa, liiva, ravimuda, mineraalvett ja savi.

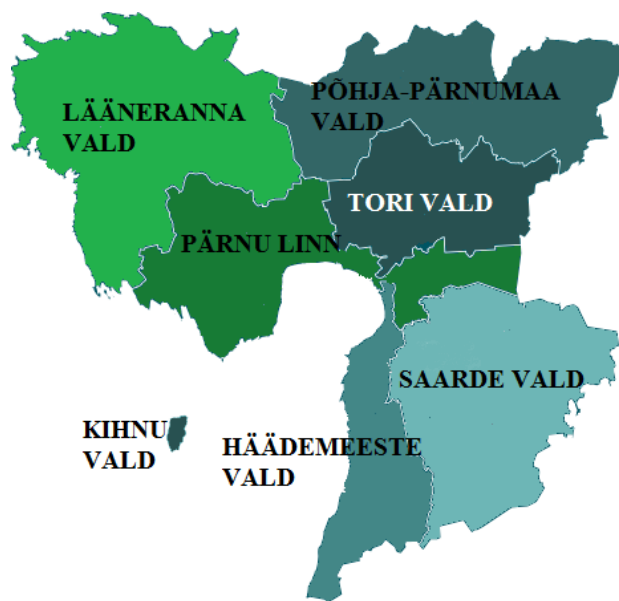
Põhiline töö on olnud ammustel aegadel kalapüük, igal talul oli vanasti oma paat ja isegi oma püügikoht. Püütud on nootadega ja hilisemal ajal võrkudega, praegu aga mõrdadega. Varem tehti püügivahendid omakendratud niidist.

Tänapäeval suudetakse suhteliselt edukalt pidada veiseid ja kasvatada teravilja. Häädemeeste valla mereäärsete maade võimalused pole põllumajanduseks parimad, perspektiivne on kariloomade pidamine rannaniitudel tänu Europa Liidu toetustele. Rannaniitude taastamiseks ja seal elavate loomaliikide- eelkõige haruldase jutttselg-kärnkonna e. kõre ja mitmete linnuliikide elukeskkonna parandamiseks. Lisandunud on suhteliselt suur hulk tootmis- ja turismiettevõtteid.

Praegustes piirides Häädemeeste vald moodustati 2017. aastal seniste Häädemeeste ja Tahkuranna valdade ühinemisel ning tänapäeval iseloomustavad valla asendit järgmised tähtsamad asjaolud:

- Pärnu linna lähedus ühes otsas, Pärnu linna kaugus teises otsas;
- riigipiir;
- asend mere ääres;
- valda läbivad kaks riikliku tähtsusega liiklustrassi ning VIA Baltica arendused;
- looduskaitsealade ning looduskaitsete piirangutega alade väga suur osakaal valla
- pindalast.

Nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskkond. Näiteks põhjustab Pärnu linnaga piirnemine, et oluline osa vallast kuulub funktsionaalsete suhete järgi Pärnu linnaregiooni. See tähendab, et suur osa Häädemeeste valla elanikest käib tööl, teenuseid tarbimas ja kaupu ostmas ning osaliselt ka koolis Pärnu linnas ning tajub end elavat Pärnu linna servas, mitte maalise eluviisiga vallas.

Joonis 2 Pärnumaa halduskaart

Pärnu linnaga piirnemine on taganud uute elanike juurdevoolu ning valglinnastumisega kaasnevad mured, kuid ka suurema eelarve ja arendamise võimalused. Survet elamuarendusele on veelgi suurendanud mere lähedus, mis muudab elukeskkonna saabujatele atraktiivsemaks. Lisaks on merega piirnemine läbi ajaloo mõjutanud siinsete inimeste tegevusalasid ning maastikke ja mõjutab senini, sest kalurid teenivad merel elatist ning vahel sekkuvad tuuled-tormid muudavad jõuliselt loodusgeograafiat ja rannas elavate inimeste elu. Mere lähedus on seega oht ja võimalus ühekorraga. Viimastel aastatel on järjest enam hakatud rõhutama senist mere ja mereranna kui ressursi vähest kasutamist puhketegevusteks, nii kohalike elanike virgestuseks kui väljastpoolt saabuvate turistide Häädemeeste valda meelitamiseks ja teenindamiseks.

Vald on oma kuju, asukoha, ajaloo ja väliste mõjutegurite poolest sisemiselt väga heterogeenne. Pikliku kujuga maatuiki põhjapoolne osa on enam mõjutatud Pärnu linna lähedusest ning linlikust eluviisist, lõunapoolne aga tihedamalt seotud traditsiooniliste tegevusaladega ning osaliselt ka tihedama kogukonnaeluga. Kuna valla territooriumile jäävad külad on väga erinevad, on neile ühtse arengutee ette nägemine keerukas ja tegelikult ka mittevajalik, kuna eri piirkondi mõjutavad tegurid erinevad suuresti.

Näiteks on uuselanikke saabunud elama valla põhjapoolsesse ossa, kus rahvastik on selle tulemusena noor ning lapsi palju. See omakorda tähendab, et lasterohketes piirkondades on aktuaalne teema lasteaiakohtade puudus ning uuselanike kaasahaaramine vallaellu. Häädemeeste valla lõunaosas on inimeste mured mitmes osas teistsugused – kas jätkub lapsi, et kooli käigus hoida ning kuidas toime tulla olukorras, mida iseloomustavad vähesed kohalikud töökohad ja väike kohapeal pakutavate teenuste valik.

Välja on kujunenud 6 keskust, kus osutatakse olulisemaid, s.h avalikke teenuseid - Uulu, Võiste, Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru.

Üheks tähtsamaks ettevõtluse tulevikualaks on vallas kindlasti turism, eriti loodusturism ja puhkemajandus.

4.2 KOHALIK OMAVALITSEMINE

Ühinemisjärgse Häädemeeste sümbolikaks on endise Häädemeeste valla vapp ja endise Tahkuranna valla lipp.

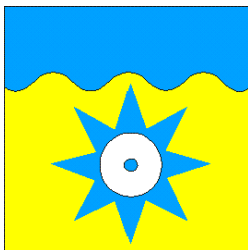
Joonis 3 Häädemeeste valla vapp

Vapi kirjeldus: kuldsel kilbil sinised kaljas ja müürlõikes päis ning viimasel hõbedane täht.

Selgitus: kaljas osutab Häädemeeste valla ajaloos suurt tähtsust omanud purjelaevaehitusele. Müürhambuline päis sümboliseerib riigipiiri, hõbetäht sihiteadlikkust ja eesmärgikindlust. Kuld tähistab väärikust, õnne ja heaolu; sinine märgib merd, tõde ja lootust; hõbe on valguse ja puhtuse tähis.

Lipu kirjeldus: kuldsel kilbil sinine laineline päis ja sinine kaheksaharuline täht, milles hõbedane veskikivi.

Valla vapi autoriks on Priit Herodes.

Joonis 4 Häädemeeste valla lipp

Lipu kuldne värvus viitab Pärnumaa vapile. Kuld tähistab ühtlasi päikest ja liivarandu, samuti elujõudu ning rõõmu. Sinine värvus märgib merd ja kõike sellega seonduvat. Kaheksaharuline täht sümboliseerib vaimuvalgust, haridust ja taassündi. Veskikivi on Tahkuranna vallas sündinud Konstantin Pätsi vapimärk.

Valla lipp on ruudukujuline ning selle autoriks on Priit Herodes.

Sümbolid võeti kasutusele 1. detsembril 2017

Häädemeeste valla omavalitsuse esinduskoguks on Häädemeeste Vallavolikogu, mille valivad valla hääleõiguslikud elanikud. Omavalitsuse täitevorganiks on Häädemeeste Vallavalitsus, mis moodustatakse volikogu poolt. Häädemeeste Vallavolikogus on 19 liiget ja vallavalitsuses 7 liiget. Häädemeeste vallavolikogu komisjonid on majandus-, eelarve- ja planeerimiskomisjon, haridus- ja sotsiaalkomisjon, kultuuri-, spordi- ja külaelukomisjon ning revisjonikomisjon.

Häädemeeste vallal on kaheksateist vallavalitsuse hallatavat asutust: Häädemeeste Keskkool, Metsapoolse Põhikool, Uulu Põhikool, Häädemeeste Muusikakool, Häädemeeste Lasteaed, Kabli Lasteaed, Tahkuranna Lasteaed-Algkool, Uulu Lasteaed, Häädemeeste Raamatukogu, Võiste Raamatukogu, Uulu Raamatukogu, Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus, Treimani Rahvamaja, Kabli Seltsimaja, Häädemeeste Huvikeskus, Häädemeeste Muuseum, Häädemeeste hooldekodu, Häädemeeste sotsiaalkeskus.

4.2.1 Vallaelu kajastamine

Vallaelu kajastamiseks annab vallavalitsus välja valla lehte Liiviranna. Leht ilmub 10 -11 korda aastas ja see jõuab postkasti omavate inimesteni tasuta. Liiviranna leht on loetav ka elektroonilisel kujul internetis valla kodulehel ning kättesaadav vallavalitsuse ruumides ja raamatukogudes.

4.2.2 Vallaeelarve

Vallaeelarve täitmist korraldab vallavalitsus. Vallaeelarve täitmisel on põhimõtteks tagada vallaeelarves ettenähtud tulude ja kulude täielik ja õigeaegne laekumine ning õigusaktidega Häädemeeste vallale pandud ülesannete täitmiseks vajalike kulutuste õigeaegne finantseerimine vallaeelarves ettenähtud mahus.

Häädemeeste vald on seadnud eesmärgiks tõsta avalike teenuste kvaliteeti, luua soodsad võimalused ettevõtlusega, sh turismitegevusega alustamiseks ja pakutavate teenuste parandamiseks, parandada teedevõrku ja uuendada vee- ning kanalisatsiooniobjekte, tagada valla kultuuri-, spordi- ja seltsielu jätkumiseks vajalikud tingimused, tagada kõigi elanikkonna gruppide rahuldav elukvaliteet, anda kõigile lastele võimalus omandada alusharidust koduvallas, tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks, tagada valla üldine heakord ja juurdepääsud rannale ning kaldale ja tagada elukeskkonna turvalisus.

Tabel 1 Häädemeeste valla 2018 eelarve (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

	2018	Toetused	Valla eelarvest	Valla eelarvest %
Eelarve	8 025 244			
Põhitegevuse tulud (eeldatavad)	6 497 518			
Sh. antavad tegevuskuludeks	446 518			
personalikulud	3 363 080			
Muud kulud	81 000			
Majandamiskulud	1 668 947			
Sh. reservfond	81 000			
Põhitegevuse kulud	5 559 589			
Põhitegevuse tulem	937 929			
Investeeringutegevus kokku	830 229			
Investeeringute plaan	1 879 555	704 829	1 174 726, millest 300 000 on laen, 320 000 ühinemistoetus, 554 726 eelarvelised vahendid	23,4
Sh endise Tahkuranna valla osale	630 000			
endise Häädemeeste valla osale	1 250 000			

Seisuga 01.01.2018 oli Hädemeeste valla rahaliste vahendite jäägiks 310 371.- eurot. Netovõlakoorumus on 5,92 %, lubatud on 20 %.

Tabel 2 Eelarve analüüs (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

Kuluvaldkond	2017*	2018 .a. kavandatud	2018 osakaal %
Üldised valitsussektori teenused	809 650	902 474	11,25
Avalik kord ja julgeolek	3 850	2 000	0,02
Majandus	1 741 291	1 168 595	14,56
Keskkonnakaitse	8 933	10 500	0,13
Elamu- ja kommunaalmajandus	269 738	368 784	4,60
Tervishoid	4 586	15 164	0,19
Vabaaeg, kultuur ja religioon	519 248	700 549	8,73
Haridus	3 181 908	3 300 677	41,13
Sotsiaalne kaitse	568 750	838 501	10,44
Finantseerimine	245 046	718 000	8,95
Kokku	7 353 000	8 025 244	100

*Tabelis veerg 2017 on näidatud ühinenud valdade eelarved kokku.

Kavandatud kogukulu ühe elaniku kohta Hädemeeste vallas 2018. aastal on 1610,20 eurot. Hariduskulude osatähtsuseks on kavandatud kogukuludest 41,13%.

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu 2017. aastal oli Hädemeeste vallas 1017,50 eurot, Tahkuranna vallas 1055,72 eurot, Pärnumaal 1003 eurot. Eestis 1221 eurot. Hädemeeste vallas oli 2017. aastal keskmiselt 874 brutotulu saajat, Tahkuranna vallas keskmiselt 892 brutotulu saajat, kokku 1766 brutotulu saajat. (Allikas: Statistikaamet).

2017. aastal laekus tulumaksu 2 885 000 eurot. Hädemeeste valda registreeritud elaniku kohta on see summa 578,85 eurot. (Allikas: Statistikaamet).

31.03.2018 seisuga on Hädemeeste vallas 2064 maksumaksjat ja keskmine väljamakse füüsilisele isikule on 1076.- eurot. (Allikas: Rahandusministeerium).

Kokkuvõte

Vallaeelarve põhitud on läbi aastate olnud üksikisiku tulumaks, maamaks ja riigilõivud, lisaks sihtotstarbelised toetused erinevate tegevusalade kaupa (nn teederaha, õpetajate palgad). Ainuke maks, mida Hädemeeste vald on kehtestanud, on reklaamimaks. Vallaeelarve on koostatud konservatiivselt.

Valla kulud on viimastel aastatel olnud põhisisult sarnased. Jätkuvalt on suurimateks kuluartikliteks haridus, infrastruktuuri ehitus ja majandus ning sotsiaalne kaitse.

4.3. ASUSTUS JA RAHVASTIKUPROTSESSID

Häädemeeste valla pindala on 493,74 km². Rahvaarv 01.01.2018 seisuga on 4982 inimest. Kogu Pärnumaa elanikkonnast elab Häädemeeste vallas ca 6%.

Pärnumaal elab 01.01.2018 seisuga 87 681 elanikku. Pärnumaa pindala on 4 922,18 km².

Keskmine asustustihedus Häädemeeste vallas on 10,10 elanikku ruutkilomeetri kohta. Häädemeeste valla asustustihedus on tunduvalt väiksem Eesti keskmisest asustustihedusest, mis on 30,3 inimest km² ja ka Pärnumaa asustustihedusest, mis on 17,81 inimest km² (Eestimaal on elanikke 01.01.2018 seisuga 1 318 705 inimest, kogu Eesti pindala on 43 465,37 km²).

Häädemeeste vald on administratiivselt jagatud 29 külaks ja kaheks alevikuks.

Tabelis 3 on toodud kõik külad rahvastiku järgi ning rahvaarvu muutus aastatel 2010-2018 rahvastikuregistri andmetel. Kõige kiiremini on elanike arv kasvanud Pärnu linnale lähemal paiknevates Laadi, Reiu ja Tahkuranna külates. Pärnust kaugemal paiknevate külade rahvastik on aga kahanenud.

Tabel 3 Elanikkonna arv asustusüksuste lõikes 2010, 2015, 2018. (Allikas:Rahvastikuregister)

Alevik/küla	01.01.2010	01.01.2015	01.01.2018	01.06.2018	Rahvaarvu muutus(+/-)2010
Häädemeeste alevik	785	682	610	602	- 183
Uulu	553	541	547	536	- 17
Reiu	479	445	495	498	+19(koos Merekülaga +85)
Võiste alevik	547	473	465	460	- 87
Laadi	367	402	447	451	+ 84
Kabli	308	283	265	260	- 48
Treimani	239	207	194	190	- 49
Tahkuranna	136	164	176	177	+ 41
Ikla	172	164	155	155	- 17
Rannametsa	132	145	146	148	+16
Krundiküla	115	105	111	106	- 9
Soometsa	119	121	104	104	- 15
Lepaküla	84	88	99	100	+16
Metsapoole	140	95	100	99	- 41
Arumetsa	97	85	97	95	- 2
Võidu	104	90	84	83	- 21
Massiaru	105	88	80	80	- 25
Jaagupi	87	79	72	70	- 17
Metsaküla	67	77	68	69	+2
Urissaare	78	67	67	68	-10
Penu	72	66	68	67	- 5
Mereküla	0	59	68	66	+66
Pulgoja	60	57	60	60	0
Sooküla	64	59	56	58	- 6
Piirumi	46	52	52	52	+ 6
Papisilla	60	54	50	50	-10

Leina	50	43	41	44	- 6
Majaka	52	46	43	43	- 9
Orajõe	42	43	41	41	- 1
Nepste	34	37	39	37	+ 3
Uuemaa	26	21	22	23	-3
KOV täpsusega	2	39	61	59	
	5220	4956	4982	4951	-145

** Riigihalduse ministri määruse kohaselt on alates 14.septembrist 2015 lisandunud endise Tahkuranna valla külade nimistusse MEREKÜLA, Reiu küla jagunemise teel.*

*** Endise Tahkuranna elanike arv suurenud +253*

**** Endise Häädemeeste elanike arv väheneud -398.*

Aastatel 2010-2018 on peamise seaduspärana toimunud rahva lisandumine Pärnu lähedal paiknevatesse piirkondadesse – nii absoluutarvudes kui protsentides oli juurdekasv suurim Laadi ja Reiu külates, kus ka elamuehitus on olnud intensiivsem. Lisaks uusarendustele on oluline roll olnud ka suvilate ümberkohandamine aastaringseks elamiseks ning kasutuselevõtt eramutena. Selle protsessi arvelt on kasvanud Laadi, Reiu ja Tahkuranna küla elanike arv.

Vallas on kuus suuremat keskust. Uulu rahvaarv on viimastel aastatel püsinud stabiilsena, Võistes, Häädemeestel, Kablis, Treimanis ja Massiarus on rahvaarv langenud. Rahvaarv on viimastele aastatel jõudsasti kasvanud Reiu, Laadi ja Tahkuranna külates, pisut ka Rannametsa külas. Ülejäänud väiksemate külade elanike hulk on püsinud stabiilne või siis olnud väikese kõikumisega, mis tähendab, et ükski küla pole välja suremas. Uued elanikud on saabunud peamiselt Pärnu lähedal asuvatesse piirkondadesse.

Valla rahvaarv on viimasel aastatel näidanud üldist vähenemistrendi (endise Tahkuranna pool kasvab, endise Häädemeeste pool langeb). Keskmiselt on rahvaarvu vähenemine olnud ligikaudu ca 0,6% aastas. Alates 2011. aastast on valla elanikkond loomuliku iibe ja mehhaanilise rände tõttu vähenenud 145 inimese võrra.

Rahvastikuprotsessides valitseb kaugemates külates rahvaarvu vähenemise ja elanike vanuselises koosseisus vanemaealise elanikkonna osatähtsuse suurenemise trend, linnale lähemal asuvates külates rahvaarvu suurenemise trend. Kui Pärnumaa rahvaarv on vähenenud peamiselt negatiivse loomuliku iibe tõttu, siis Häädemeeste vallas on sellele viimasel kuuel-seitsmel aastal lisandunud ka väljaränne.

Häädemeeste valda saabujaid on olnud viimastel aastatel vähem kui vallast lahkujaid, mistõttu on valla rändesaldo olnud negatiivne. Rändesaldo suurus on aastati küllaltki kõikuv. Endise Tahkuranna valla piirkonnas on elanike arv suurenenud.

Elanike vanuselise koosseisu moodustavad tööealised 65,2%, tööeast nooremad 14,6% ja pensioniealised 20,1%.

Arendamise kava koostajad prognoosivad Häädemeeste valla elanike arvu vähenemist aastani 2030 keskmiselt 0,8% aastas. Seega aastaks 2030 on Häädemeeste valla elanike arv ligikaudu 4533 inimest.

Rahvastiku prognoos on hinnanguline ning sõltub paljuski piirkonna ning kogu Eesti edasisest majanduslikust ning sotsiaalsest arengust.

Tabel 4 Elanike arvu muutus Pärnu maakonnas endistes Tahkuranna ja Hädemeeste valdades aastatel 2010-2018 (Allikas: Rahvastikuregister)

Elanikke	01.01. 2010	01.01. 2012	01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	muutus	% 2010-st
Pärnu maakonnas	88 428	89 701	81 428	82 829	82349	82997	82 535	87 681	-747	-1%
Tahkuranna vallas	2329	2341	2334	2320	2362	2393	2438	2483	+154	7%
Hädemeeste vallas	2891	2858	2761	2659	2608	2594	2548	2499	-392	-14%

Tabel 5 Loomulik iive 2010-2017 (Allikas: Rahvastikuregister)

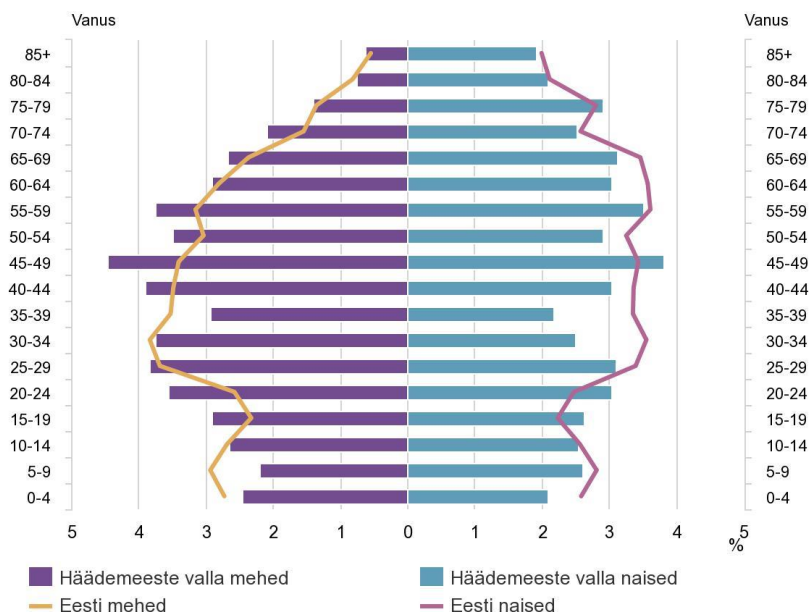
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sünnid	27+ 14= 41	21+27= 48	26+19= 45	24+18= 42	23+25= 48	29+ 20= 49	25+26= 51	20 +22= 42
Surmad	16+39= 55	15+33= 48	29+36= 65	28+38= 66	22+40= 62	21+34= 35	12+39= 51	17+39= 56
Iive	-14	0	-20	-24	-14	+14	0	-14

**Liitmisel on esimene arv endise Tahkuranna valla ja teine arv endise Hädemeeste valla näitaja.*

Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis

Hädemeeste valla soolist-vanuselist ülesehitust näitab hästi rahvastikupüramiid, kus on esitatud meeste ja naiste rahvaarvud nelja aasta lõikes (0-4, 5-9...jne). Kõige rohkem on vallas nagu paljudes kohtades Eestis, 45-49 aastaseid 442 inimest ja 20-29 aastaseid noori 658 inimest, kes sündisid „laulva revolutsiooni” ajal ja pisut varemgi. Püramiidist võib järeldada, et alates aastast 2000 ja edasi aastatest on tööeliseks saamas (siseneb tööjõuturule) väiksem inimhulk, mis näitab madalamat sündivust 2000-ndade aastate esimeses pooles.

Häädemeeste valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2018

Allikas: Statistikaamet

Joonis 5 Häädemeeste valla rahvastikupüramiid, võrdluses kogu Eesti näitajad 1. jaanuari 2018 seisuga (Allikas: Statistikaamet)

Valla tuleviku arengu kavandamisel ja erinevate teenuste pakkumisel on oluline teada, kui palju mingis vanuses inimesi vallas ja lähiümbruses elab. Tabel 6 näitab funktsionaalseid vanuserühmi 01.01.2018 seisuga. Kui aastatel 2010-2016 on tõusnud eelkooliealiste laste arv, siis aastal 2017 on see jällegi langenud. Oluliselt on 2011, 2014 aastal kasvanud kooliealiste laste arv, mis järgmisel paaril aastal on veel kasvu teel. Samas endise Häädemeeste valla lasteaedades märtsis 2018 tehtud küsitluses ütles ca 14% laste vanematest, et nad enam ei ela vallas kuigi sissekirjutusi oli. Teisalt endise Tahkuranna aladel on hinnanguliselt 100-200 inimest rohkem kui sissekirjutusi. Kõige rohkem elab vallas 20-29 (658) ja 45-59 (1202) aasta vanuseid inimesi.

Tabel 6 Elanikkonna koosseis 01.01.2018 seisuga (Allikas: Statistikaamet)

Vanus	2018
Eelkooli- ja kooliealisi (0-19)	977
%	20%
Tööealisi (20-64)	3016
%	60%
Pensioniealisi (65-...)	989
%	20%
Kokku	4982

Erinevate vanuserühmade osakaalu hindamiseks võib arvutada ülalpeetavate määra. Ülalpeetavate määr on rahvastiku vanusstruktuuri iseloomustav näitaja. Ülalpeetavate määr on laste ja pensionäride kogu arv jagatud tööealiste arvuga. Näitaja kirjeldab rahvastiku struktuurset hetkevõimekust, võttes eelduseks, et tööealsed (15-64 aastased) elanikud on n.ö elujõulisem osa rahvastikust, jättes seejuures arvestamata nende elanike tegeliku sotsiaalse, majandusliku jms võimekuse.

Suur tööealiste osakaal on hea, sest tõenäoliselt on suur osa neist töötavad maksumaksjad, siis tegelikkus võib olla teistsugune. Kui on vähe alla 14-aastaseid lapsi, on näiteks viie aasta pärast tööealiste järel puudus.

Statistikaameti 2018 juuni andmetel on Hädemeeste valla ülalpeetavate määr 53,1.

Hädemeeste valla suveelanikest

Hädemeeste valda kasutavad suvise elukohana paljud eestimaalased ning siin elab ka suvitajaid välismaalt. Aasta-aastalt intensiivistub meie rannapiirkonna hooajaline kasutamine elukohana ning suureneb huvi hooajaliselt kasutatavate elamute rajamise osas.

Suveelanike kogukond on Hädemeeste vallas märkimisväärne. Ametlik statistika ja rahvastikuandmed nende kohta puuduvad või on andmed lünklikud. Samuti on problemaatiline koguda ja kaasajastada nende kohta ametlikke andmeid. Siiski on Hädemeeste vallavalitsus järjepidevalt püüdnud koguda andmeid suvekodude ja suveelanike kohta. Selleks on tehtud koostööd ka Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži ning selle Loodus- ja tehnoloogiateaduskonnaga.

Endise Hädemeeste valla 2016. aasta arengukava andmetel on endise Hädemeeste valla hoonestatud kinnitute arv Maa-ameti andmetel 1229, neist ligikaudu 440 on hooajaliselt (suvekoduna) kasutatavad elamud.

Suveelanikele on tähtis, et suvises elukohas oleks aastaring toimetamine. Soovitakse kohapeal tarbida teenuseid, külastada kultuuriüritusi ning muret tuntakse ka suvekodude turvalisuse pärast. Kõike seda saab pakkuda vald eelarves olevate vahendite eest, vahendid aga tulevad eelarvesse suuresti tulumaksust. Samas suveelanikud väga suures enamuses ei ole Hädemeeste valla maksumaksjad.

Rahvastikuprotsesse mõjutavad peamised tegurid ja rahvastikuprotsesside mõjud valla arengule

Probleemid:

- Stabiilselt madal sündivus;
- Väljarände jätkumine, eriti noorte ja haritumate osas on vähe tagasipöördujaid;
- Elanike keskmine vanus suureneb;
- Kooliminevate laste vähesus endise Hädemeeste valla piirkonnas;
- Suureneb mittetööealiste elanike (vanurid ja lapsed) osakaal võrreldes tööealistega;

4.4 KESKKOND

4.4.1 Maastikuline kirjeldus

Häädemeeste vald asub Liivi lahe rannikumadalikul, mis on maakerkel ja rannajoone taandumisel kujunenud rannikuterrass. Metsapoolle madalikul paiknevad Uuemaa ja osaliselt Urissaare küla alad. Maastikku ilmestavad kaks suuremat luitevööndit, mille vahele jääb laguunitekkeline Tolkuse raba. See koosneb nii kõrg- kui ka madalsooturbast. Pinnakatte paksus on muutlik - valdavalt jääb see 3-10 m vahemikku, kuid rannaluitestiku vööndis ulatub kohati ka üle 20 m ning rööbiti Reiu jõega kulgevas mattunud orus isegi üle 50 m. On ka alla 3 m pinnakattega alasid, nagu Laadi-Rabaküla piirkond.

Rannavööndis vahelduvad pikemad liivarannad (Reiu, Kabli ja Treimani piirkonnad), roostikud ja rannaniidud.

Häädemeeste vallas asuvate luidete puhul on tegemist Eesti kõrgeimate luidetega. Suurim absoluutne kõrgus on 35 m ja suhteline kõrgus 20 m. Luiteil kasvab nõmmemännik, maanteed aga ääristavad peaaegu pideva vööndina pihlakad.

Vaheldusrikas ja kaunis loodus soodustab turismi ja puhkemajandust.

4.4.2 Looduskaitse

Häädemeeste valla pindalast moodustavad mitmed looduskaitsealad väga suure osa, kokku ca 27 236 ha ehk ca 55% .

Valla põhjaosas Reiu külast läänes paikneb Pärnu maastikukaitseala. Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta Pärnu roheline vööndi metsamaastikku, sealseid metsakooslusi ja liikide elupaiku. Kaitseala pindala on 517 hektarit.

Osaliselt ulatub valda ka Pärnu rannaniidu kaitseala, mis valdavalt hõlmab Pärnu linna rannaäärset piirkonda.

Uulu ümbruses ja sellest lõunas Tallinn-Pärnu-Ikla mnt ääres paikneb Uulu-Võiste maastikukaitseala. Kaitseala eesmärgiks on kaitsta maanteeäärset litemaastikku ja metsi. Ala suurus on ligikaudu 687 ha.

Võistest lõuna poole jäävas valla osas asub Litemaa looduskaitseala. Kaitse-eesmärgiks on Euroopa nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Looduskaitseala hõlmab Edela-Eesti ranniku- ja loodusmaastike kõige ilmekama osa. Siin võib näha Eesti kõrgeimaid luiteid ja suurimat rannaniiduala. Kaitseala pindala on ligikaudu 11 300 ha.

Kabli ja Penu külas asub Kabli looduskaitseala pindalaga 737 ha. Kaitse-eesmärk on märgala, looduslike ja poollooduslike koosluste soodsa seisundi ja mitmekesisuse kaitse ning taastamine.

Orajõe ja Treimani külas paikneb Kivikupitsa maastikukaitseala, mille eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade ja kõrge looduskaitseväärtusega metsakoosluste terviklikkuse kaitsmine. Kaitseala pindala on ligikaudu 135 ha.

Saarde ja Häädemeeste valla piiril asub Laiksaare looduskaitseala kogupindalaga ligikaudu 400 ha. Kaitseala on loodud vanade loodusmetsade (9010*)³, vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitseks.

Saarde ja Häädemeeste valla piirile jääb samuti Nigula looduskaitseala. 6 430 ha maa-ala kaitse-eesmärk on Nigula soostiku ja sellega piirnevate alade koosluste ning kaitsealuste liikide elupaikade ja maastiku kaitse.

Sookuninga looduskaitseala, pindalaga 5 900 ha, jääb samuti Saarde ja Häädemeeste valla piirile. Kaitstakse ulatuslikku sooala ja sellega piirnevate alade kooslusi ning kaitsealuste liikide elupaikasad.

Majaka, Massiaru, Orajõe ja Penu küla territooriumile jääb Laulaste looduskaitseala. Laulaste looduskaitseala moodustati jõgede ja ojade (3260)³, vanade loodusmetsade (9010*), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ja jõesilmu kaitseks. Kaitseala ulatub 1065 ha suurusele maa-alale.

Metsapoole botaanilis-zooloogiline kaitseala, kogupinnaga ligikaudu 65 ha, moodustati rannamaastiku, linnustiku ja rannaniitude kaitseks.

Enamus Pärnu lahe mereakvatooriumist ja rannik kuulub Pärnu lahe hoiualasse. Häädemeeste vallas kuulub siia rannik Uulust lõuna poole. Hoiualakaitse-eesmärk on Euroopa nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud liikide ja I lisas nimetamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse.

Häädemeeste valla territooriumile jäävad mitmed üleeuroopaliselt ja riiklikult tähtsad looduskaitseobjektid, millel kehtivad kaitse-eeskirjad või kaitsekorralduskavad. Täna on kujunenud olukord, kus looduskaitseobjektid piirangud raskendavad oluliselt inimeste igapäevast eluolu.

Kokkuvõte

Häädemeeste valla elanikud on harjunud kaunite metsadega, mis on kujunenud hoolsate ja hoolivate metsameeste igapäevase töö tulemusena. Täna ollakse arvamisel, et looduskaitsealade ja hoiualade kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad, mis näevad ette kaitstavate liikide elupaikade ja kasvukohtade ning metsakoosluste säilitamise üksnes loodusliku protsessina, ei säilita meile vallale iseloomulikke luitemetsasid. Hoopis vastupidi, koristamata metsaalune soodustab lehtpuuvõsa tekkimist ja tõrjub pikemas perspektiivis välja väärtusliku luitemänniku. Reeglina vähese külastuskoormusega luitemetsad tihenevad loodusliku arengu käigus ja pärast viimaste valguse käes kasvanud luitemändide kuivamist kuuluvad nad vanade loodusmetsade elupaigatüüpi. Ulatuslikes loodusmaastikes on luitemetsade üleminek vanadeks loodusmetsadeks loomulik protsess.

Hinnates kõrgelt täna meil olevaid loodusväärtusi, peab Häädemeeste vald oluliseks tasakaalukat ja läbimõeldut arengut, mis tagab väärtusliku elukeskkonna säilimise, kuid ei muutuks kohalikule elanikule igapäevast elu pärssivaks. Täna reeglid looduskaitse aga just muudavad väärtuslikku elukeskkonda järjest vähem väärtuslikuks.

4.4.3 Maavarad

Maavaradest leidub territooriumil savi, turvast, kruusa ja liiva. Lisaks on teada ja kasutusel mineraalveevaru. Häädemeeste vallas paikneb 8 maardlat: 6 liiva-, 1 savi- ja 1 turbamaardla (Maaameti maardlate rakenduse andmed).

Maavaradest leiab kasutust liiv. Kaeveluba on väljastatud Võiste karjäärist maavara kaevandamiseks. Keskkonnaregistri andmetel on Häädemeeste vallas lisaks veel viis liivamaardlat: Kiusumetsa, Massiaru, Urissaare, Nepste ja Häädemeeste (Võiduküla) liivamaardlad.

Turvast on kaevandatud Tolkuse rabas, kuid ala on nüüdseks rekultiveeritud. Raba on suuremas osas looduskaitse all. Tolkuse rabas asuvaid turbavarusid ei kasutata ning vastavalt endise Tahkuranna valla üldplaneeringule ei kavandata kasutamist ka tulevikus.

Häädemeeste vallas asub Arumetsa savimaardla, kus on väljastatud Saint-Gobain Ehitustooted AS-ile kaks maavara kaevandamise luba.

Mineraalvee puhul ei ole tegemist maavaravaruga, vaid põhjavee varuga. Vallas on kaks uuritud varudega mineraalvee leiukohta, Ikla ja Häädemeeste. Häädemeeste mineraalvett on võimalik saada Häädemeeste–Asuja maantee ääres luiteaheliku idaserval 632 m sügavusest puurkaevust, mis annab vett kambriumi lademest. Häädemeeste mineraalvee villimiseks on rajatud tööstushoone. See mineraalvesi sobib seedetrakti haiguste raviks ja lauaveeks.

Ikla mineraalvesi sobib ravivannideks rea liikumis- ja tugiaparaadi ning perifeerse närvisüsteemi haiguste puhul, lauaveeks ei soovitata seda kasutada. Ikla mineraalvesi praegu kasutamist ei leia.

Ikla lähedal on samuti ravimuda leiukoht, mis seni pole kasutamist leidnud. Mudavarude asukoha, suuruse ja kvaliteedi kohta täpsed andmed puuduvad ja need vajavad edaspidiseid uuringuid.

4.5. MAAKASUTUS JA RUUMILINE PLANEERIMINE

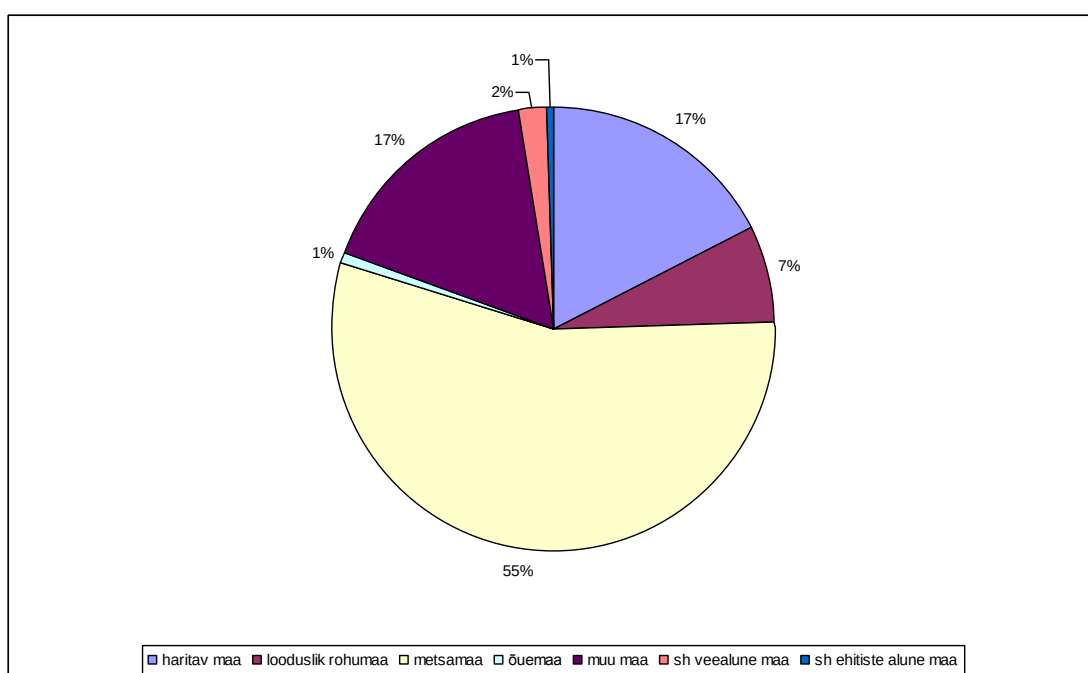
4.5.1 Maakasutus

Häädemeeste valla üldpindala on 49 433 ha ehk ligikaudu 494 km² ·

Maa-ameti Maakatastri andmete 31.12.2017 seisuga on maa omandisuhte järgi Häädemeeste vallas kõige rohkem eramaad ca 20 130,7 ha ehk ca 41%, riigimaad on ca 27740,8 ha ehk ca 56%, munitsipaalmaad 730,8 ha ehk ca 1% ning vormistamata maad 830,7 ha ehk ca 2%

Maakatastrisse kantud maa kõlvikuline koosseis (joonis 7)

●	katastriüksuste pindala kokku	48 602,4 ha
●	haritav maa	8 675,1 ha
●	looduslik rohumaa	3 466,2 ha
●	metsamaa	27 529,3 ha
●	õuemaa	445,1 ha
●	muu maa	8 356,9 ha
●	sh veealune maa	1 009,4 ha
●	sh ehitiste alune maa	257,9 ha

Joonis 6 Maakasutus 31.12.2017. aasta seisuga - tüüp, osakaal (Allikas: Maakataster)

Üldiselt on Häädemeeste valla piiridesse jääval maa-alal rohkelt kultuurmaad ning rohumaad, mis annab tunnistust põllumajandusliku tegevuse tähtsusest vallas ja pikaajsete traditsioonide säilimisest. Teine valla maastikule ja üldisele ilmele tooni andev asjaolu on looduskaitsealade ja

metsamaa rohkus - puhtaid metsi (valdavalt männimetsi) hindavad nii elanikud kui ka looduskaitsejad.

4.5.2. Planeerimistegevus

Häädemeeste valla territooriumil reguleerivad planeerimistegevust lisaks riiklikule seadusandlusele:

- Pärnu maakonnaplaneering (kehtestatud 2018)
- Pärnu maakonnaplaneering „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine” (2018)
- Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering (2017)
- Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0” (2012)
- Ühinemiseelse Tahkuranna valla üldplaneering (2012)
- Ühinemiseelse Häädemeeste valla üldplaneering (2013)
- Ühinemiseelse Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneering (2018)
- Kabli supelranna osaüldplaneering (2007)
- Treimani supelranna osaüldplaneering (2007)
- Lemme telkimisala osaüldplaneering (2004)
- Krapu telkimisala osaüldplaneering (2005)

Ühinemiseelse Tahkuranna valla territooriumil on 01.01.2018 seisuga kehtestatud 147 detailplaneeringut ja ühinemiseelse Häädemeeste valla territooriumil 71 detailplaneeringut.

1990-ndatel ja 2000-ndate aastate alguses oli planeerimistegevus linnaümbruse piirkonnas juhuslikku laadi, detailplaneeringuid viidi läbi vastavalt maaomanike soovidele. Planeeringud olid üldsõnalised ning erilisi reegleid ei seatud. Hiljem tabas valla põhjaosa planeerimisbuum, koostati ja kehtestati mitmeid detailplaneeringuid. Vallakodanikud said teadlikumaks oma õigustest olla planeerimisprotsessi kaasatud ning mitmed planeeringud jõudsid kehtestamiseni peale mitmeid vaidlusi. Võrreldes uuselamurajoonide kruntide ja sissekirjutatud elanike arvu 2007. ja 2016. aastal, nähtub, et moodustatud kruntide arv on tõusnud aeglasemalt kui elanike arv. Kui 2007. aastal oli iga viie uuselamukrundi kohta üks sissekirjutusega elanik, siis aastal 2016 on viie krundi kohta kolm sissekirjutatud.

Endine Häädemeeste valla piirkond paistab silma suvilarajoonide rohkusega. Vanemad rajoonid pärinevad nõukogude ajast, ent uusi on juurde planeeritud ka Eesti vabariigi ajal. Suvilarajoonide toimimine erineb tavamajapidamistest hooajalisuse poolest. Suvilaelanike tarbimisharjumused erinevad aastaringsete elanike tarbimisharjumustest. Eriti olulised on suveelanike jaoks turvalisusküsimused, seda eriti talveperioodil. Endise Häädemeeste valla aladel on suvilad olnud kui suvituskohad, endise Tahkuranna valla aladel aga aiandusalad.

Pärnu maakonnaplaneeringu järgi on määratud Häädemeeste vallas linnalise asustusega aladeks Võiste ja Häädemeeste aleviku ning Uulu küla keskuse ala. Linnalise asustusega aladel peab tagama ala ruumilise ja funktsionaalse terviklikkuse ning mitmekesisuse. Asutusstruktuuri tuleb tihendada.

Teemaplaneeringutest mõjutab valda enim Via Baltica teemaplaneering, millega nähakse ette Pärnu linna piirist kuni Valga mnt ristmikuni maantee neljarealiseks ehitamine ja mitme kahetasandilise ristmiku rajamine. See suurendab maantee läbilaskevõimet, kuid muudab keerulisemaks kohalike elanike kodudele ligipääsu. Elanike liikumisvõimaluste parendamiseks, sh ohutumaks muutmiseks on vajalik pöörata tähelepanu kergliiklusvõimaluste laiendamisele. Rahvusvaheline raudtee Rail Baltic on planeeritud läbima valla põhja- ning lõunaosa. Põhjaosas möödub raudtee elamukruntide vahetust lähedusest, lõunaosas läbib raudteetrass metsamassiive.

2021. aastaks peab vallavolikogu koostama ja kehtestama valla uue üldplaneeringu. Kuna kogu valla ulatuses on üldplaneeringud kehtestatud viimase 6 aasta jooksul, siis on olemas värske statistika ning kogemus üldplaneeringute kasutamisel. Elanike ja maaomanike teadlikkus planeerimistegevusest on suur ning kaasarääkimisvõimalust kasutatakse aktiivselt. Uue üldplaneeringu koostamisel tuleb pöörata rõhku sellele, et planeering oleks lihtsasti kasutatav, arusaadav ja soodustaks elanike arvu mõõdukat kasvu. Üldplaneeringu joonised peavad olema kättesaadavad digitaalselt, et oleks võimalik kombineerida erinevaid teemade kihte.

Kokkuvõtteks

Planeerimisalases tegevuses on vallal ees järgmised väljakutsed:

- uue üldplaneeringu koostamine;
- suvilarajoonide planeerimisel ühiskanalisatsiooni ja -veevärgi lahenduste planeerimine;
- rohealade säilitamine;
- erateede avalikuks kasutamiseks määramine;
- kergliiklusteede võrgustiku loomine.

4.5.3 Ehitustegevus

Vallale kuulub 72 hoonet, 120 rajatist ja 5 korterit, mis on enamuses vajalikud valla normaalseks eksisteerimiseks, kuid on ka mittevajalikke ehitisi, mis tuleks müüa ning amortiseerunud ehitisi, mis tuleks lammutada.

Rajatised on enamasti uued – kergliiklusteed, tänavavalgustus ja hallatavad vee- ja kanalisatsiooni trassid, pumplad, puhastid.

Hooned on erinevates seisukordades. Arengukava lisas toodud tabelites on vallale kuuluvad ehitised ja nende vajadused välja toodud.

Kokkuvõtteks

Vallale kuuluvad hooned, eriti koolid, lasteaiad endise Häädemeeste valla osas vajavad rekonstrueerimist ja uuendamist ning ettekirjutuste täitmist.

4.6 ETTEVÕTLUS JA PUHKEMAJANDUS

4.6.1 Ettevõtlus

Häädemeeste vallas tegutsevaid ettevõtteid iseloomustab üsna väike töötajate arv ning tegutsemine väiketööstuse, põllumajanduse ning kalanduse sektorites. Liivi lahe ääres on põlvkondade jooksul väljakujunenud rannakalurite kogukond, sadamad ning tegutseb kohalik kalatööstus. Sadamaid kasutab oma tegevuses umbes 40 rannakalurit, kellest valdav osa on kohalikud, kes töötavad FIE-dena. Võistes tegutseb kalatööstus, mis tegeleb vürtsikilu ja -räime tootmisega ning Jaagupi külas kalatööstus, kus valmistatakse kalajahu. Võiste kalatööstus vajab tootmise suurendamiseks uusi seadmeid ning samuti vajavad renoveerimist mõlema tööstuse puhastusseaded.

Vallas tegutsevad ettevõtted toetuvad majanduslikele eeldustele, milleks on haritava maa olemasolu, mere lähedus, olemasolev (osalt nõukogude ajast pärit) tööstuslik infrastruktuur ning primaar- ja sekundaarsektoris vajalike oskustega tööjõu olemasolu. Aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Uulu tööstusala, Võiste endise Karusloomafarmi ala ja Võiste töökoja ala.

Tahkuranna piirkonna suuremateks tööandjateks on põllumajanduse sektoris OÜ Weiss (piimakarja kasvatus), OÜ Uulu Mõis (piimakarja kasvatus), OÜ Weiss Aiand (tomati- ja kurgi kasvatus), puidutöötlemises OÜ Arboris, OÜ Uulu Ehitus ja AS Tarriks, OÜ Frontier Hockey (hokikeppide tootmine), Saunatarvikud OÜ (saunatarvikud ja saunade sisustamine), GG Group, Logehome OÜ (palkmajade ehitus), Polar Yacht Manufactory OÜ (väikelaevade ehitus), GB Grupp OÜ (köögimööbli valmistamine), Riverman OÜ (ehitussoojakute tootmine). Turismialal tegutsejatest on suurimad SA Jõulumäe Tervisespordikeskus, Lottemaa, Pärnu Bay Golf Links. Muudest ettevõtetest on vallas esindatud teeninduse, kalapüügi, kalatöötlemisega, ehituse, metsanduse, autoremondi ja transpordiga tegelevad ettevõtted.

Häädemeeste piirkonna aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad asuvad Häädemeeste alevikus ja selle ümbruses.

Häädemeeste piirkonna suurimad tööandjad on teenindus- ja kaubandusettevõtted, sh COOPi kauplus Häädemeeste alevikus, Massiaru Põllumajanduslik OÜ, OÜ Helgi & Pojad, OÜ Aminolte, metsa- ja puidutöötlemisettevõtted, Leca Eesti OÜ Fibo ExClay tehas, Circle K Häädemeeste tankla ja Via Ikla bistroo, samuti Lapanina hotell ja mitmed teised väiksemad majutus- ja toitlustusettevõtted. Ehitusettevõtetest on pikemat aega tegutsenud OÜ Baum, mõne aasta eest alustati uuesti Häädemeeste mineraalvee villimist Keisri Köök OÜ ettevõtmisel.

Valla suurimaks tööandjaks on Häädemeeste vallavalitsus koos hallatavate asutustega.

Seisuga 22.03.2018 oli Häädemeeste vallas registreeritud 409 osaühingut, 170 füüsilisest isikust ettevõtjat, 75 mittetulundusühingut, 3 aktsiaseltsi, 3 tulundusühistut ja 2 sihtasutust.

31.03.2018 seisuga oli Häädemeeste vallas 2064 maksumaksjat ja keskmine väljamakse füüsilisele isikule oli 1076.- eurot. (Allikas: Rahandusministeerium)

Olulisemad tegevusalad, millega vallas tegutsevad ettevõtted tegelevad, on metsandus, teenindus, puidutöötlemine, põllumajandus, tööstuslik tootmine, ehitus, aiandus, turism.

Ettevõtlust soodustavad kohalike ressursside olemasolu (põllumajanduseks sobiv haritud maa, mets, maavarad, loodus, meri), Pärnu sadama lähedus, hea teedevõrk, toimiv ettevõtluse tugisüsteem.

Turismi arendamiseks tulevikus on vajalik väikesadamate arendamine, sh Jaagupi ja Võiste sadamate väljaarendamine jahi- ja kalasadamana.

Ettevõtlust pärssivateks teguriteks on vähene omakapital investeeringuteks ja väike välisinvesteeringute hulk, samuti on puudu laenutagatistest kinnisvara väikese väärtuse tõttu võrreldes linnadega ja Tallinna lähialadega. Ettevõtlikkust pidurdab tööjõu madal kvaliteet, tööjõupuudus, põllumajanduse vähene tasuvus, vähene kogemus turgude otsimisel ja investeeringute leidmisel, tehnilise infrastruktuuri puudused. Lisaks on ka tööandjate vähesuse tõttu hulk piirkonna töövõimelist elanikkonda liikunud tööle Soome ja Norrassa. Kui piirkonnas oleks atraktiivseid tööandjaid, tuldaks kindlasti tagasi.

Ettevõtluse ruumilise arengu kavandamise osas on Häädemeeste vald ette näinud neli suuremat tootmispiirkonda Tahkuranna piirkonnas. Üks asub Uulu keskuses, kus on vabu krunte, millest osa vajab lõpuni arendamist. Teine paikneb Võiste endise karusloomafarmi piirkonnas, kolmas Võiste endise töökoja piirkonnas. Reiu külas piirdub tootmismaa AS Tarriks saeveskiga, küll on üldplaneeringuga ette nähtud sealse ala laienemine. Võimalik on veel välja arendada ca 7,27 ha suurune Lillepõllu kinnistu Uulu külas, mis asub Uulu tööstusala vastas, maaomand kuulub vallale, mis täna on elamumaa, kuid vallavalitsuses on arutusel olnud maa sihtotstarbe muutmine.

Häädemeeste endise valla piirkonnas on kehtiva üldplaneeringu järgi määratletud tootmisalad eelkõige Häädemeeste alevikus ja Arumetsa külas (Fibo ExClay tehas), samuti Treimani külas, sh. sadama piirkonnas.

Uute töökohtade loomine on seotud täiendavate investeeringutega infrastruktuuri. Täna on tööstusala väljaarendamise peamiseks takistuseks puuduv ühisveevärk, -kanalisatsioon, ühendused, küte, sidekaablid. Tööstusaladel peab olema esmane valmisolek võimalike investorite tulekuks.

2017. aastal kaasajastas vald Uulu tööstusala tugitaristu, projektiga tagati:

- igale tööstuskinnistule juurdepääs avaliku tee kaudu;
- igale tööstuskinnistule avalikud kommunikatsioonid: vesi ja kanalisatsioon;
- rajati tööstusparki territooriumile kergliiklusteede võrgustik suurendamiseks liiklusohutust ja tagamaks töötajatele parema ligipääsu;
- paigaldati tänavavalgustus;
- rajati kaks tuletõrje veevõtukohta.

Kaasaegse infrastruktuuri väljaarendamisega luuakse vajalikud tingimused olemasolevate ettevõtete laienemisploani realiseerimiseks ning uute ettevõtete tulekuks.

Uulu tööstusala tugitaristu väljaarendamine aitab otseselt kaasa maakonna ja valla konkurentsivõime tugevdamisele.

2013.aastal rajati veevõtukoht Võiste töökoja alale ja Uulu tööstusalale, plaanis on veel Võiste endise karusloomakasvatuse alale.

Tööstuspiirkondade arendamise üheks eesmärgiks on meelitada valda ettevõtteid, kes pakuvad tööd nii uutele elanikele kui praegustele töötajatele. Häädemeeste vallas on selgelt näha vajadus suurema tööandja järele ja seda just Häädemeeste piirkonnas. Samas leidub ka vabu töökohti ning töövõimalusi, kuid kohaliku tööjõu kvalifikatsiooni ning vabade töökohtade täitjatele esitatavate nõudmiste vahel on ebakõla. Töötud pole reeglina piisavalt kvalifitseeritud ega ka motiveeritud töötamiseks kohalikes ettevõtetes ning seepärast on näiteks Uulus tegutsevates ettevõtetes töötajad paljuski pärit väljastpoolt valda. Valla agendaks ei saa aga olla sotsiaalsete töökohtade loomine ning lihttööd pakkuvate ettevõtete eriline soosimine, kui tegelik soov on rõhuda suuremat lisandväärtust

loovate ametikohtade tekkele ning vastavate sektorite arengule valla territooriumil. Masuaegne vajadus on tänaseks oluliselt muutunud ja tekkinud on tööjõu suur puudus.

Maakonna tasakaalustatud arenguks peavad tööstusalad olema ühtlaselt välja ehitatud nii Pärnu linnas kui ka ümber Pärnu linna ning kaugemal piirkondades, seda nii põhja kui ka lõuna suunas. Kuna valla käekäigu ja kohaliku tööhõive soodustamise seisukohalt on tervikliku infrastruktuuriga tehnokülade olemasolu väga vajalik, näeb vald tööstus- ja ettevõtluspiirkondade arendamiseks ette eelarvelisi vahendeid ka edaspidi.

Kaugtöö ja e-õppe võimalused

Häädemeeste vallas elades võib töötada või õppida ka mujal, seda soosib eelkõige rahulik, looduslähedane ja turvaline elukeskkond, hea transpordiühendus keskustega, aga ka heatasemeline internetiühendus. Eelnimetatu annab eelkõige võimaluse paindlike töötingimustega haritlastele – näiteks projekteerijad, teadlased, loometöötajad jt., kes võivad elada Häädemeeste vallas, kas aastaringselt või hooajaliselt.

Probleemid:

- töökohtade vähesus;
- alkoholiprobleemid;
- mujal töölkäimine on elanikele kulukas;
- motivatsiooni puudumine;
- rahaliste võimaluste piiratus enda koolitamiseks;
- vabade maade, investeerimisobjektide vähesus;
- kiire transpordi puudus maakonna siseselt ning Tallinna ja Helsingiga, Rail Balticu vajalikkus;
- kvalifitseeritud ja motiveeritud tööjõu vähesus, aga ka äriideede ja ettevõtlikkuse puudus.

4.6.2 Loodusturism ja puhkemajandus

Pärnumaa väärtuslikumad puhkealad on seotud mere, rannamaastike, metsade ja rabadega. Häädemeeste vald kuulub maakonna enimväärtuslike ranniku puhkealade hulka ning on oma kauni looduse ja soodsa asukoha tõttu hea potentsiaaliga turismipiirkond. Häädemeeste eelisteks on Eesti turismimagneti ja suvepealinna Pärnu lähedus, meri ja mere rand ning suurepärane logistiline asend rahvusvahelise auto- ja rattaturismi marsruudi Via Baltica ääres. Kõrge männimetsaga kaetud rannaluidete võond, millest mere poole jäävad liivarannad, on puhkajate seas populaarne piirkond.

Suurima potentsiaaliga on loodus-, matka- ja rannaturismi arendamine, samuti spordi- ja kultuurilaagrite ning regulaartegevuste korraldamine. Oluline on edaspidises tegevuses asetada rõhuasetus turismi- ja puhkehooaja pikendamisele ja aastaringsete tegevusvõimaluste loomisele.

Ühinemiseelse Häädemeeste valla piirkonnas on suvitajate meeliskohtadeks valla lõunaossa jäävad Kabli, Lemme ja Treimani rannaalad. Kabli rand on supelrannana välja ehitatud 2010. aastal, kuid täna on probleemiks reovee kogumine. Häädemeeste valla rannaalade supluskohad (Treimani, Kihnulaiu, Tahkuranna, Uulu) vajavad väljaarendamist.

Lisaks on Häädemeeste vallas palju majutus- ja puhkeasutusi. Vt. Pt 10 tabel 2 Majutusteenust pakkuvad registreeritud ettevõtted.

Suur hulk turiste sõidab läbi Tahkuranna küla mööda rannäärset teed, mis on üks vähestest kohtadest, kus saab autoga mere äärde. Vajalik on suplusrand korda teha ja erinevaid teenuseid pakkuda. Tahkuranna piirkonna vähesed avalikud rannad on tagasihoidlikud. 2017. aastal rekonstrueeriti ja laiendati Reiu ranna infrastruktuuri.

Rahvusvaheline rattaturism läbib valda eelkõige suvisel ajal, märgistatud on EstoVelo ja Eurovelo rattamarsruudid. Paraku on Via Baltica äärne teeriba ohtlik ning teel on tihe raskeveokite liiklus. Turvalisuse tagamiseks ja tervislikke eluviise toetavalt on Pärnust kuni Uuluni hädavajalik kõnni- ja jalgrattatee rajamine Via Baltica äärde kui ka küladesse. Arvatavasti laheneb kergliiklusteede puudumise probleem koos Via Baltica laienduse ja uue kergliiklustee ehitamisega Pärnust lõuna suunas. Kergliiklustee vajadus on Ikla-Rannametsa vana maantee lõigul, kuna see on peamine turismipiirkond, kus liigub külade vahel kohalikke elanikke ja ka turiste. Suvel on autode liiklustihedus märkimisväärtne Via Baltical Rannametsa-Pärnu lõigul. Piirkonda läbib ka loodav rahvusvaheline ranniku matkarada, mis samuti on sunnitud osaliselt Via Balticat kasutama.

Kuna valda läbib suure liiklusega Tallinn-Pärnu-Ikla maantee, on vajalik püstitada läbisõitjaid teenindavaid objekte parklatesse ja suurematesse asulatesse, mida maantee läbib. Vajalikeks rajatisteks on infotahvlid, kaardid, prügikastid, WC-d, samuti on oluline parklate laiendamine.

Vallas on vajadus vähemalt kahe või kolme turismiinfopunkti järele, et jagada operatiivset infot, tutvustada kohalikke vaatamisväärsusi, käsitööd, tooteid jne. Täna on sellisteks kohtadeks kujunenud Kabli rand ja külakeskus Tahku Tare Võistes. Turistide suunamiseks põhimaanteelt kõrvale on olulised eelkõige head kõrvalteed, milleni juhatavad infotahvlid ja kaardid, mis teavitavad vallas olevatest vaatamisväärsustest ja kohapealsetest võimalustest. Näiteks praegu puuduvad viidad, mis suunaksid turiste mere äärde, probleemiks mere lähedastel aladel on ka erateed, kus sisenemine on valdaja loal.

Häädemeeste valla puhul on head võimalused pereturismi kiireks kasvuks. Reiu külasse endisse Nõukogude armee raketibaasi rajati 2014. aastal Lottemaa. 2015. aasta septembris avati Reiu külas Golfikeskus - Pärnu Bay Golf Links.

Lottemaa teemapark ja golfiväljak meelitavad Eestist kui ka välismaalt lastega peresid, kes tarbivad Häädemeeste valla ja Pärnumaa turismiteenuseid ning elavdavad kohaliku majandust.

Koos läheduses oleva golfiväljaku ning teistes Pärnu linnas asuvate koguperepuhkuse veetmise kohtadega (Kiviajaküla, Pärnu ringrada, Valgeranna seikluspark ja golf ning Pärnu linna erinevad ettevõtted) moodustab Lottemaa Suur-Pärnu piirkonna turismiobjektide atraktiivse võrgustiku.

Vallale tähendab teemapark ka turistide kasvuga seotud riske ja võimalusi. Kuna teemapark asub valla populaarseima liivaranna, Reiu ranna vahetus läheduses, oli tekkinud vajadus ranna-ala terviklikumaks väljaarendamiseks. 2017. aastal rajas vald Reiu randa parkla, vee- ja kanalisatsiooni trassid ning reoveepumpla, et muuta Reiu rand Romantilise Rannatee külastajatele juurdepääsetavamaks, sõbralikumaks, kasutatavamaks, tuntumaks ja avatumaks ehk nähtavaks.

Leina külas asub üks riigi suurimaid spordikeskusi, Jõulumäe tervisespordikeskus. 17 ha suurusel maa-alal saab tegeleda erinevate spordialadega. Lisaks on mitmeid kilomeetreid rattasõidu-, jooksu- ja orienteerumisradasid ka naabruses asuvas riigimetsas. Leina külas asuvas Keskküla ratsaspordikeskuses on võimalik ratsutada.

Häädemeeste valda hakkab läbima Baltimaade pikim matkarada Läänemere ranniku matkarada, mis saab alguse Leedu piirist ja kulgeb Eesti põhjarannikuni. Matkarada saab olema ligikaudu 1100 km pikkune hõlmates Eestist Pärnumaad, Läänemaad, Saaremaad ja Hiiumaad ning see on osa Euroopa kaugmatkarajast E9 (*European Long Distance Path E9*).

Selle projekti raames märgistatakse matkarajad ning saavad täiendust valla ranna-alad. Reiu randa rajatakse neli puhkekohta koos kahe lõkkeaseme ja tualetiga ning infotahvel; Treimani rahvamaja juurde paigaldatakse puhkekoht ja infotahvel, Häädemeeste infotahvel.

Vallas tegutseb ca 26 majutusettevõtet. Majutusettevõtted pakuvad läbi erinevate koostööpartnerite väga erinevaid lisategevusi nagu golf, meresüstamatk, GPS-seiklus, fotojaht, vibulaskmine, meeskonnakoolitus, *paintball*, *discgolf* jne., lisaks väga suur hulk vaba-aja sisustamist võimaldavaid tegevusi Jõulumäel.

Olulisemad turismiobjektid, loodusrajad, vaatamisväärsused, teenindusasutused on tähistatud ja viitadega varustatud. Paigaldada tuleb infotahvleid objektide juurde, samuti arendada tutvustavate trükiste väljaandmist ja levitamist koostöös turismiettevõtjatega. Perspektiivikas on ühiste loodusturismimarsruutide koostamine naabervaldadega ja piiriüleselt koos Ainaži piirkonnaga Lätis. Koostöö toimub ka Romantilise Rannatega (trükised, turundus, viidad jm).

Olulised piirkonna maine loojad ja turistide meelitajad on ka piirkonna festivalid jm. sündmused: Kabli Päikeseloojangu festival, Tahkuranna kurgifestival, Põhja Liivimaa festival, Uulu Lamba Vest jt. Kabli Päikeseloojangu festivali eesmärk on kohaliku elanikkonna elukvaliteedi tõstmine ja suvepuhkusesihtkoha maine loomine ja säilitamine. Kuid ka positiivse maine kujundamine elukohana või alternatiivse (nädalavahetuse, puhkuse) elukohana. Festival on suunatud eelkõige piirkonna elanikele ja suvekülalisele.

Alates 2016. aastast on turismiettevõtjatel mitmesugused võimalused taotleda projektitoetust turismiteenuste arendamiseks nii LEADER-meetmest, INTERREGI Eesti-Läti programmist kui teistest EL ja riiklikest programmidest.

Uuel toetuste programmiperioodil on ettevõtjatel ja MTÜ-del koostöös plaanis rikastada valda uute turismiobjektidega - rajada purjelaevanduskeskus koos rannaalaga, pruulikoda, vanatehnika varamu, teraapiakeskus ja ehitada puhkemaja.

Häädemeeste vallas kui hea potentsiaaliga turismipiirkonnas on vajalik arendada puhkamisvõimalusi, arendades randasid, hoides, väärtustades, eksponeerides vallas olevaid loodusressursse ning kultuuri- ja ajaloopärandit ja soodustades uute majutusettevõtete tekkimist.

Oluline on võrgustiku väljakujunemine erinevaid turismiteenuseid pakuvate ettevõtjate, valla asutuste ning kolmanda sektori vahel. Uute ettevõtjate puhul on vajalik vallapoolne abi nende suunamiseks mitmesuguste turismiettevõtluse toetuste taotlemisele.

Suuresti on kasutamata võimalused Pärnusse ja Lottemaale saabuvate turistide organiseeritud suunamiseks tutvuma Häädemeeste valla huviväärtustega. Oluliselt saab edasi arendada potentsiaalsete külastajate teavitamist meediakanalites ja osalemisega rahvusvahelistel turismimessidel ja koostöövõrgustikes.

Majutusteenust pakuvad registreeritud ettevõtted. Valla seatud eesmärk on, et kõigil tegutsevatel majutusettevõtetel on kasutusload ja nad on kantud MTR-i, et garanteerida meie valla külastajatele ühtne kvaliteet ja külastajasõbralikud tingimused. Ainult turismiettevõtjad koos tugiteenuseid (kohvikud, tanklad, kauplused, muuseumid jne) pakuvate ettevõtjatega saavad aluse panna tugevatele alustaladel baseeruvale turismikultuurile Häädemeeste vallas.

Probleemid

Turismiattraksioonid on pigem ilmast sõltuvad ja suvele suunatud; puuduvad aastaringised suured (sise)attraksioonid, mis meelitaksid külastajaid piirkonda ka muul ajal tulema;

- Kohalikku ajalugu ja kultuuri on vähe eksponeeritud, kuid see võiks olla oluline turismipotentsiaal (sh aastaringsete atraksioonide pakkumisel) - nt uhke purjelaevanduse pärand, K.Pätsi muuseum;
- Talvise sihtkoha arendamisel oleks väga heaks koostööpartneriks Jõulumäe tervisespordikeskus oma suurte võimalustega;

Väliskülastajate hulk ei ole märkimisväärne – turundus välisturgudele, koostöö maakondlike ja linna turismiarendajatega;

- Rahvusvahelise jalgrattaturismi ja jalgsimatkade arendamisel on liikumine läbi meie piirkonna ohtlik suure liikluskooormuse tõttu Via Baltical – puuduvad kergliiklusteed;
- Puudub tugev turismikeskus – kust saaks infot, teenuseid, suveniire, kuid ka mingit elamust. See võiks olla Häädemeeste keskus, kus on olemas söögikoht, poed, bussijaam, külalistele avatud kirik, suveniiripood, kaugele ei jää rannapuhkusepiirkond, majutused;
- Vajalik luua turismiinfokeskus või hoopis midagi suuremat, nt muuseum-infopunkt (koostöös Häädemeeste kooli turismiõpilastega või Romantilise Rannateega), luua kohaliku looduse ja kultuuriga tutvumiseks matkarada, mis algaks kohe Häädemeeste keskusest;
- Rannaturismi arendamisel on oluline igas rannakülas avada vähemalt 1 avalik pääs merele (probleemiks nt Treimani, Häädemeeste, Võiste);
- Vähene koostöö suurte ja väikeste vahel (Lottemaa, Golf – kohalik käsitöö, toit, majutus, teised atraksioonid). Suurte orienteerumine pigem Pärnu linnale kui vallale;
- Piirkonna järjepidev mainekujundus (pidev töö ajakirjandusega jms) nii siseturistile kui ka üldiselt – parim paik puhkuseks ja elamiseks.

4.6.3. Olulisimad turismiressursid

Turismiobjektideks on ressursidest koosnevad terviklahendused (ekskursioonid, teemapargid, matkarajad) või külalistele kättesaadavaks tehtud üksikobjektid (nt külalistele avatud kirikud; mälestusmärgid), millele oleks kerge ligi pääseda (ei ole võssa kasvanud, juurdepääsu tee korras, parkla vms. viidastatud, infosildistatud jms).

Mälestusmärgid

Olulisim mälestusmärk Häädemeeste vallas on Tahkuranna külas asuv Konstantin Pätsi mälestuspark ja mälestussammas. Pargiala on korrastatud valla eelarvest vastavalt renoveerimisprojektile.

Muinsuskaitsealused mälestusmärgid asuvad veel Metsaküla surnuaia kõrval ja Reius mere lähedal II maailmasõjas langenutele.

Lisaks eelnevale on Tahkuranna külas püstitatud mälestuskivi(d) laulu “Õrn ööbik” autorile Karl Ramm’ile ja kunagisele mõisarentnik Daniel de Bosquit’le. Võistes asub mälestuskivi misjonär Alexander Eisenschmidt’ile.

Huvipakkuv on Uulus asuv Stael von Holsteini hauakamber, mis vajab korrastamist. Kohaliku hariduselu 180. aastapäeva tähistav kivi asub Tahkuranna kooli ees.

Kohalik kogukond restaureeris 2012. aasta sügisel rahva toetusel 19. sajandi lõpul parun Stael von Holstein'i poolt rajatud Roosiaia koos mälestusmärgiga kui muudatuste alguse sümboli ja ajaloosündmuse tähise, sest tookordse tsaaripere visiidi tulemusena eraldatud raha võimaldas parunil organiseerida kanaliehituse ja restaureerida muuli, mis muutis tunduvalt kohalikku elu-olu.

Häädemeeste alevikus ja Kabli külas on püstitatud mälestusmärgid esimestele eestlaste ehitatud kaugsõidupurjekatele. Kabli külas on paigaldatud mälestuskivid omaaegsetele kuulsatele kaptenitele-reederitele. Häädemeeste Keskkooli juures on mälestuskivi, mis avati kohaliku hariduselu 310. aastapäeva tähistamisel. Rannametsas on mälestuskivi endisele koolimajale, mis hävis II maailmasõjas.

Muinsuskaitseobjektid

Ajaloo- ja arhitektuurimälestistest on kaitse all järgmised objektid:

1. Terroriohvrite ühishaud, ajaloomälestis, Reiu küla, Rae mets;
2. Uulu mõisa kirik, arhitektuurimälestis, Uulu küla;
3. Uulu mõisa Stael von Holsteinide hauakamber, arhitektuurimälestis, Uulu küla;
4. Konstantin Pätsi mälestussammas, ajaloomälestis, Tahkuranna küla;
5. Tahkuranna Apostliku-Õigeusu kirik, arhitektuurimälestis, Tahkuranna küla;
6. Metsaküla kalmistu, ajaloomälestis, Metsaküla küla;
7. II maailmasõjas hukkunute ühishaud, ajaloomälestis, Metsaküla kalmistu;
8. Võiste kalmistu, ajaloomälestis, Võiste alevik;
9. Tahkuranna kalmistu, Tahkuranna küla.
10. Ohverdamiskoht "Töötusemägi" Rannametsa küla
11. Treimani õigeusu kirik, ehitismälestis, Treimani küla;
12. Häädemeeste õigeusu kirik, ehitismälestis, häädemeeste alevik;
13. Häädemeeste Püha Miikaeli kirik, ehitismälestis, Häädemeeste alevik;
14. Orajõe mõisa magasiait, ehitismälestis, Orajõe küla;
15. Reederi talu elamu, ait ja kelder, ehitismälestised, Kabi küla,
16. Häädemeeste vana kalmistu, ajaloomälestis, Häädemeeste alevik;
17. Treimani kalmistu, ajaloomälestis, Treimani küla;
18. Urissaare kalmistu, ajaloomälestis, Urissaare küla;
19. Terroriohvrite ühishaud, ajaloomälestis, Urissaare küla;
20. II maailmasõjas hukkunute ühishaud, ajaloomälestis, Häädemeeste alevik;
21. Häädemeeste kalmistu, ajaloomälestis, Häädemeeste alevik;
22. Kalmistud Uuemaa ja Rannametsa külades, arheoloogiamälestised;
23. Tauste kalme, arheoloogiamälestis, Massiaru küla;
24. Hulgaliselt kirikutele kuuluvaid kunstimälestisi (ikoonid, maalid jms.).

XX sajandi väärtusliku arhitektuuri nimistusse kuulub Häädemeeste vallast 17 ehitist, neist olulisemad ehk Massiaru ja Võidu koolimajad, Häädemeeste Keskkooli hoone, Häädemeeste vallamaja, suvilaehituskooperatiivid „Piknik“ ja „Vika“, „Kaluri“ kolhoosi klubihoone (Treimani Rahvamaja), Võidu küla uudisasundus, mitmed elamud.

Kirikud

Häädemeeste vallas tegutseb kaheksa kirikut ja kogudust - EELK Häädemeeste Miikaeli kogudus, EELK Treimani kogudus, EAÕK Häädemeeste Issandamuutmise kogudus, EAÕK Laiksaare Ristija Johannese kogudus, EAÕK Treimani Pühade apostlite Peetruse ja Pauluse kogudus, MTÜ Rannakirik, Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Kabli kogudus, EELK Tahkuranna kogudus Võistes

(kirik on ehitatud 1891), EAÕK Tahkuranna kogudus (kirik on ehitatud 1872). Uulus asub EELK Elisabeti kiriku abikirik (ehitatud 1880), mida kogudus kasutab laagrite korraldamiseks.

Kuna kogudused on väiksearvulised, ei suudeta kirikuid kui arhitektuurimälestisi remontida ega taastada. Tahkuranna õigeusu kirikut on osaliselt renoveeritud nii riigi-, kiriku kui eraisikute toel. Pooleli on jäänud EELK Tahkuranna koguduse kirikuhoone ehitamine. Praegu kasutab kogudus oma kuludega ehitatud kiriku käärkambrit jumalateenistuste läbiviimiseks.

Muuseumid

Häädemeeste vallas on üks munitsipaalmuuseum - Häädemeeste muuseum, mis loodi 1991. aastal. Alates 2004. aasta märtsist on muuseum eraomandis olevas hoones Häädemeeste alevikus, vallavalitsus rendib seal muuseumipinda. Vajalik on luua museaalide ja dokumentide digitaalne arhiiv ning leida uued ruumid, et tagada muuseumi tegevuse järjepidevus.

Kodanikualgatuse korras on rajatud kolm muuseumi:

- Naarismaa talumuuseum (Metsaküla);
- Saviaugu talumuuseum (Võiste alevik);
- Treimani muuseum.

Matkarajad, puhkekohad, telkimisalad, loodusturismiobjektid

Häädemeeste valda läbib Baltimaade pikim matkarada Läänemere ranniku matkarada, mis saab alguse Leedu piirist ja kulgeb Eesti põhjarannikuni. Matkarada on ligikaudu 1100 km pikkune, hõlmates Eestist Pärnumaad, Läänemaad, Saaremaad ja Hiiumaad ning see on osa Euroopa kaugmatkarajast E9 (*European Long Distance Path E9*).

Selle projekti raames märgistatakse matkarajad ning saavad täiendust valla ranna-alad. Reiu randa rajatakse neli puhkekohta koos kahe lõkkeaseme ja tualetiga ning infotahvel. Treimani rahvamaja juurde puhkekoht ja infotahvel. Häädemeestele infotahvel.

Hulgaliselt loodusega seotud objekte nagu looduskeskused, looduseõpperajad ja puhkekohad on Häädemeeste valla territooriumile rajanud Riigimetsa Majandamise Keskus.

Õpperajad

- **Rannametsa-Tolkuse looduse õpperada**, asukoht Luitemaa looduskaitseala - SURJU METSKOND 17, Rannametsa küla, Häädemeeste vald, Pärnu maakond. Rannametsa-Tolkuse looduse õpperada asub Häädemeeste vallas Tallinn-Pärnu-Ikla maantee ääres, ca 6 km enne Häädemeeste asulat. Rada saab alguse Rannametsa asfalteeritud parkla juurest, kus matkajat abistab teabetahvel. Rannametsa luited on alati olnud populaarseks matkamispaigaks. Osaliselt laudteel kulgev ringikujuline õpperada läbib nii litemännikut kui Tolkuse raba ning viib raba suurima laukani. Rajale jääb mitmeid huvipunkte, **rabajärvi ja puhkekohti**. Raja juurde jääva **Eesti kõrgeima luite Tornimäe** harjale on rajatud 18 m kõrgune **vaatetorn**, mille tipus avaneb suurepärase vaade Tolkuse rabale ja Pärnu lahele. Loodusrajale on tore tulla kogu perega koos matkama ja loodust nautima.
- **Kabli looduse õpperada** (pikkusega 2 km) Kabli külas, Häädemeeste vallas. Looduskeskuse ees on kohti 10 autole. Telkida saab Priivitsa lõkkekohas, mis asub raja lõpus, seal on ka lõkkekoht. Rada saab alguse Kabli looduskeskuse juurest. Rajalt leiab pesakastimaailma, 2

linnuvaatlustorni ja mitmeid huvipunkte. Lähedal asuvad purjelaeva Markus mälestusmärk, mitmekesised maastikud ja vääriselupaigad.

- **Jõulumäe tervisespordikeskuse matkarajad:** 5 km, 10 km, 15km ja 25 km matkarajad algavad parklast kohvikumaja juurest. Matkarajad on tähistatud värvidega kasvavatele puudele, lisaks viidad pööretel ning kilomeetripostid. 5 km ja 10 km matkarada liiguvad keskusest põhja poole (Uulu suunas). Rajad kulgevad suhteliselt laugel maastikul männimetsas. 15 ja 25 km matkarajad viivad keskusest lõuna poole (Võiste suunas). 25 km matkarada jõuab Tolkuse rappa, raja äärde jääb Eesti kõrgeima luite Tornimäe harjale rajatud 18 m kõrgune vaatetorn, mille tipust näeb ümbritsevat loodust ja Pärnu lahte. Huvilised saavad lisaks Jõulumäe 25 km matkarajale võtta seal plaani ka Luitemaa looduskaitseala tutvustava õpperaja läbimise. 2,2 km pikkune matkaring kulgeb osaliselt laudteel ning viib Tolkuse raba suurima laukani, kus julgemad matkalised ka ujumas käivad. Kõik Jõulumäe matkarajad sobivad ka jooksmiseks ja rattasõiduks.

Telkimisalad

- **Krapi telkimisalal** Häädemeeste vallas on suur asfalteeritud parkla 30 autole, 3 parkimistaskut, lõkkekohad, infotahvlid, katusega laud-pingid, käimlad, kaevud ja prügikastid. Paigas leidub rohkelt mustikaid ja seeni.
- **Lemme telkimisalale** on suunaviit Häädemeeste-Ikla mnt Lemme bussipeatuse juures. Alal on kohti 30 autole. Olemas infotahvlid, kaev, kattega lõkkekohad, metsamajad ning suvisel ajal töötav olmehoone, kus on tasulised tualetid, kauplus-kohvik, pesemisvõimalus. Kokkutulekute korraldamise võimalus kuni 500 inimesele. Võimalik mängida võrkpalli, olemas lava. Paik on rikas mustikate ja seente poolest.

4.6.4 Romantiline Rannatee

Häädemeeste vald kuulub Leader-tegevusgrupi Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonda. Piirkonnale on ühiselt loodud Leader-programmperioodil 2007-2013 ühine kaubamärk Romantiline Rannatee, www.rannatee.ee.

Romantiline Rannatee on turismialase koostöövõrgustiku kaubamärk, mis ühendab Romantilise Rannatee sümboolikat, väärtusi ja sõnumeid kandvaid turismi- ja teenindusettevõtteid, kultuuri-, ajaloo- ning loodusväärtusi ja sündmusi, mis jäävad Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuspiirkonda.

Romantiline Rannatee on teekond, mis hõlmab Pärnumaa rannikuala, kulgedes mööda 240 km pikkust rannajoont Varbla kadakate vahelt liivarandadeni Läti piiri ääres. Romantiline Rannatee põikab Pärnu lahe väikesaartele – Kihnu ja Manijale, ning salapärasesse, iidseid aegu mäletavasse, metsade ja soodega kaetud sisemaa paikadesse. Siin leiab teadlik ja tähelepanelik silm märke unustatud rannajoonest.

Romantilise Rannatee visiooniks on 2025. aastaks olla Eestisiseselt kõige romantilisem turismisihtkoht, mis pakub atraktiivseid turismitooteid ja puhkamisvõimalusi nii sise- kui ka välisturu kliendile.

Romantilise Rannatee ühenduse missiooniks on aga suunata kohalikke ettevõtteid terviklike lahenduste loomiseks ühise brändi tugevdamise nimel ja seeläbi kogu sihtkoha tuntuse suurendamine.

Romantilise Rannatee koostöövõrgustiku missiooniks on toetada ja arendada piirkonna turismialast koostööd, mis aitab kaasa:

- kohaliku ajaloo-, kultuuri- ja looduspärandi, sh rannikukülade eripära ja traditsioonide väärtustamisele, säilimisele, tutvustamisele ning jätkusuutlikule arengule;
- piirkonna tuntuse ja külastatavuse suurendamisele, mille kaudu suureneb nõudlus kohalike ettevõtjate toodete ja teenuste järele;
- kogu piirkonna arengu toetamisele, kohaliku identiteedi tugevdamisele ning elukvaliteedi parandamisele.

Kokkuvõte

Tänu oma üldistele eeldustele (Pärnu lähedus, läbiv liiklusvoog, kaunis loodus jms) on Häädemeeste vald olulisel määral suutnud end maakonna turismikaardile viia. Suvesihtkohana on vald üks maakonna külastatavamaid, ka Eestis üks olulisemaid puhkepiirkondi. Väga suure külastatavusega kogu Eesti mastaabis on Jõulumäe, Lottemaa ja Rannametsa-Tolkuse matkarada. Konstantin Pätsiga seotu jääb oma praeguses esituses paraku kaugeks nii noorematele eestlastele kui välituristidele, väikemuuseumid ning mälestusmärgid pole piisavad, et läbisõitjaid peatuma meelitada. Kirikud on turismiobjektidena vähe arendatud – olles raskesti leitavad (Uulu kirik) ning ka suveperioodil vaatajatele suletud ning turistid ei pääse neid tegelikult külastama. Häädemeestel on Miikaeli kiriku uks suvel külastajatele lahti, lisaks korraldatakse seal ka kontserte. Häädemeeste vald on Pärnu Lahe Partnerluskogu kaubamärgi Romantiline Rannatee kultuuri- ja loodusturismi kaartidel.

Lottemaa ja Tahkuranna Golfikeskuse pideva arendamisega suureneb turistide hulk, see tähendab Häädemeeste valla turismi kasvamist uuele kvalitatiivsele tasemele. Et olukorda ära kasutada, peaksid piirkonna teenindus- ja majutusettevõtted koostööd tegema ning olema valmis mahtude suurenemiseks. Häädemeeste vallas asub ka riigi SA Jõulumäe Tervisespordikeskus, mis on väga suure potentsiaaliga koht, mida on aga eraettevõtjate poolt turismi arendamisel suhteliselt vähe ära kasutatud, kuid on sportlaste hulgas suure külastatavusega ning unikaalne mitte ainult Pärnumaal.

Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad vallas tuleb siduda piirkonna ühise kaubamärgiga "Romantiline Rannatee" ja märgistada RR logoga.

4.7 INFRASTRUKTUUR JA KOMMUNAALMAJANDUS

Tehnilise infrastruktuuri all käsitletakse teid ja tänavavalgustust, veemajandust, jäätmemajandust ning keskkütet.

4.7.1 Teed, tänavavalgustus, bussiootepaviljonid ja ühistransport

Häädemeeste valda läbib rahvusvaheline Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee (Via Baltica), lisaks tugimaanteed Valga ja Kilingi-Nõmme suunas.

Vallateede ehitamise, kapitaalremondi ning hooldamise aluseks on volikogu kinnitatud valla teehoiukava aastateks 2018-2021. Lisaks teede ehitamisele hõlmab see ka tänavavalgustuse ehitust ja bussiootepaviljonide püstitamist. Teehoiukava on dünaamiline, igal aastal üle vaadatav dokument.

01.01.2018 seisuga olid endise Tahkuranna valla teeregistrisse kantud 297 teed ja tänavat kogupikkusega ca 159 km, kohalikud teed ca 67,5 km, avalikud erateed ca 16,3 km, mitteavalikud erateed ca 39,9 km, metsateed ca 32,5 km ja kergteed ca 3,2 km.

Endises Tahkuranna vallas on rajatud aastate jooksul üle 20 km mustkattega teid. Kergliiklusteid endises Häädemeeste vallas ei ole, Tahkuranna aladel on neid üle 5 km.

01.01.2018 seisuga olid endise Häädemeeste valla teederegistrisse kantud teed ja tänavad kogupikkusega ca 187 km, kohalikud teed ca 107 km, avalikud erateed ca 25 km, mitteavalikud erateed ca 24 km ja metsateed ca 31 km. Kergliiklusteid registris ei olnud.

Valla teed on paljuskki õhukese kruusakattega, mistõttu nende kandevõime on väike, eriti kevadeti. Suureks probleemiks on ka teede ääres vohav võsa. Teede korrashoiu osas teeb vallavalitsus koostööd eraettevõtjatest teenusepakkujatega. Suviseks tolmutõrjeks tellitakse nn "suvesoola", lisaks tellitakse teehööveldamist, talvist lumetõrjet ja muid teehooldustöid. Kõik vanemad asfaltteed saavad igal aastal vähemalt ühe paikamiseriingi. Iga-aastaselt on suurendatud teehooldustööde mahtu nii vallateedel kui avalikel erateedel.

Tiheasustusalade tänavate kvaliteet on rahuldav, probleemiks on kõnniteede puudumine peatee (Rannametsa-Ikla maantee) ja Via Baltica ääres ehk Pärnust Iklasse.

Kohalike elanike liiklusohutust arvestades ning ligipääsude tagamiseks oluliste avalike objektideni (eelkõige koolid, kultuuriasutused, kauplused) on esmatähtsateks planeeritavateks kergliiklustee lõikudeks jalg- ja jalgrattatee Pärnu linna piirist Posti teeni, Laadi tee ääres kuni Siimu teeni, Häädemeeste aleviku piires ja Kabli külas vähemalt looduskeskusest alates asula lõunapiirini. Treimani küla ja Metsapoolse kooli vahele on vaja rajada kergliiklustee õpilaste ohutuks kooliteeks.

Häädemeeste vallas on tänavavalgustid paigaldatud peamiselt Häädemeeste alevikus, Uulu ja Võiste asulate keskustes, Reiu, Laadi ja Merekülas ning Kablis, Treimanis ja Massiarus. Teistes valla külates tänavavalgustus puudub. Valgustatud on ka suuremad bussipeatused. Välisvalgustust on endises Häädemeeste vallas üle 100 lambi, Tahkuranna aladel üle 600 lambi.

Positiivne on elanike ja külaseltside initsiatiiv eratänavate ja -teede korrashoiul, tänavavalgustuse rajamisel, teede ja tänavate rajamisel ning remontimisel ja korrashoiul. Eelnimetatud tegevuste

rakendamiseks on elanikel võimalik koos vallaga ühiselt panustada teede, tänavate remontimisse ja korrashoidu ning külaseltsidel ja valla elanikel võimalik taotleda projektipõhiseid finantsvahendeid. Endises Tahkuranna vallas on mitmeid positiivseid koostöönäiteid elanike ja valla vahel valla teede ehituse finantseerimisel.

Ühistransport. Pärnu-Ikla liinil on liiklustihedus enamiku sõitjate esmaseid vajadusi rahuldav. Halvem on olukord Massiaru ja Soometsa liinidega, eriti nädalavahetustel. Samas ei peeta võimalike reisijate arvu neis piirkondades piisavaks lisaliinide avamiseks või sõiduplaanide tihendamiseks. Bussitransport on tihedalt seotud koolide tööajaga ning sõiduplaanide muutmine nõuab koostööd bussifirmade ja ühistranspordikeskusega. Kui liiklustihedus on enamiku sõitjate esmaseid vajadusi rahuldav, siis kvaliteet jätab soovida. Puudub kiire transport Häädemeele ja Pärnu vahel, probleemi lahendusena nähakse kiirbussiliini peatust Häädemeele.

Vald on liitunud MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskusega, mis peab paremini kaitsma ühistranspordikasutajate huve. Läbi selle ühineti 1. juulist 2018 ühtse piletisüsteemiga terves maakonnas, k.a Pärnu linnas. Kui enamik ühistranspordi kasutajatest ehk õpilased ja pensionärid saavad liigelda tasuta, siis tööelistel elanikel tuleb kuupileti eest tasuda 10 eurot ehk kordades vähem võrreldes varasemaga. Valla jaoks kulu ei vähenenud, varasem õpilastranspordi raha õpilaste tasuta sõiduks kulub nüüd Pärnu linna bussitranspordile, et tagada ühtset piletisüsteemi ja võrdseid võimalusi valla elanikele võrreldes linnaelanikega.

Kokkuvõte

Järgnevatel aastatel mõjutavad teede ning tänavavalgustuse teemat järgmised tähtsamad vajadused ning nendest tulenevad tegevused:

- kergliiklusteede rajamine valla suuremate asulate ja külade ning Pärnu linna vahel;
- hooajaliselt kasutatavate teede korrashoid;
- kruusateede jätkuv tolmuwabaks muutmine;
- bussipeatuste ja -paviljonide rajamine, valgustamine ning välisilme ühtlustamine kogu vallas;
- kiirbussiliini peatuse rajamine Häädemeele;
- korraldatud maaliinide bussiliiklus Pärnu Haiglasse ja kutsehariduskeskusesse;
- tänavavalgustuse rekonstrueerimine ja rajamine suuremates asulates.

Käesoleva arengukava perioodil on teede ning tänavavalgustuse osas prioriteetideks kergliiklusteede rajamise jätkamine Pärnu linnapiirilt Uuluni ning suuremate asulate ja külade vahele. Kaugemas perspektiivis peab mööda kergliiklusteed olema võimalik liikuda Pärnu linnast Ikla piirini.

4.7.2 Veemajandus

Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi arendamise üldiseks eesmärgiks on Häädemeele valla tiheasustuspriirkondade varustamine kvaliteetse joogiveega ning reovee kogumine ja selle puhastamine tasemeni, mis võimaldaks selle tervisele ohutu keskkonda juhtimise ega põhjustaks negatiivseid keskkonnamõjusid. Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamisel peab olema tagatud nende jätkusuutlik majandamine ja opereerimine, et mitte halvendada tarbijatele osutatava teenuse kvaliteeti ning mitte suurendada riske keskkonnale ning samal ajal peab teenuse tariif olema tarbijale taskukohane.

Vastavalt ÜVK seadusele peab ÜVK arendamine toimuma selliselt, et ÜVK piirkondades oleks võimalik tagada kõigi sellel alal olevate kinnistute veega varustamine ühisveevärgist ning kinnistutelt heitvee ärajuhtimine ühiskanalisatsiooni.

Veemajanduse teemat reguleerivatest dokumentidest on olulisim Hädemeeste valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2018-2030.

Hädemeeste valla ÜVK arendamise kavas käsitletakse ühisveevärki eelkõige olemasolevate ühisveevärgide ja kehtestatud või perspektiivsete reoveekogumisalade piirkonnas.

ÜVK arendamise kava järgi olemasolevates ühisveevärgides endise Tahkuranna valla piirkonnas:

- kõik puurkaevpumplad on ja jäävad üheastmelisteks puurkaevpumplateks, millega tagatakse vajalik olmeveevajadus;
- tuletõrjevee saamiseks vastavas kehtivas standardis toodud miinimum nõue 10 l/s ei ole ühisveevärgist kättesaadav, mistõttu tuletõrjevesi tuleb lahendada väljaspool ühisveevärki;
- ühisveevärgis kasutatav põhjavesi ei vasta kõigi nõuete osas joogiveekvaliteedi nõuetele (peamiselt raudioonide sisaldus, värv, lõhn, maitse), mistõttu kõik töös olevad põhipuurkaevpumplad peavad olema varustatud vastavate puhastusseadmetega;
- olemasolevad vanad metalltorud tuleb renoveerida, et vähendada veekadusid, tõsta süsteemi töökindlust ja kindlustada tarbijatele parem veekvaliteet.

Ühisveevärgi laiendamine seni lokaalse veevärgiga elamutele/elamupiirkondadele või muudele objektidele teostatakse vastavalt tehnilistele ja finantsilistele võimalustele ja prioriteetidele.

Endise Hädemeeste valla piirkonnas on olulisemateks ühisveevärgide puudusteks:

- pea kõigis veevärkides joogivee kvaliteedi mittevastavus nõuetele;
- joogivee ülemäärane raua- ja fluoriidisisaldus;
- torustike kehvast seisukorrast tulenev suur veekadu;
- veetorustikud, mida kasutatakse hooajaliselt.

Vajalik on seadmete paigaldamine raua- ja fluoriidi eemaldamiseks ja pumbamajade renoveerimine. Probleemiks on suured veekaod. Torustikud on amortiseerunud. Torustike purunemist põhjustavad ka varasematel aegadel veetorude külge ehitatud elektrimaandused. Lekete oluline vähendamine on eeltingimuseks veetöötlusseadmete paigaldamisele.

Probleemiks on suvilate veevarustuse tagamiseks ehitatud veetorustikud, mida kasutatakse hooajaliselt. Veetorustike hooajaline kasutamine ei võimalda sügis-talvisel ajal lekkeid koheselt avastada, mis on ka üheks veekadude põhjuseks.

Veevarustuse häired tekivad elektrikatkestustest, millest tulenevad elektriseadmete rikked, näiteks pumpade elektrimootorite läbipõlemine.

Kõik valla ühisveevärki kuuluvad puurkaevud oleks otstarbeks lülitada ühtsesse kaugvalvesüsteemi. Häiresignaali edastatakse rajatavasse ühisesse valvekeskusesse ning valvekeskuse kaudu automaatselt operaatori mobiiltelefonile.

Endise Hädemeeste valla piirkonnas on olulisemateks ühiskanalisatsiooni probleemiks:

- torustike kehv seisukord, mistõttu kuival ajal imbub osa reovett enne puhastisse jõudmist pinnasesse (salvkaevude vee reostusrisk) ning märjal ajal, mil pinnaseveetase kõrge, on pumplad ja puhastid hüdrauliliselt ülekoormatud. Viimasega kaasnevad suured majandamiskulud;
- Kabli, Massiaru ja Hädemeeste puhastusseadmete kehv seisukord;

- inimeste vähene teadlikkus ja hoolimatus. Lisaks reoveele visatakse kanalisatsioonitorustikesse olmeprügi ja toidu jäätmeid;
- tootlustamisega tegelevate asutuste reovesi on suure rasvasisaldusega, mis on üheks ummistuste põhjustajaks. Vajalik on paigaldada rasvapüüdjad.

Kõik valla ühiskanalisatsioonisüsteemi kuuluvad reoveepumplad ja reoveepuhastid on ette nähtud lülitada ühtsesse kaugvalvesüsteemi. Häiresignaalid edastatakse rajatavasse ühisesse valvekeskusesse ning valvekeskuse kaudu automaatselt operaatori mobiiltelefonile.

Kokkuvõte

Uues ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas aastateks 2018-2030 on välja toodud investeringute prioriteedid aastateks 2018-2030.

Ühisveevärgi laiendamine seni lokaalse veevärgiga elamutele/elamupiirkondadele või muudele objektidele teostatakse vastavalt tehnilistele ja finantsilistele võimalustele ja prioriteetidele.

Hajaasustuse piirkondades elavatele peredele saame head elutingimused tagada läbi hajaasustuse programmi ning seeläbi aidata kaasa ka elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

Probleemiks on puhastuskohtade puudumine, kusjuures nõuetele vastava puhastuskoha rajamine on keeruline väga väikeste asulate tõttu, mis piirab suuresti puhastamiseks vastuvõetava reovee kogust. Seega on keeruline rajada puhastuskohta, mis tegelikult vastaks piirkonna vajadustele.

4.7.2.1 Vee-ettevõtted

OÜ Vesoka tegeleb Häädemeeeste valla Tahkuranna piirkonnas Võiste aleviku, Uulu-Laadi ja Reiu küla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajatiste haldamisega ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamisega.

Lisaks eespool mainitud teenuste osutamisele tegeleb OÜ Vesoka kommunaalteenustega (prügi, muruniitmine), remondi ja ehitustöödega. Ettevõtte korraldab ka valla haljasalade ja bussipeatuste korrashoidmist.

Ettevõttes töötab 5 inimest, nendest administratsioonis ja raamatupidamises 2 töötajat (sh 1 osalise tööajaga), 1 hooldus- ja remonditööline ja 2 koristajat (sh 1 osalise tööajaga).

Vee-ettevõtte struktuuri kujundamisel on lähtutud eeldusest, et meeskond peab tagama klientide teenindamise ja varade igapäevase toimimise. OÜ Vesokal on suhteliselt väike teeninduspiirkond ja vähe kasutatavaid varasid ning seetõttu ei ole majanduslikult põhjendatud oma jõududega torustike ja seadmete rekonstrueerimine või väljaehitamine. Samuti ostetakse teenuseid sisse selliste suuremahuliste hooldetööde tegemiseks, mis eeldavad eritehnika olemasolu.

OÜ Vesoka hallatavad suuremad objektid asuvad Uulu, Reiu ja Laadi külas ning Võiste alevikus.

Häädemeeeste VK AS tegeleb veevarustuse ja kanalisatsiooniga Häädemeeeste valla endises Häädemeeeste piirkonnas. Ettevõtte tegevus hõlmab lisaks veevarustus- ja kanalisatsiooniteenustele ka transporditeenuse osutamist.

Lisaks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenusele teostab vee-ettevõtte kogumiskaevude ja kuivkäimlate tühjendust. Teisi ametlikke vastava teenuse osutajaid vallas registreeritud ei ole.

Suuremateks teeninduspiirkondadeks on Häädemeeste, Kabli ja Treimani, Massiaru, teenindatakse ka Ikla piiripunkti.

Ettevõttes töötab 6 inimest (sh 4 osalise tööajaga). Ettevõtte probleemiks on olnud oskustööliste nappus, mistõttu on kannatanud veevarustus- ja kanalisatsiooniobjektide regulaarse hooldustöö teostamine.

Häädemeeste VK hallatavad objektid asuvad Häädemeeste alevikus ja Kabli, Treimani, Metsapoole, Ikla, Soometsa ning Massiaru külates. Ettevõtte haldab kokku 13 puurkaevu, 4 bioloogilist reoveepuhastit, 3 reoveepumplat ja ligikaudu 31 kilomeetrit veetorustikke. Kanalisatsioonitorustike kogupikkus on ligikaudu 6 km.

Lisaks AS Häädemeeste VK-le osutab Häädemeeste aleviku ühes osas veevarustuse teenust elanikele osaühing Runtzu (vee erikasutusluba L.VV/325967).

On teada, et eraveevärkide (puurkaevude) omanikud ei ole huvitatud ennast vee-ettevõtjana määratlema, kuna see toob kaasa täiendavaid kulusi. Seega on vajalik, et kohalik omavalitsus alustaks eraveevärkide omanikega läbirääkimisi nende veevärkide arendamise küsimuses, mis võimaldaks teenust pakkuda ümberkaudsetele elanikele.

Ühisveevärgi rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks saab toetusi taotleda SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt kureeritavast veemajanduse programmi reoveekäitluse ja joogiveevarustuse alamprogrammist. Taotlejaks saab olla ainult ühele või mitmele kohaliku omavalitsuse üksusele kuuluv eraõiguslik juriidiline isik, muu tulundusühistu, sihtasutus ja mittetulundusühing, kes tegutseb avalikes huvides, ning tööstus- ja tootmisettevõtte eelpuhasti rajamiseks või rekonstrueerimiseks. Taotleja peab olema määratud kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega projekti piirkonnas vee-ettevõtjaks või olema projektiga hõlmatud veemajandustaristu omanik.

Lisaks valla vee-ettevõtetele, tegeleb Reiu külas Kalevi puiestee piirkonnas ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajatiste haldamisega AS Pärnu Vesi. Tõllapulga piirkonna kanalisatsioon on suunatud Pärnu linna kanalisatsiooni.

4.7.2.2 Tuletõrje veevarustus

Tuletõrje veevarustus vallas põhineb tuletõrje veevõtukohtadel looduslikest veekogudest, tiikidest või maa-alustest mahutitest. Olemasolevaid mahuteid täidetakse ühisveevärkidest.

Häädemeestel avati 2015. aastal kaasaegne politsei-ja päästkeskuse hoone, millega koos rajati uus nõuetele vastav 50 m³ tuletõrje veemahuti.

Uulu tööstusala kaasajastamise projekti raames rajati 2017. aastal uus tuletõrje veevõtu tiik Soometsa tee 21 kinnistule ning rekonstrueeriti Õunaaia kinnistul olev tuletõrje veevõtu tiik ning paigaldati kuivhüdrant.

Uued tuletõrje veemahutid rajatakse uute arenduste raames püstitatavate hoonete juurde. Olemasolevad tuletõrje veevõtukohtad on kavas rekonstrueerida, tagades nendele parema ligipääsu ja varustades nõuetekohase kuivhüdrandiga.

Häädemeeste I grupi päästekomandos on organiseeritud ööpäevane valveteenistus, mis peab tagama 3-liikmelise tulekustutus- ja päästemeeskonna väljasõidu ning osalemise tulekustutus- ning päästetöödel.

Kuna kasutatavaid veevõtukohti on vähe, kasutatakse tulekustutusel mobiilset mahutit mahutavusega 30 m³, kusjuures ühte autodest kasutatakse otseselt tulekustutamisel ja ülejäänud veavad vett lähimast veevõtukohast põlenguobjekti juurde viidud mahutisse.

Ühisveevärkide ümberehitamist, saamaks tulekustutuseks vajalikku veekogust hüdrantide kaudu, ei ole kavandatud, sest see eeldaks tuletõrjeveevarude säilitamiseks veemahutite ja survetõstepumplate rajamist ning veetorustike läbimõõtude suurendamist. Selline lahendus ei ole Häädemeeste valla asulates otstarbekas, kuna veetarbimine on suhteliselt väike.

Endise Häädemeeste valla piirkonnas on olemasolevad tuletõrje veevõtukohad ette nähtud rekonstrueerida, tagades neile parema ligipääsu ja varustades veehaardekaevudega.

Arvestades elamute hajaasustust on tulekustutusvee mahutid projekteeritud küla keskses asuva pumbajaama lähedale.

Metsapoolse kooli maaüksusele on ehitatud nõuetekohane tuletõrjeveevõtu tiik koos veehaardekaevuga.

Endises Tahkuranna vallas rajati või rekonstrueeriti valla poolt või kaasabil viimaste aastate jooksul regulaarselt ja iga-aastaselt veevõtukohtasid, kokku 16.

4.7.2.3 Sademevee kanalisatsioon

Endise Tahkuranna valla piirkonnas on torustikena sademevee kanalisatsioon väljaehitatud Uulu keskasulas kortermajade juures, teistes ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga asulates sademeveekanalisatsioon puudub.

Sademevee kanalisatsioonisüsteeme ei ole ka torustikena endise Häädemeeste valla piirkonnas. Teedelt ja platsidelt valgub vihma- ja lumesulamisvesi kraavidesse või haljasaladele ning imbub sealt pinnasesse. Vee-ettevõtte hinnangul sademevee kanalisatsiooni puudumine probleemiks ei ole. Küll aga tekitab olulist lisakulu pumplate ja puhastite käitamisel kanalisatsioonikaevude kehvast seisukorrast tingitud sademe- ja lumesulamisvee sattumisel reoveekanalisatsiooni.

Sademeveega seotud probleemide esinemisel väikeasulates on otstarbekas lahendustena ette näha võimalikult lihtsaid ja rajamise suhtes mittekulukaid lahendusi, nagu näiteks teeäärsed pinnavee kraavid ning kõvakattega aladele (v.a. autode parkimiseks mõeldavad asfaltplatsid) maapinnakallate andmine, soodustamaks sademevee valgumist haljasaladele.

Teadaolevalt vallas kavandatavate uute arendusprojektide puhul ei ole ette näha suurte kõvakattega alade rajamist.

Kui siiski lähitulevikus kavandatakse ja/või arendatakse kinnistuid või piirkondi, kuhu planeeritakse ka suuri kõvakattega alasid (eelkõige parkimisplatsid), mis eeldavad ka sademevee kogumist ja ärajuhtimist, peaks tähelepanu pöörama järgnevatele põhimõtetele:

- sademevee kanalisatsiooniga kogutava sademevee juhtimiseks loodusesse on vaja taotleda vee erikasutusluba;

- kogutav sademevesi enne suunamist loodusesse vajab vajadusel puhastamist reoainetest (eelkõige heljumist ja naftasaadustest), välistamaks suubla seisundi halvenemist [“Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord” §7];
- reoveepuhastite efektiivse ja nõuetele vastava puhastusastme tagamiseks tuleks igati vältida kogutava sademevee juhtimist väikeasula ühiskanalisatsiooni.

4.7.3 Jäätmemajandus

Endise Hädemeeste valla jäätmemajanduse arendamist käsitleb Hädemeeste valla jäätmekava 2014-2020.

Endise Tahkuranna valla osas on ühine jäätmekava Tori, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linnaga aastateks 2016-2021. Jäätmekava määrab ühisesse jäätmeveopiirkonda kuuluvate Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmehoolduse arengusuunad, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgid ning meetmed eesmärkide saavutamiseks. Peale kava koostamist korraldati ühine hange endises kolmes vallas - Paikusel, Toris ja Tahkurannas, prügivedu toimub igas piirkonnas kuni ühislepingu tähtaja lõppemiseni. Endises Hädemeeste vallas kuni 2019. aasta suveni.

Järgnevatel aastatel on vaja koostada uued jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid, mis kehtiksid kogu Hädemeeste valla territooriumi kohta.

Korraldatud olmejäätmete vedamise ainuõigus on antud endise Hädemeeste valla territooriumil ettevõttele Eesti Keskkonnateenused ja endise Tahkuranna valla territooriumil ettevõttele AS Ragn-Sells. Jäätmeveo hankeperioodid lõppevad ühel ajal ja seejärel korraldatakse kogu valla territooriumil uus hange.

Jäätmevaldajate registri andmetel on valdav enamus kinnistuomanikest korraldatud jäätmeveoga liitunud. Mitteliitunudest moodustavad suurema osa kinnistute omanikud, kes elavad reaalselt mujal ja kes väidavad, et neil prügi ei teki.

Olulisemad jäätmehoolduse probleemid piirkonnas on järgmised:

- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimalusi on vähe;
- elanikkonna keskkonnateadlikkus on madal;
- keskkonnajärelevalve on puudulik.

Piirkonna jäätmehoolduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- vältida jäätmeteket, kui võimalik;
- vähendada tekkivaid jäätmekoguseid ja nende ohtlikkust;
- taaskasutada jäätmeid võimalikult suures ulatuses;
- vähendada ladestavate jäätmete koguseid ja ohtlikust keskkonnale.

Olulisemateks tegevussuundadeks jäätmehoolduse arendamisel piirkonnas on:

- korraldatud jäätmeveo jätkamine;
- prügilasse ladestatavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine;
- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimaluste laiendamine;
- uute jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide väljatöötamine;
- keskkonnajärelevalve parem korraldamine.

Kokkuvõte

Jäätmekava täitmisel on olulisim tegevus uute jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide väljatöötamine ja rakendamine. Samuti uue korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine.

4.7.4 Heakord

Heakorda reguleerivad Häädemeeste vallas ühinemiseelsete Tahkuranna valla heakorraeeskiri ja Häädemeeste valla heakorraeeskiri. Vajadus on töötada välja kogu valla kohta ühtne eeskiri, et tagada ühtsed suunad ja arusaamad heakorrast ning valla haljastusest ja heakorrast terviku nägemine.

Olulisemaks tegevussuunaks heakorra arendamisel piirkonnas on:

- Igal aastal ohtlike ja suurjäätmete kogumisringi korraldamine, et tagada kinnistutel heakord ja vältida jäätmete sattumist loodusesse;
- Haljasalade ja parkide korraline ja õigeaegne hooldus;
- Tihedamates elamu- ja suvilapiirkondades korrastamata kruntide omanike teavitust, vajadusel karmimate meetmete rakendamine.

4.7.5 Soojamajandus

Endise Tahkuranna valla piirkonnas koetakse tsentraalselt Uulu keskasulat. Tarbijateks on 7 korrusmaja kokku 90 korteriga, Uulu kool, Kultuuri- ja Spordikeskus, kus asub vallamaja, lasteaed, kauplus ja teenindusasutused. Aastal 2011 liitus soojusvõrguga OÜ Uulu Rehv. Uulu keskasulas on Häädemeeste valla ainus kaugküttepiirkond.

Soojusettevõtjana tegutseb Uulu kaugküttevõrgus SW Energia OÜ, kes omab Uulu kaugküttrasse ja rendib katlamaja Häädemeeste Vallavalitsuselt. Selleks, et tagada jätkusuutlik soojusenergiaga varustamine on ühinemiseelne Tahkuranna vallavalitsus sõlminud soojusettevõtjaga pikaajalise katlamaja rendilepingu. Pikaajaline rendileping tagab vajalike investeeringute tegemise ja stabiilse soojusenergia hinna.

Kulusid küttele on oluliselt mõjutanud fossiilsete kütuste hindade tõus. Suurenenud on oluliselt maksukoormus (käibemaks, saastetasu, jt). Kui aastatel 2000 kuni 2007 oli müüdava soojusenergia käibemaksumäär 5%, siis alates 2009. aasta 1. juulist on käibemaksumäär 20%. Alates 01.01.2014. aastast on soojusvõrgu müüdava soojusenergia hinnaks 67,00 €/MWh, millele lisandub käibemaks 20%.

Tahkuranna Vallavolikogu on määranud oma 28.06.2006. aasta määrusega nr. 16 vastavalt kaugkütteseaduse §5 lg 2 Uulu kaugkütte piirkonna piirid.

Tagamaks tarbijatele soodsamat soojusenergia hinda ehitati 2013. aastal Uulu katlamaja ümber hakkepuidu küttele. Katlamaja ümberehitustööd teostati 2013. aasta jooksul. Kokku investeeris SW Energia OÜ biokütuse katlamajja ja puidulao ehitusse 310 000 eurot. Ligi 40% maksumusest ehk 121 900 eurot investeeringust kattis Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Tänu teostatud investeeringutele langes soojusenergia hind ca 20%.

Energiatõhusus soojavõrgus tagatakse tänu uutele eelisoleeritud trassidele ja katlamajja paigaldatud uuele hakke küttele töötavale katlale. SW Energia OÜ rekonstrueeris kõik Uulu küla kaugküttetrassid 2014-2015. aastate jooksul.

Alates 2013. aastast kasutab Uulu katlamaja kütusena hakkepuitu ja toodab taastuvate energiaallikate baasil toodetud energiat. Eesmärgiks on tulevastel perioodidel toota kvaliteetset, taskukohase hinnaga ja keskkonnasõbralikku soojusenergiat. Kavas on paigaldada kõikidele tarbijate kaugloetavad soojusarvestid.

Omavalitsusel tuleb koostada soojusmajanduse arengukava, kus tuleb analüüsida mitte ainult olemasoleva toimiva kaugküttevõrgu toimimist vaid ka näha ette konkreetsed meetmed olemasolevate hoonete rekonstrueerimiseks ja energiasäästuks.

Omavalitsusel tasub kaaluda Spordikeskuse saali üleviimist kaugküttele. Hoone energiavajadusest kaetakse kolmandik kaugkütteenergiaga ja kaks kolmandikku elektrienergiaga. See on suhteliselt kiiresti tasuv investeering, mis tagab Spordikeskusele väiksema küttekulu ja tagab stabiilsema kaugkütte hinna kogu võrgule.

Soojuse tootmise elumajadele Häädemeeste piirkonnas on majade valdajad lahendanud individuaalselt, kaugküte puudub. Häädemeeste piirkonnas olevatel valla asutustel on iseseisvad küttesüsteemid, sealhulgas elektri- ja ahjuküte ning vedel- ning tahkekütusel töötavad katlad. Lähiajal on vajalik küttesüsteemi ümberehitamine (eeldatavalt maaküttele) Häädemeeste Lasteaias ja hooldekodus. Häädemeeste Keskkoolis on küttesüsteem ümber ehitatud hakkepuidu kasutamisele.

Ümberehitused kortermajade küttesüsteemides küttepuidu kasutamiseks ei ole alati teostatud kehtivaid tuleohutuseeskirju arvestades. Hoonete ehitamisel ja renoveerimisel tuleb eelistada energiasäästlikke lahendusi.

Kokkuvõte

- Kehtivate tuleohutuseeskirjade jälgimine
- Eelistada energiasäästlikke lahendusi
- Kaugloetavate soojusarvestite paigaldamine kaugkütte tarbijatele

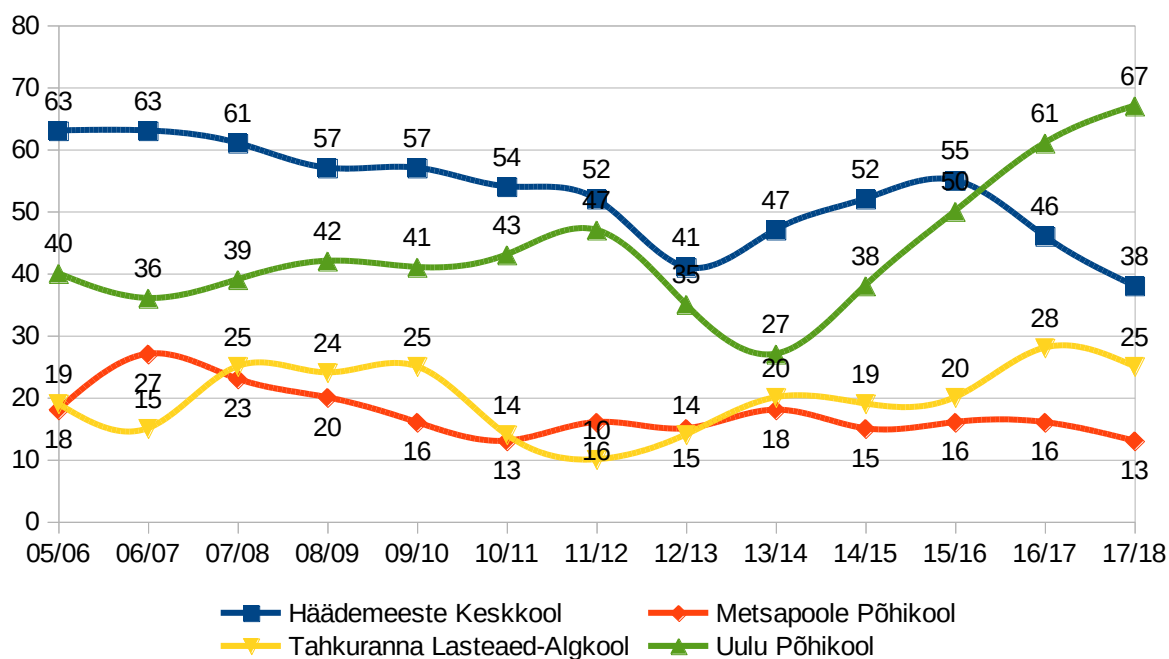
4.8 HARIDUS, HUVIHARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

4.8.1 Haridus

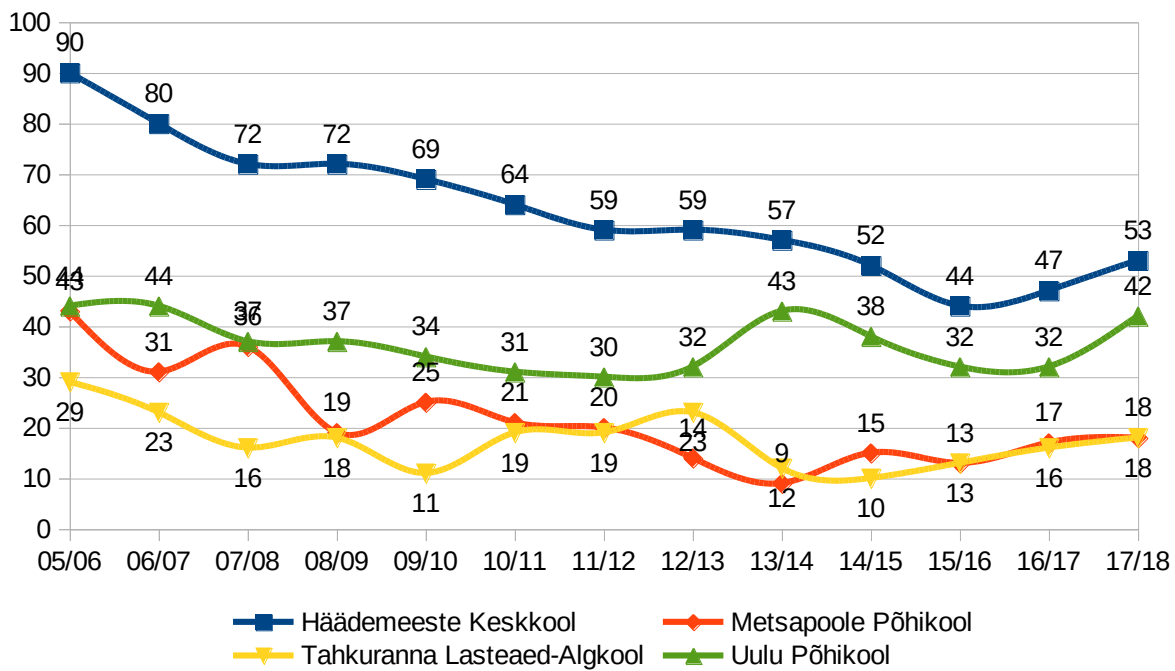
Arengukava lisana on koostamisel Häädemeeste Vallavalitsuse hariduse valdkondlik arengukava aastateks 2018-2025, milles on detailsemalt kirjeldatud valdkonna arengusuundumused. Üldhariduskoolidel ja lasteaedadel on vallavalitsuse poolt kinnitatud arengukavad, milles kirjeldatakse asutuste arenguvajadusi ja -võimalusi.

Häädemeeste vallas tegutseb 8 haridusasutust

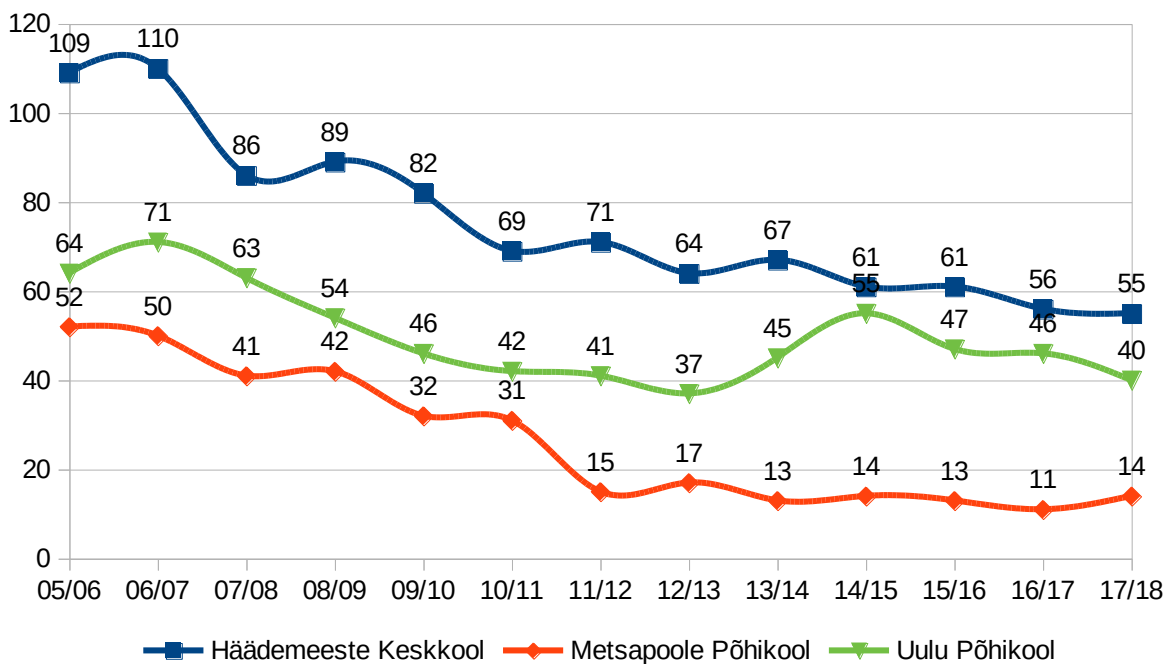
- Häädemeeste Keskkool
- Uulu Põhikool
- Metsapöole Põhikool
- Tahkuranna Lasteaed Algkool
- Uulu Lasteaed
- Häädemeeste Lasteaed
- Kabli Lasteaed
- Häädemeeste Muusikakool

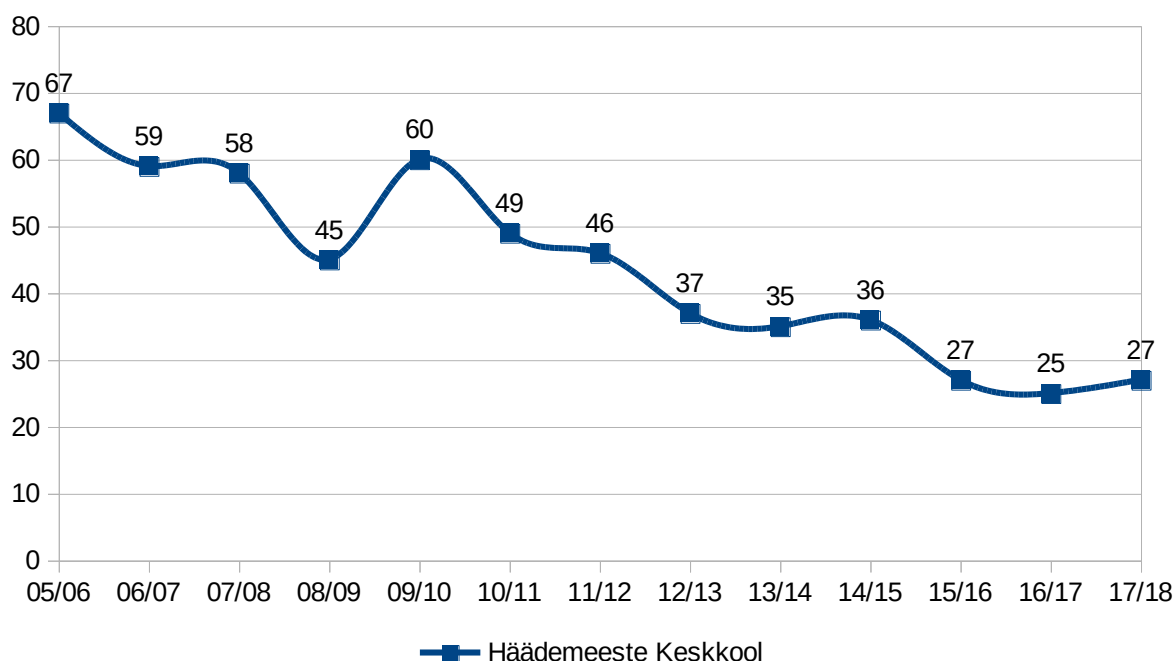
Joonis 7 Häädemeeste valla õpilased I kooliastmes: (1-3 klass) õppeaastast 2005/2006 kuni õppeaastani 2017/2018 (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

Joonis 8 Häädemeeste valla õpilased II kooliastmes: (4-6 klass) õppeaastast 2005/2006 kuni õppeaastani 2017/2018 (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

Joonis 9 Häädemeeste valla õpilased kolmandas kooliastmes: (7-9 klass) õppeaastast 2005/2006 kuni õppeaastani 2017/2018 (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

Joonis 10 *Õpilaste arv gümnaasiumis alates õppeaastast 2005/2006 kuni õppeaastani 2017/2018 (Allikas: Vallavalitsuse andmed)*

Üldhariduskoolid:

Valla üldhariduskoolid tegutsevad põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel, pakkudes õpilastele parimat hariduse kvaliteeti ja valikuid arvestades olemasolevate võimalustega. Õpilaste arvu vähenemine ja valla üldine eelarve seis on mõjutanud ka koolide majanduslikke võimalusi. Riigieksamite ja tasemetööde tulemused on olnud õppeaineti ja kooliastmeti erinevad, olles riigi keskmisest nii ülal- kui allpool. Õppetöö kvaliteedi hindamiseks on koolides sisehindamissüsteemid ning toimub riigipoolne välishindamine.

Tugiteenuste osas püüavad koolid tagada vähemalt minimaalse vajaduse katmise, kuid kohapeal puudub koolipsühholoogi teenus, mille järele tunnevad puudust kõik haridusasutused. Kõik haridusasutused on minimaalses mahus kaetud logopeedi teenusega, kuid vajadus kasvab iga aastaga. Tugiteenuste osas tuntakse puudust veel eripedagoogist ja sotsiaalpedagoogist. Hetkel töötab sotsiaalpedagoog Uulu Põhikoolis ja Häädemeeste Keskkoolis. Üha suurenev vajadus digioskuste õpetamiseks kui digikultuuri integreerimiseks igapäevasesse õppesse, toob kaasa vajaduse haridustehnoloogi järele.

Üldhariduskoolide pidamine toimub Häädemeeste valla eelarve vahenditest, mis sisaldavad ka riigieelarvest eraldatavaid toetussummasid õpetajate ja koolijuhtide personali- ja koolituskulude, õppevahendite ja koolitoidu kulude katteks. Õpilaste arvu vähenemisel ja õpetajate töötasu riikliku miinimumi suurendamisel katab riigipoolne toetus järjest väiksemat osa valla kuludest üldhariduskoolide pidamisel. Alates 2017. aastast riigieelarveline haridustoetus ei kata enam ka põhikooliõpetajate summaarset personalikulu väikese õpilaste arvuga põhikoolides.

Tabel 7 Tugisüsteemide kaudu toetatud õpilaste osakaal tuge vajavatest õpilastest, 2017. aasta % valla haridusasutustes võrdlus Eestiga (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

	2017
EESTI	98,0
Häädemeeste vald	100,0
Häädemeeste Keskkool	100,0
Uulu Põhikool	100,0
Metsapoole Põhikool	100,0
Tahkuranna Lasteaed-Algkool	100,0

Õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv põhihariduses

Õpetajate täistööajale taandatud ametikohtade arv (10. nov seisuga 2017) põhikooliastmetes suhtena statsionaarses õppes õppivate õpilaste arvu põhikooliastmetes. Vaatluse all tavakoolid ja hariduslike erivajadustega koolid.

Tabel 8 Õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv põhihariduses (Allikas: Vallavalitsus)

	2017
EESTI	12,0
Häädemeeste vald	10,6
Häädemeeste Keskkool	12,1
Uulu Põhikool	11,9
Metsapoole Põhikool	6,6
Tahkuranna Lasteaed-Algkool	9,3

Haridusasutuste hoonete seisukord on väga erinev. Osa neist on väga pika hariduse andmise traditsiooniga. Haridusvaldkonna taristu nõuab jätkuvalt eelarvevahendeid kaasaegse õpikeskkonna loomiseks ja säilitamiseks.

Hariduselu arendamine on olnud mõlema ühinemiseelse valla üheks peamiseks prioriteediks, mis tähendab põhimõttelist otsust kohapealse alus-, alg- ning põhihariduse andmist jätkata pidades silmas ökonoomse majandamise põhimõtteid ja laste arvu kohtadel.

Tabel 9 Munitsipaalomandis olevate õppeasutuste hoonete üldandmed (Allikas: Vallavalitsus)

ASUTUS	Ehitamise aasta	Kapitaal remondi aasta	Suletud Netopind ruutmeetrites	Õpilasi 2017/2018	Ruutmeetrit lapse kohta
Häädemeeste Keskool	1964	1996, 1999, 2005	4085	173	23,6
Uulu Põhikool	1969	2005	1560	149	10,5
Metsapoole Põhikool	1932 2012	1999	1984	44	45,0
Tahkuranna LAK Kool	1996	2002	659	43	15,3
Lasteaed	1980	2005 2009 2017	594	32	18,6
Uulu Lasteaed	Hoone 1988 Lasteaed 2004	2004 2016	1031	80	12,9
Häädemeeste Lasteaed	1982	1998	1153	53	21,8
Kabli Lasteaed	1973	1990	367	26	14,1
Häädemeeste Muusikakool		1994	350	40	8,8

Tabel 10 Lähiaastatel esimesse klassi astuvate laste arv (jaotus on koolide vahel tinglik, arvestatud on registrijärgseid elukohti) (Allikas: Vallavalitsuse andmed)

I klassi astumise aasta	Häädemeeste Keskool	Metsapoole PK	Uulu PK	Tahkuranna LAK	Kokku
2019	5	4	26	12	47
2020	12	6	14	8	40
2021	11	3	25	16	55
2022	10	7	19	9	45
2023	12	3	15	11	41
2024	12	3	16	7	38

Eeltoodust lähtudes võib järeldada, et järgnevatel aastatel ei moodustata Häädemeeste Keskkoollis ega Metsapoole Põhikoollis ja Tahkuranna Lasteaed Algkoollis esimesi klasse seaduses sätestatud lubatud klassitäituvusega 24 õpilast.

Häädemeeste valla territoriaalne killustatus nõuab haridusteenuse andmist valla erinevates paikkondades, mis omakorda tingib vabariigi keskmisest väiksema klasside täituvuse.

Klassikomplekti täituvus põhikoolis/ I ja II kooliastmes/ III kooliastmes**Tabel 11 Klassikomplekti täituvus põhikoolis/ I ja II kooliastmes/ III kooliastmes (allikas: Vallavalitsuse andmed)**

2017	Klassikomplekti täituvus põhikoolis	Klassikomplekti täituvus I ja II kooliastmes	Klassikomplekti täituvus III kooliastmes
EESTI	15,7	16,2	14,6
Häädemeeste vald	13,2	13,0	13,6
Häädemeeste Keskool	14,6	13,0	18,3
Uulu Põhikool	14,9	15,6	13,3
Metsapoole Põhikool	9,0	10,3	7,0
Tahkuranna Lasteaed-Algkool	10,8	10,8	

Suur osa meie valla õpilasi õpib teiste omavalitsuste haridusasutustes. Põhjuseks lapsevanemate valik ja perekonna logistika.

Oluliselt on mõjutanud Uulu PK täituvust puhaste gümnaasiumite loomine Pärnu linna, mille järgselt ei ole enam Pärnu koolide õpilastel gümnaasiumiastmesse minnes eelist. See on suurendanud Uulu Põhikooli I klassi täituvust viimastel aastatel.

Tabel 12 Häädemeeste valla lapsed teiste omavalitsuste haridusasutustes (allikas: EHI-s)

	Lapsi	Omavalitsuste lõikes
Alusharidus	28	22/ Pärnu 6/Paldiski, Surju, Tallinn, Türi, Sindi
Põhikool 1-6	42	33/ Pärnu 9/Viljandi, Elva, Tori, Saarde, Türi, Saue
Põhikool 7-9	49	42/ Pärnu 7/Märjamaa, Türi, Tartu, Viljandi, Saarde,
Põhikool kokku	91	
Gümnaasium	84	74/ Pärnu 10/ Saarde, Tallinn, Paide, Viljandi, Saaremaa, Otepää
KOKKU	203	
Huvikoolid	192	
Kutse ja kõrgharidussüsteemis õpib	216	

Häädemeeste valla haridusasutustes töötavad kvalifitseeritud töötajad. Kogu valdkonna üldiseks probleemiks on noorte õpetajate osakaalu vähesus. Asutused, eriti linna piirkonnast kaugemal asetsevad, peavad tegelema personali leidmise ja ise välja koolitamisega. Samuti peaks olema vallal olemas motivatsioonipakett (korter, palgalisa vms.)

Tabel 13 Teiste omavalitsuste lapsed Häädemeeste valla haridusasutustes (allikas: EHI-s)

1	Häädemeeste Keskkool	11/Tallinn, Pärnu, Saarde
2	Uulu Põhikool	8/ Pärnu linn, Sindi
3	Metsapoole Põhikool	1/ Pärnu
4	Tahkuranna LAK	4 /Pärnu linn
5	Uulu Lasteaed	2/ Pärnu, Tallinn
6	Häädemeeste Lasteaed	2/ Tallinn
7	Häädemeeste Muusikakool	1/ Saarde
	KOKKU	29

Tabel 14 Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal põhikoolis, % (allikas: Vallavalitsuse andmed)

	2017
EESTI	88,3
Häädemeeste vald	92,9
Häädemeeste Keskkool	90,5
Uulu Põhikool	94,4
Metsapoole Põhikool	90,9
Tahkuranna Lasteaed-Algkool	88,9

4.8.2. Huviharidus

Häädemeeste Muusikakoolis

Huvikoolina tegutsevas Häädemeeste Muusikakoolis õpib 2018.a. septembris 40 õpilast.

Erialade valikul on lähtutud kohalike õpilaste huvidest ning traditsioonidest. Muusikakooli kulud katab vald oma eelarvest ja vanemate osalustasust. Väiksemaid toetusi on saadud projektide elluviimisega, peamiselt uute pillide hankimiseks.

Muusikakool tegutseb põhjalikku renoveerimist vajavas hoones.

Väljaspool valda õpib 37-es erinevas huvitegevust pakkuvas organisatsioonis 194 valla last ja noort.

Metsapoole Põhikoolis, Häädemeeste Keskkoolis ja Uulu Põhikoolis on täis- või osaaajaga huvijuhid, kes korraldavad huviringide tööd, teevad tööd õpilasesindustega, koordineerivad noorte osalust erinevates noorteorganisatsioonides ja klubides, organiseerivad nii traditsioonilisi üritusi, kui pakuvad uusi võimalusi õpilastele oma loovust väljendada, organiseerivad väljasõite ja õppereise, tegelevad kodanikuhariduse taseme tõstmisega, otsivad noortele väljundeid väljaspool oma kooli jne.

Häädemeeste Keskool

Häädemeeste Keskooli töötajate koosseisus on 0,8 huvijuhi ametikohta, mida täidavad mitu sobivat töötajat.

Häädemeeste Keskoolis tegutses 2017/2018 õppeaastal 21 huviringi, 10 neist on tekkinud juurde tänu omavalitsustele eraldatud huvihariduse lisarahastamisele.

Ennem huvihariduse lisarahastust omavalitsustele tegutses koolis 11 huviringi, mis tekitas 183 kasutatavat huviringikohta. Peale lisarahastust töötab 21 huviringi, mis tekitas 224 kasutatavat huviringikohta.

Tabel 15 Häädemeeste Keskooli huviringid õa 2017/2018 (allikas: Vallavalitsuse andmed)

	Ringi nimi	Juhendaja	Mitu last osaleb	*
1.	Ammulaskmine	Eesti Amburite Liiduga koostöös, Ain Järvesaar.	13	H
2.	Ansambel	Minoret Miisna.	4	
3.	Muusikaring (solistiõpe)	Elon Miisna.	5	
5.	Muusikaring	Minoret Miisna.	8	
6.	Võrkpall L (8.-9. klassi poistele)	Lauri Lepik.	9	
7.	Jalgpall	jalgpalliklubi Poseidon	19	
8.	Sportmängud	Lauri Lepik	10	H
9.	Jõusaali treening	Ain Kimber	11	H
10.	Keraamika	Margit Eichen	12	H
11.	Kunstiring (kõikidele soovijatele)	Marika Ristmäe	17	
12.	Noorkotkad ja kodutütred	Kaire Maddison.	15	
13.	Robootika	Signe Lensment.	10	
14.	Käsitöö (kõikidele soovijatele)	Liie Juhkam	4	
15.	Loodusring	Triin Tamme	10	H
16.	Male	Aule Kink	19	
17.	Tants (tänavatants, show-tants, kaasaegne tants)	Kaidi Keskülla	18	H
18.	Tants (kaasaegne tants, loovtants, jazztants)	Evelin Piirak.	14	H
19.	Trikiratta treening	Mikael Barman.	9	H
20.	Ujumine (1.-2. klassi õpilastele)	Pärnu Spordikooli ujula	13	H
21.	Kooli bänd	Elon Miisna	4	H

**H - Huvitegevuse ja huvihariduse lisarahastus*

Metsapoolse Põhikool

Metsapoolse Põhikoolis töötab huvijuht koormusega 0,25 kohta. Ennem huvihariduse lisarahastust tegutses koolis 9 huviringi, mis tekitas 182 kasutatavat huviringikohta. Tänu lisarahastusele on õppeaastal 2017/2018 tegutsemas 15 huviringi, mis on tekitanud 263 kasutatavat huviringikohta.

Metsapoolse Põhikool on kool, mille kohta saab öelda, et kõik õpilased käivad vähemalt ühes huviringis.

Tabel 16 Huviringid Metsapoolle Põhikoolis õa 2017/2018 (allikas: Vallavalitsuse andmed)

	Ringi nimi	Juhendaja	Mitu last osaleb	*
1.	Rahvatants 1.-4.klass	Tiina Laidla, asendusõpetaja Signe Reimets	20	
2.	line-tants, võimlemine	Tiina Laidla, asendusõpetaja Signe Reimets	12	
3.	Mudilaskoor	Virge Lind	20	
4.	Lastekoor	Virge Lind	18	
5.	Solistid	Virge Lind	12	
6.	Spordiring	Silvi Koovit	20	
7.	Spordiring	Silvi Koovit	17	
8.	Kunstiring	õpetajapoolse etteatamisega, Silvi Koovit	13	
9.	Saviring	Anneli Graudina	22	
10.	Sõnakunst ja näitlemine	Evi Vaher	10+10	
11.	Viktoriiniklubi	Ants Järv	44	
12.	Majandusõpetus	Ants Järv	10	
13.	Lauamängude mitmevõistlus (kabe, male, koroona, lauatennis)	Viire Talts	20	H
14.	Robootika	Heino Einaste	10	H
15.	DJ ring	Heino Einaste	5	H

Tahkuranna Lasteaed-Algkool

Tahkuranna Lasteaed-Algkoolis ei ole huvijuhi ametikohta. Ennem lisarahastust töötas koolis üks huviring, mis tekitas 43 kasutatavat huviringikohta. Peale lisarahastust tegutseb 8 huviringi, mis tekitab 122 kasutatavat huviringikohta. Lisaks pakub Võiste noortetuba 3 huviringi, mis tekitab 22 kasutatavat huviringikohta.

Tabel 17 Tahkuranna Lasteaed-Algkooli huviringid õa 2017/2018 (Allikas: Tahkuranna Lasteaed-Algkool)

	Ringi nimi	Juhendaja	Mitu last osaleb	*
1.	Tehnoloogiaring	Enn Kübar	10	H
2.	Ujumise algõpe	Margot Enniko	9	H
3.	Keraamikaring	Kristina Aedma-Kaldmäe	12	H
4.	PEKITI TIRSIA KALI	Vladimir Sillaste	10	H
5.	SHOWTANTS	Egle Vutt	12	H
6.	Seiklusring	Argo Linnamäe	21	H
7.	Majandusring	Kerli Õismets	5	H
8.	Koorilaul	Maike Lääne	43	

Uulu Põhikool

Uulu Põhikoolis töötab täiskohaga huvijuht. Õppeaasta 2017/2018 alguses alustas tegevust 7 huviringi. Detsembri kuus lõpetasid huvipuuduse tõttu 2 ringi oma tegevuse. Üks huviring on tekkinud juurde lisarahastuse tulemusena, mis tekitab 98 kasutatavat huviringikohta. Tahkuranna Avatud Noortekeskus pakub õpilastele veel arvestatava valiku huviringe ja on ka palju õpilasi, kes

kasutavad ära Pärnu linna lähedust ja osalevad seal pakutavates huviringides. Kokku kasutatavaid huviringi kohti 249.

Tabel 18 Uulu Põhikooli huviringid õa 2017/2018 (Allikas: Uulu Põhikool)

	Ringi nimi	Juhendaja	Mitu last osaleb	*
1.	Näitering (3. klass)		13	
2.	Koolileht	Ly Soosaar	10	
3.	Sportmängud		10	
4.	Pranglimine (1.-3. klass)	Evelin Tamm	68	
5.	Rahvatants (1.-5. klass)	Eneli Rüütli	98	H
6.	Lastekoor	Annely Kuningas	21	
7.	Mudilaskoor	Annely Kuningas	29	

Valla linnaäärse piirkonna lapsed käivad väga suures ulatuses huvikoolides ja -ringides Pärnu linnas. Vald rahastab igale lapsele kokku kuni 2 huvitegevust.

4.8.3 Noorsootöö

Peamine noorsootöö endise Häädemeeste valla piirkonnas toimub koolides, kus on täis- või osajaga huvijuhid. Samuti teevad võimaluste piires noorsootööd kultuuriasutused, tegutsevad noortebändid, noorte isetegevus- ja huviringid.

2007. aasta I poolel avas noortele ukseid Tahkuranna Avatud Noortekeskus T.A.N.K., mis asub Uulu kultuuri- ja spordikeskuse hoones. 2011. aastal renoveeriti Võiste aleviku piiril paiknevas külakeskuses Tahku Tare ruumid Võiste noortetoale ning alates 2012. aastast on külakeskuse teise korruse üks tiib noorte käsutuses. Võiste Noortetoas on loodud tingimused, kus noor saab vaba tahte alusel osaleda erinevates arendavates tegevustes. Toimub pidev noorte omaalgatuste toetamine ning nende ideede läbiviimine noorsootöötaja kaasabil.

Uulus asuvas noortekeskuses ja Võiste noortetoas on noortel võimalik oma vaba aega sisustada minipiljardiga, lauajalgpalliga, õhuhokiga, telekamängudega, erinevate lauamängudega, loovtegevusega ja omavahel suhtlemisega. Puhkenurgas on võimalik korraldada filmiõhtuid ja kuulata muusikat ning sõpradega aega veeta. Noortekeskuses on noortel võimalik kasutada arvutit. Noortekeskuse juurde kuulub noortest koosnev aktiivgrupp, kes aitavad korraldada erinevaid tegevusi ja üritusi.

2008. aastal sai Tahkuranna Avatud Noortekeskusest Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse liige.

Tahkuranna Avatud Noortekeskuses tegutsevad pigem lapsed, kui noored. See on tingitud sellest, et peale Uulu Põhikooli lõpetamist suundutakse Pärnu linna edasi õppima. Teismelistele ja noortele täiskasvanutele on kohalikest harrastusvõimalustest atraktiivseimad olnud mitmesugused sportlikud tegevused, suhtlemiseks ning meelelahutuseks kasutatakse aktiivselt lähedalasuvat Pärnus pakutavaid võimalusi.

Käesoleval aastal tegeletakse aktiivselt noortetoa loomisega Häädemeeste alevikus asuva Häädemeeste Seltsimaja ruumidesse II korrusel. Noortekeskuse tegevusega loodetakse alustada 2018. aasta sügisel. Huvihariduse lisarahastuse tulemusena tegutseb Tahkuranna Avatud

Noortekeskuses 2018. aastal 6 huviringi, mis tekitab 96 kasutatavat huviringikohta. Võiste noortetoas tegutseb 3 huviringi, mis tekitab 22 kasutatavat huviringikohta.

Tabel 19 Tahkuranna Avatud Noortekeskuses, Uulus toimuvad huviringid 2018. aastal (Allikas: Tahkuranna Avatud Noortekeskus)

	Ringi nimi	Juhendaja	Mitu last osaleb	*
1.	Discgolf	Henri Ojatamm	10	H
2.	Seiklusring	Argo Linnamäe	11	H
3.	Kokandusring	Tiiu Kask	18	H
4.	Showtants	Sairi Sutt	10	H
5.	DJ-ring	Marko Koitla	7	H
6.	Breaktants	Elton Jets	19	H

Tabel 20 Võiste noortetoas toimuvad huviringid 2018. aastal (Allikas: Tahkuranna Avatud Noortekeskus)

	Ringi nimi	Juhendaja	Mitu last osaleb	*
1.	DJ-ring	Ivo Aljasmets	7	H
2.	Breaktants	Elton Jets	8	H
3.	Muusikaring	Kleer Suursild	7	H

*H - Huvitegevuse ja huvihariduse lisarahastus

Kokkuvõte

Huvihariduse ja noorsootöö tugevused

- Toimivad õpilasesindused koolides, aktiivsed huvijuhid koolides (kuigi osa neist töö osaajaga);
- vallas on olemas sobivad ruumid noorsootööks;
- koolide juures on nüüdisaegsed spordisaalid, mille kasutamine väljaspool koolitööd saaks olla oluliselt tihedam;
- huvihariduse alal on tegutsemas valla muusikakool, toetatakse teistes huvikoolides käimist;
- noorte osalus kogukonnategevuses on mitmel pool aktiivne;
- noortele on loodud head võimalused osaleda noorsootöös noortekeskuste kaudu Uulus ja Võistes;
- on koostatud huvihariduse ja huvitegevuse strateegia.

Huvihariduse ja noorsootöö kitsaskohad

- huvihariduse vähene seotus ettevõtlusega;
- huvijuhid osades koolides töö osaajaga;
- noorsootööalane info liigub peamiselt koolides, väljaspool seda on lünklik;
- noori ei kaasata piisavalt otsustusprotsessidesse;
- ei tegutse osaluskogu ning on vähe noorteühinguid ja puuduvad kodanikuühendused;
- noorte riskikäitumise ennetamiseks ei ole toimivat koostöövõrgustikku, kes tegeleks süsteemselt riskikäitumise ennetamisega.

Piirkonnas on olemas arvukalt teotahtelisi ja algatusvõimelisi noori, kes on valmis uute võimalustega kaasa tulema. Noorsootöötajad on olemas Võiste noortetoas ja Uulu noortekeskuses, Häädemeeste alevikus tegeletakse aktiivselt noortetoa loomisega. Häädemeeste vallas on tegutsev huvikool. Vald toetab huvihariduses ja huvitegevuses osalemist. On head sportimisvõimalused spordisaalide näol, staadionid on olemas Uulus ja Häädemeeste alevikus. Huvitegevuse lisarahastus omavalitsustele on kaasa toonud palju uusi võimalusi osaleda huviringides nii valla siseselt kui ka vallast väljaspool.

Kuigi laste arv üle valla kokku on püsinud aastate lõikes stabiilne, kaugemates piirkondades aga oluliselt vähenemas, on vajalik pakkuda kohapealsetes koolides ja kooliväliselt võimalusi, mis teeksid vallast konkurentsivõimelise elu- ja õppimiskeskkonna. Lastele on vajalik tutvustada valla elu-olu ja kutseõppevõimalusi, et koolist antav haridus ei jääks ühekülgseks, ning et lastel tekiks side koduvallaga.

Ettepanekud:

- Spordisaalide kasutus vajab parandamist, vajadus on lisatreenerite järele (alade mitmekesistamiseks);
- tegevuslaagrid koolivaheaegadel lisaks huvitegevuse võimalusi;
- tugevat arendamist vajab noorteinfo süsteem (eriti 20-26 aastastele suunatud);
- senisest enam on vaja uuringuid ja analüüse, regulaarset tagasisidet noortelt;
- avada noortetuba Häädemeeste alevikus ja Treimanis või Kablis;
- tunnustada ja arvestada õpikogemusi ja –tulemusi noorsootöös ja huvihariduses;
- soodustada noorte kodanikualgatust;
- võimaldada noortele kvaliteetset nõustamisteenust;
- kaasata noori otsuste tegemise protsessi;
- rakendada kaasaegseid ja uuenduslikke meetodeid noorsootöös;
- taastada Õpilasmaleva rühm, toetada õpilasfirma(de) asutamist.

4.9. KULTUUR JA SPORT

4.9.1 Kultuur

Häädemeeste vallal on pikaajalised kultuuritraditsioonid ja rikas kultuurilugu. 1867. aastal toimus Uulus I Pärnumaa Kihelkonna laulupidu. Kõige enam aga teatakse ja tuntakse Tahkuranna küla, kui Eesti esimese presidendi Konstantin Pätsi sünnikohana. Häädemeestelt on pärit ka Karl Ramm, koorijuht, helilooja ja muusikamees, laulu “Õõbikule” (“Õrn õõbik”) viisi autor; Marta Mäesalu (Kallas), põline kooliõpetaja, rahvaluule koguja.

Pärnumaa lõunarannik on Eesti purjelaevanduse häll. Esimene Eesti merehariduskool loodi Heinastesse 1864. aastal.

Meie valla koduloos tuntud inimesed on näiteks Kablist pärit kaugsõidukapten ja laevaehitaja August Klein, kes lisaks Pärnu linnanõuniku austavale ametile oli ka tuntud ettevõtja ja hariduse ning kultuurielu edendaja olles „Endla“ seltsi esimees ja kutselise teatri „Endla“, looja ning Pärnu keskraamatukogu üks asutajatest.

Johannes Juhansoo, mööblimeister ja puugravüüris eksliibriste valmistaja. Ka tema juured on Kablis.

Peeter Laredei, Häädemeeste apostlik-õigeusu kooli koolmeister, vaimulik ja rahvusliku liikumise tegelane, rahvasuus Häädemeeste hümniks kutsutud laulu sõnade ja viisi looja.

Häädemeeste Vallavalitsus on vallaelanikele loonud head tingimused ja võimalused vaba aja tegevuste harrastamiseks, kultuurisündmuste korraldamiseks ja neis osalemiseks.

Häädemeeste vallas tegutsevad kultuurialal järgmised asutused:

- Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (KSK);
- Uulu Raamatukogu;
- Tahku Tare külakeskus;
- Võiste Raamatukogu;
- Häädemeeste Raamatukogu;
- Häädemeeste Huvikeskus (Häädemeeste Seltsimaja);
- Häädemeeste Muuseum;
- Kabli Seltsimaja;
- Kabli Raamatukogu (alates 01.09.2016 haruraamatukoguna);
- Massiaru Raamatukogu (alates 01.09.2016 haruraamatukoguna);
- Treimani Rahvamaja;
- Treimani Raamatukogu (alates 01.09.2016 haruraamatukoguna).

Kultuuriasutused edendavad vallas rahvakultuuri ja viivad läbi mitmesuguseid kultuuri- ja vaba-ajajärgituse. Olulisel kohal on täiskasvanute ja noorte ringitöö. Ringide tegevusnäitajad on sõltuvad ühest küljest vastavat huvi omavate elanike arvust piirkonnas ja teisest küljest motiveeritud ja kvalifitseeritud ringijuhtide olemasolust. Positiivse trendina saab märkida kultuuriasutuste, külaseltside jt. kolmanda sektori organisatsioonide koostööd kultuuriürituste korraldamisel ja hoonete kasutamisel.

Tabel 21 2018. aasta on kultuuriasutustes ringide ja neis osalejate arvud (Allikas: Vallavalitsus)

Asutus	huvi- ja istegevusringe	osalejaid kokku 2018. aastal
Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (KSK)	8, neist kaks osalejate kulul, neist lastele 2	149 täiskasvanut, 3
Tahku Tare külakeskus	3 (noortetuba korraldab ringe noortele)	52 täiskasvanut
Häädemeeste Huvikeskus	7, neist lastele 3	40 täiskasvanut, 13 last + kahes kooli tantsuringis osalevad 21 last
Kabli Seltsimaja	5, lisaks üks osalejate kulul	60
Treimani Rahvamaja	10, neist lastele 1	83, neist 6 last

Kultuuriasutuste hoonete olukord nõuab järjest suuremat tähelepanu ja kulutusi, seda eelkõige Päästeameti ettekirjutustega vastavusse viimiseks, kuid ka kütte- ja muude majanduskulude optimeerimiseks.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse (KSK) saal on saanud lavakardinad ning on loodud esmased tingimused etenduste ja kontsertide läbiviimiseks. Vajadus on veel lava valgustusele. Endiselt on halb saali akustika. Väiksemate ürituste korraldamiseks on saali võimalik poolitada ning väiksemaid üritusi läbi viia.

Kuna Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses toimub palju sportlike tegevusi ja kalenderplaan on väga tihedalt tegevusi täis, tunnevad Uulu inimesed, et kultuurisündmuste korraldamiseks ja ringide töö meeldivaks toimimiseks oleks vaja saali. Palju on räägitud Uulu Põhikooli aula ehitamisest, mida saaks kasutada ka kooliväliste ürituste korraldamisteks.

Alates 17. juulist 2015 on külakeskus Tahku Tare antud rendile MTÜ-le Võiste külaselts. Külakeskuse hoone kuulub Tahkuranna vallale ja on renditud 15 aastaks. Keskuses on sisustatud õppekõök, noortekeskus, käsitöötoad ja keraamikatöökoda. Keskuse poolt pakutakse toitlustuse ja ruumide rendi teenust. Toimuvad seltside ja ühenduste kooskäimised, töötab aktiivne tegutsev noortekeskus, igakuuliselt toimuvad temaatilised seltskonnaõhtud, käsitöö ja keraamika huviringid, mälumäng, perenaiste kokakool, mudilasklubi.

Külakeskusel on välja töötatud sotsiaalse ettevõtluse äriplaan, et pakkuda kohalikule kogukonnale erinevaid teenuseid ja võimalusi elukvaliteedi parandamiseks. Tahku Tare on valla poolt ostetud 2008. aastal ja seda on MTÜ-d järjepidevalt arendanud.

Tänapäevaks on lahendamist vajavateks muredeks kanalisatsiooni ning tuletõrje veevõtukoha puudumine. Vajadust tuntakse randa viiva jalgraja järele.

Kontsertide ja pidulike ürituste korraldamiseks on kasutada Tahkuranna Lasteaed-Algkooli saal väikese lavaga ja hea akustikaga.

Võiste Rahvamaja on rendile antud Tahkuranna Kultuuriseltsile, kes korraldab seal avalikkusele suunatud üritusi. Võiste Rahvamaja vajab põhjalikku renoveerimist. Paljud tegevused, mida kogukond tahaks majas teha, on maja kehva seisukorra tõttu takistatud. Kuna külakeskus Tahku Tare näol on olemas, oleks Võiste rahvamaja mõistlik võõrandada.

Häädemeeste Huvikeskus kasutab Häädemeeste Seltsimaja, mis on olulisel määral renoveeritud ja sisustatud Suurküla MTÜ tegevuse tulemusel. 2018. aasta suvel renoveeriti valla abil põrand. Küttekulude kokkuhoiu ja ventilatsiooni parandamise eesmärgil on soetatud õhksoojuspumbad. 2018-2019. aastal on plaanis ehitada valla projekti toel seltsimaja õuest laudtee randa. 2018. aasta sügisel on plaanis alustada ka noortetoe tegevustega. Suviste ürituste tarvis plaanitakse soetada teiseldatav lava, dekoratiivsed sirmid, teiseldatavad istepingid. Puudusteks on veel lavavalgustus ja ka helitehnika vajab uuendamist.

Kabli Seltsimaja hoone on antud kasutamiseks külaseltsile ja seal on toimumas suuremahulise rekonstrueerimise ettevalmistamine. Rekonstrueerimisel on rahastajateks vald ja LEADER meede läbi Pärnu Lahe Partnerluskogu.

Massiaru külakeskus/raamatukogu vajaks renoveerimist. Majas on siiani kuivkäimlad, puudub kanalisatsioon. Vett tuuakse salvkaevust. Piirkonna kogukonnatunde säilitamiseks ja kooskäimise võimaldamiseks oleks mõistlik anda maja kohalike elanike poolt juhitava MTÜ käsutusse.

Treimani Rahvamaja on Lätile kõige lähemal olev kultuuriasutus Häädemeeste vallas, seega on sellel asutusel ka kõige tihedam koostöö meie lõunanaabritega. Värskest on renoveeritud rahvamaja põrand. Saal on väga sobiliku suurusega valla suurürituste korraldamiseks. Samuti annab suur ja hea tantsupõrand võimaluse korraldada ka võistlustantsu üritusi. Küttekulude veelgi suuremaks kokkuhoiuks on oluline hoone soojapidavuse parandamine, sealhulgas vanade akende vahetamine uute vastu. Kompleksi võimaluste paremaks ärakasutamiseks kaaluda erinevaid majandamismudeleid ja teenuste arendamist, mis pakuksid lisaväärtust kaunisse looduskeskkonda tulnud puhkajale. Näiteks renoveerida saun ja toad majutuse pakkumiseks. Oluline oleks rajada ka ligipääs randa.

Külaseltsid tegutsevad veel ka Ikla ja Soometsa külamajades.

Kultuuriasutustel on välja kujunenud traditsioonilised sündmused, mille korraldamiseks on taotletud projektitoetust või selle puudumisel korraldatud neid tasulistena. Suuremaid ülevallalisi festivale on viimastel aastatel korraldanud kodanikuühendused. Kulud on kaetud nii projektitoetustest, valla osalusest, vabatahtliku töö abil ning piletituludest. (sõnastust muudetud)

Vabaõhuüritused toimuvad Häädemeeste suveaias, Võiste suveaias ja Jõulumäe Tervisespordikeskuses, kus on olemas vabaõhulavad ja istepingid pealtvaatajatele. Võiste suveaed on kasutada antud Tahkuranna Kultuuriseltsile.

Vabaõhu ürituste korraldamiseks ja atraktiivsemaks muutmiseks ja on vajalik lähiaastatel toetusprojektide kaudu rajada Uulu laululava, soetada teiseldatav lava ja tantsupõrand.

Traditsioonilisteks ja suuremateks üritusteks vallas on:

- Jalgpallimatš Poissmehed /Naisemehed, aastal 2018 juba 53. korda;
- Põhja-Liivimaa festival, 2018. aastal 13. korda;
- Kabli Päikeseloojangu festival, 2018. aastal 11. korda;
- Tahkuranna kurgifestival, 2018. aastal 9. korda;
- Uulu Lamba Vest, 2018. aastal 5. kord;
- Jüriöö teatejooks;
- Tahkurandlaste suvelõpupidu;
- Võidupäeva jooks;
- eakate päeva tähistamine;
- laste jõulupeod;
- Eesti Vabariigi aastapäeva üritused;

- külade jaaniõhtud;
- Pärnumaa bändide päev;
- Uhla-Rotiküla jooks;
- Valda läbib Võidupüha maraton.

Kaks korda aastas, emadepäeva ja isadepäeva paiku, korraldatakse valla väikelapsepäev, kus on vallavanema ja volikogu esimehe vastuvõtule kutsutud väikesed vallakodanikud emade-isadega.

Läbi aegade on Häädemeeste vallas elatusallikaks olnud kala püüdmine. Et tunnustada selle ameti pidajaid on vajalik taastada kalurite päeva tähistamise traditsioon.

Häädemeeste valla kultuuritööd koordineerib kultuurinõunik. Igal aastal planeerib ja eraldab vallavalitsus valla eelarvest esitatud avalduste alusel vastavalt võimalustele igale ringile, kollektiivile, seltsile, MTÜ-le ja omaalgatusele rahalise toetuse ürituste ja tegevuste elluviimiseks.

Valla kultuuritöö peamisteks lahendamist vajavateks küsimusteks on hoonete olukord ning kultuuriasutuste struktuuri kohandamine muutunud kasutajate hulga ja vallaeelarve võimalustega. Sisulise töö edendamine on seotud peamiselt huviliste ja eestvedajate-ringijuhtide olemasoluga.

4.9.2. Raamatukogud

Hetkel on vallas kolm raamatukogu ja kolm haruraamatukogu. Häädemeeste, Uulu ja Võiste raamatukogu ning Kabli, Treimani ja Massiaru haruraamatukogu.

2016. aasta septembrist on Kabli, Treimani ja Massiaru raamatukogud Häädemeeste haruraamatukogud. Asutusel on üks direktor ja neli raamatukoguhoidjat.

Väheneva lugejaskonna ja suhteliselt hea internetileviku taustal oleks vajalik reguleerida väiksemate kogude lahtiolekuaegu ja läbi mõelda töötajate efektiivne rakendamine. Sellega oleks võimalik vähendada jooksvaid kulutusi.

Raamatukogudele lisandub aja jooksul uusi ülesandeid, mis tagaks vajadusel väiksemas piirkonnas näiteks postiteenuse, külakeskuse, kultuuri- ja sotsiaaltöö parema kättesaadavuse.

Raamatukogude roll ühiskonnas tervikuna on oluliselt muutunud, nende tähtsaks ülesandeks on aidata inimesel orienteeruda infoühiskonnas ja pakkuda kvaliteetset infoteenust.

Raamatukogud on raamatulaenutamise kohtadest muutunud infokeskusteks, kus külaelanikel on võimalik kätte saada neile vajalikku informatsiooni trükimeediast ja internetist. Raamatukogudes on olemas koopiamasinad, skännerid ja väljatrukivõimalused.

Raamatukogud on ka rahva kooskäimise koht. Korraldatakse raamatuüritusi, kohtumisi huvitavate kirjandusnimestega, raamatukogusõprade jututuba ja raamatukogutunde õpilastele, toimub aktiivne koostöö lasteasutustega.

Raamatukogud on kultuuriasutustena üha sagedamini näituste korraldamise kohtadeks, kus kohalikud loomeinimesed saavad eksponeerida oma loomingut.

Raamatukogud peavad oluliseks koguda ja kättesaadavaks teha koduloolisi materjale. Võiste raamatukogu on sisestanud endise Tahkuranna valla ajalehe „Oma Leht“ koduloolised artiklid Eesti rahvusraamatukogude ühisesse kodulooportaali, mis talletab kogu koduloolise info Eesti kohta. Raamatukogud kajastavad oma tegemisi ajaveebides ja sotsiaalmeedias, mis on lugejate poolt hästi vastu võetud, sealtkaudu on võimalik kohe olla kursis uue kirjandusega, uudistega ja teadaannetega. Raamatukogude vaheline koostöö on aktiivne. Selleks, et toimetada soovitud raamatud lugejani,

kasutatakse RVL teenust, st raamatukogude vaheline laenutus, see toimib hästi nii vallasiseselt kui maakonna piires.

Raamatukogude eesmärk tulevikus peaks olema kujunemine kogukonnakeskusteks, koostöös külamajade ja seltsidega ning oleksid ühtlasi riigi ja omavalitsuse käepikendus e-valla ja e-riigina. Veel on arenguruumi koostööks koolide raamatukogudega nii ruumi kui inimressursi ühise kasutamise osas.

Vallavalitsuse ja raamatukogude eesmärk lugejateeninduses ja infoasutusena töötades on hoida ja tagada jätkuvalt heal tasemel raamatukogu- ja infoteenused kõikides valla piirkondades elavatele vallaelanikele

Tabel 22 Raamatukogude statistika 2017. aastal (Allikas: Vallavalitsus)

	Teenin- duste arv	Hõive	Kasuta- jaid kokku	Külas- tusi kokku	Laenutusi kokku	Elaniku kohta	Ringlus	Lahti- olek	Juurde- tulek	Kustutatud	Kogud aasta lõpul	Kulud kokku	Jooksev kulu/elani- ku kohta
Uulu	1608	26,9	433	6298	10946	6,8	1,1	220	462	494	9529	21,32	13,3
Võiste	818	22	180	3465	6103	7,5	0,7	214	281	820	9266	21,79	26,5
Häädemeeste	1456	25,6	373	7625	13906	9,5	0,8	254	432	1140	18209	36,669	27,2
Kabli	378	21,4	81	1254	3863	10,2	0,6	222	151	0	6318	15,477	40,9
Massi- aru	204	35,8	73	1830	5784	28,4	1,1	209	76	610	5339	21,515/1 1,883	58,3
Trei- mani	495	40	198	3625	7799	15,8	0,8	226	165	469	10211	17,216	30,1
Valla kesk- mine		28,6				13	0,9						
Maa- konna kesk- mine		29,8				8,9	0,9						

Raamatukogude fondi täiendatakse riigieelarvest keskraamatukogu kaudu saadud toetusest, millele lisandub sama suur summa valla eelarvest. Raha jaotatakse vastavalt raamatukogu teeninduspiirkonnas olevate külade elanike arvule.

Raamatukogud töötavad veebipõhise programmiga URRAM, laenutamine toimub juba aastaid elektroonilisel teel. Raamatukogude fond ja perioodika on kantud elektroonilisse kataloogi ja see on kättesaadav veebis.

Raamatukogude peamiseks probleemideks on vähesed rahalised võimalused nii uute teavikute soetamiseks, kui ka oma tegevuskeskkonna uuendamiseks.

Häädemeeste Muuseum tegutseb eramajas, museaalid kuuluvad Häädemeeste vallale. Vallaeelarvest makstakse tasu muuseumi osajaga töötavale juhatajale, samuti on sõlmitud üürileping hoone omanikuga ruumide kasutamiseks. Muuseumil on kohustus olla avatud külastajate vastuvõtuks kindlaksmääratud kellaaegadel ning osaleda valla ürituste ja kultuurisündmuste ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Muuseumis kogutakse ja tutvustatakse Häädemeeste rahva kultuuripärandit, mis on

talletatud sõnas ja pildis. Muuseumi keskmine külastatavus on ligikaudu 1000 inimest aastas, üles on pandud nii püsi- kui ühekordseid näitusi.

Lähiaastate jooksul tuleb otsustada muuseumi edasise tegevuse vorm ja asukoht, samuti museaalide kuuluvus muuseumis olemasoleva tulmeregistri alusel.

Eramuuseumitena tegutasevad vallas veel Saviaugu Talumuuseum Võistes perekond Petersoni kodus, Treimani muuseum, omanik on Ants Link ja Naarismaa Talumuuseum Kaido Kivi kodus Metsakülas.

Vajadus on koguda kokku Konstantin Pätsiga seotud museaalid ja seada ülesse antud temaatiline muuseuminurk, kas Uulu endisesse koolimajja, Võiste raamatukogusse või leida mõni selleks sobiv koht.

4.9.3. Kodanikuühiskond ja seltside tegevus

Tänapäeval tegutseb valla territooriumil suur hulk kodanikualgatusel loodud ühendusi. Nende tegevus katab mitmeid valla elukorralduse arengus olulisi teemavaldkondi nagu näiteks koolitus, kultuur, ettevõtlus, piirkondlik areng jms. Häädemeeste vallas on seisuga 30.04.2018 registreeritud üks sihtasutus, Jõulumäe Tervisespordikeskus ja 76 mittetulundusühingut.

Hoonete ja rajatiste arendamisega tegelevad veel MTÜ suvilaomanike ühistu Piknik, MTÜ Viira tee veetarbijad, MTÜ Võiste Sadamaarendus, MTÜ Männiku pumpla, MTÜ Rannametsa paadisadam, MTÜ Orajõe Magasiait, MTÜ Männituka tee, Reiu-Rae garaažiühistu.

Koolitustega tegelevad: MTÜ Loovuse kool, MTÜ Abiühing Üheksavägine, MTÜ Ideepada.

Keskkonna ja looduskaitsega ning loomade kasvatamisega, põllumajandusega tegelevad: MTÜ Piirumi Rannaniidud, MTÜ Seos, MTÜ Rannametsa Rannaniit (veislaste ja pühvlite kasvatus), MTÜ Eesti Mopside Tõuühing, Eesti Märjalade Ühing, MTÜ Kahljakaitse, MTÜ Häädemeeste rannaala arendus, MTÜ Kabli Maaparandusühistu, MTÜ Tuuba Maaparandusühistu, MTÜ Uuemaa Maaparandusühistu, MTÜ Urissaare Maaparandusühistu, MTÜ Uulu Suursoo maaparandus, MTÜ Teeme Teisiti, Suuremetsa Maaparandusühistu.

Ettevõtluse arendamisega tegelevad: MTÜ Rannakirik (rõivaste jaemüük), MTÜ Häädemeeste Ettevõtluskoda, MTÜ IngFerm.

Kirikute, kloostrite ja koguduste tegevusega tegelevad: MTÜ Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tahkuranna Kogudus, MTÜ Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Tahkuranna Jumalasünnitaja Uinumise Kogudus, MTÜ Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Häädemeeste Miikaeli Kogudus, MTÜ Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Laiksaare Ristija Johannese Kogudus, MTÜ Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Treimani Apostlite Peetruse-Pauluse Kogudus, MTÜ Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Häädemeeste Issandamuutmise Kogudus, MTÜ Eesti Nelipühi Kiriku Kabli kogudus.

Jahindusega tegelevad: Jahiselts "Massiaru", Tahkuranna Jahimeeste Selts, MTÜ Eesti Jahinaised, MTÜ Võidu Jahimehed.

Päästeteenistuse, turvalisuse tõstmisega ja elupäästega tegelevad: Häädemeeste Tuletõrje Selts, Jaagupi Vabatahtlik Merepääste, MTÜ Lääne-Eesti Päästekeskus, MTÜ Pärnu Lahe Merepääste Selts.

Tarbijate ja isikukatsega tegeleb veel MTÜ Tarbijate ja Isikute Kaitse Organisatsioon. LC Häädemeeste tegeleb heategevusega.

Lisaks tegutseb vallas ka mitmeid mitteformaalseid ühendusi nagu pensionäride klubid Elurõõm, raamatusõprade seltsing Uulus, ettevõtjate klubi, mälumängu klubi Laadis, mudilaste tantsurühm Müramee.

Külades ei ole valitud külavanemaid kuid aktiivne tegevus külaseltsides toimub üle valla. Külaseltside ja MTÜde eesvedamisel on tekkinud uusi traditsioone nagu Hapukurgifestival (alates 2018. aastast Tahkuranna Kurgifestival), Uulu laulupäev, Kabli Päikeseloojangu festival, Põhja-Liivimaa festival, Uulu Lamba Vest, Tahkurandlaste Suvelõpupidu, Roosiaias Muinastulede öö jne.

Igal kevadel korraldatakse aktiivselt heakorrastustalguid nii projekti “Teeme ära” raames kui ka selle väliselt.

Eesmärgiks on kokku kutsuda vähemalt kord aastas MTÜ-de ümarlaud.

Peamiste probleemidena kultuurivaldkonnas nähakse:

- Ühisvald asub geograafiliselt suurel territooriumil. Piirkondadel tugevalt välja kujunenud oma traditsioonid. Ühise identiteedi loomine on aeganõudev.
- Kõigil küladel ja asumitel puuduvad tugevad liidrid, kes oleksid suutelised elanikke kaasa tõmbama oma elukeskkonna parendamisse.
- Vähe kasutatakse kodutunde kasvatamisel kohalikus kultuuriloos oluliste inimeste mälestusi. Alustades suurkujude hauaplatside korrastamisest ja tähtpäevadel küünalde süütamisest.
- Puuduvad suvised töömaleva rühmad laste tööharjumuste loomiseks ning kodutunde kasvatamiseks.
- Puuduvad stiimulid (vastavad konkursid, külade või piirkondade vahelised võistlused) oma ümbruse korrastamiseks ja kaunimaks muutmiseks.
- Määratlemata on ühisvalla tunnusüritused, mis kannaksid kogu valla identiteeti ja oleksid pildil nii maakonnas kui väljaspool.
- Sõnastamata on kultuurivaldkonna pikaajalised eesmärgid, mistõttu puudub ka terviklik nägemus, milline peaks olema valla kultuurikorraldus jätkusuutlikkuse tagamiseks.
- Suurt konkurentsi teatud liiki kultuuriüritustele (teater, kontsert) pakub Pärnu linn. Seda tänu piisavale lähedusele ja meie kultuuriasutuste materiaaltehniliste võimaluste puudumisele.
- Vähe korrastatud rohealasid koos vaba aja veetmise võimalustega (n. park koos kõnniteede ja pinkidega Häädemeeste alevikus turuplatsi kõrval);
- Aktiivseid külainimesi väärtustatakse vähe.

Kokkuvõte

Arvestades valla suurt pindala ja suhteliselt väikest elanike arvu, on vaba aja või vabatahtlikku tegevusse kaasa haaratud siiski suhteliselt suur hulk vallaelanikest – tegutsevad mitmesugused seltsid, hobiühendused, tegeletakse spordi ning kultuuriga ja korraldatakse ning osaletakse üritustel. Samas teeb muret, et tihti on aktiivsemad inimesed ettevõtmiste lõikes samad ning päris palju on elanikke, kes pole haaratud mitte ühtegi kogukonnaga seotud tegemisse. Selle põhjuseks on endises Tahkuranna valla piirkonna rohkelt vaba aja veetmise võimalusi pakkuva Pärnu linna lähedus ning uute elanike teatav sulandumatus kohalikesse traditsioonilistesse võrgustikesse. Suurimaks eesmärgiks on kahe valla ühinemise teel tekkinud uue ühtse valla tunde tekitamine.

Eesmärgiks on saavutada kogukond, kes teeb rõõmuga koostööd ja toetatakse üksteist kõikvõimalikes ettevõtmistes.

4.9.4 Sport

Häädemeeste valla sporditegevuse eesmärgiks on parimate sportimisvõimaluste loomine vallaharvadele. Spordi- ja liikumisharrastusega tegelevate inimeste toetamine, tervete eluviiside ja sportliku eneseteostuse propageerimine. Sporditegevuseks on loodud head tingimused.

Uulu Põhikoolil on staadion ja palliplatsid. Kasutada on 250 m kummiplaatidega jooksurada, kuuli- ja kaugushüppesektorid. Palliplatsidest on olemas puitkatttega korvpalliväljak, asfaltkatttega minikorvpalliväljak, tenniseväljak, kaks sõelmete katttega võrkpalliväljakut, jalgpalliväljak. 2010. aastal ümbritseti staadion piirdeaiaga. Põhiline staadionikasutaja on Uulu Põhikool. Kergejõustiku harrastajaid on harva, pidevaid treeninguid ei toimu. Palliväljakute põhikasutajad koolivälisel ajal on lapsed. Uulu Põhikooli staadionil vajavad rekonstrueerimist jooksurada, kuuli- ja kaugushüppesektor, tenniseväljak, võrkpalli- ja jalgpalliväljakud. Staadionile on vaja väikest hoonet spordiinventari hoidmiseks. Staadionil toimub Häädemeeste valla kõige pikema traditsiooniga üritus, milleks on jalgpallimatš Poissmehed vs. Naistemehed.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on loodud tingimused mitmesuguste sportlike tegevuste läbiviimiseks. KSK-l on juhataja, kes sõlmib kokkulepped treeneritega. KSK-s on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, sulgpall);
- peeglisaal (aeroobika, võimlemine);
- jõusaal (fitness, jõuharjutused);
- väljas liivakatttega võrkpalliväljak (rajatud 2015).

KSK hoonet kasutab Uulu Põhikool kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks kevad-sügisveeranditel ja talvel lumevaesel ajal. Liikumistundide läbiviimiseks kasutab KSK saali ka Uulu lasteaed.

SA Jõulumäe Tervisespordikeskuses asub valla territooriumil, ent on riigile kuuluv sihtasutus. Tänapäevaks on Jõulumäe kujunenud mitmekülgsete võimalustega keskuseks, kus põhirõhk on looduses liikumisel ning võimalusel igaühel vabalt valida jõukohane ja meeldiv tegevus. Lisaks spordiüritustele, mis toimuvad nii tippsportlastele kui harrastajatele, on siin head võimalused ka koolituste, seminaride, laste spordi- ja töölaagrite, õppepäevade, asutuste suve- ja talvepäevade jne korraldamiseks.

Jõulumäel on erinevate pikkustega suusa-, jooksu- ja matkarajad, valgustatud suusarada, rullirada (valgustatud), mägirattarada, jalgpalliväljak, korvpalliväljak (puitkate) ja kaks sulgpalliväljakut, tenniseväljak, kolm purukatttega võrkpalliväljakut, rannajalgpalliväljak, minigolf, disc-golfi rajad, talvel curlingu rajad. Lisaks kaugushüppe- ja kuulitõukesektorid, 100 m jooksu sirge (asfaltkatttega) ning muud sportimisvõimalused. Sees on vaba aja veetmise saal ½ korvpalliplatsiga, lauatenis ja jõusaal. Sihtasutus Jõulumäe Tervisespordikeskus on kinnitanud oma arengukava.

2003. aastal ehitati vaba aja veetmise saal, kus saab mängida erinevaid palli-, laua- ja osavusmänge ning mis sobib ka tantsu- või aeroobikatreeninguteks.

2009. aastal ehitati Euroopa Liidu struktuurifondide toetuse abil sportlashoone kaasaegse õppeklassi, jõusaali ja taastusruumidega. Territooriumile rajati süsteem kunstlume tootmiseks otse suusarajale. Renoveeriti staadion ning pikendati asfaltkatttega liikumisirada.

Tahkuranna Lasteaed-Algkooli võimlas on vähendatud mõõtmatega pallimängusaal, kus on võimalus mängida korvpalli ja võrkpalli. 2010. aastal koostati nii kooli kui ka lasteaia spordi- ja mänguväljakute renoveerimisprojektid. 2013. aasta suvel toimus Tahkuranna Lasteaed-Algkooli spordi- ja mänguväljakute uuendamine. Lisaks on sportimiseks veel kasutada muruplatsid ja metsarajad.

Alates 2014. aastast on Häädemeeste Keskkooli Spordihoone tegevus asutusena lõpetatud ja hoonet haldab Häädemeeste Keskkool. Häädemeeste Keskkooli Spordihoones on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmatega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, sulgpall);
- lauatenнисe ruum;
- jõusaal (fitness, jõuharjutused).

Spordihoonet kasutab ka kohalik kogukond.

Huvihariduse lisarahastusest valmis discgolfi rada, discgolfi huviringi läbiviimiseks. Rada on asunud aktiivselt kasutama. Käesoleval aastal on jõusaali kasutus tunduvalt tõusnud kuna huvihariduse lisarahastuse abil on saadud jõusaali treener. Huvihariduse lisarahastusest on valmimas Häädemeeste Keskkooli Spordihoone juurde välijõusaal.

Noortel on võimalus osaleda ammu- ja vibulaskmise ringis, sulgpalli treeningus jne.

Noorte huvi on tekitanud vajaduse trikirataste sõidukoha ehk rattapargi järele Häädemeeste Keskkooli õuealal.

Häädemeeste staadion leiab rakendust kooliõpilaste poolt, kuid on avatud kõigile Häädemeeste valla elanikele. Staadion on kasutatav, kuid kaugel kaasaegsetest nõuetest. Kasutada on 320 m kummiplaatidega jooksurada, kuuli- ja kaugushüppesektorid, kettaheitesektor, teivashüppesektor, jalgpalliväljak. Toimuvad ammulaskmisvõistlused, staadion on leidnud heakskiidu ammulaskjate seas. Staadionil on võimalik saavutada väga häid laskmise tulemusi (looduslikult sobivas kohas). Staadionil vajavad rekonstrueerimist jooksurada, staadionimaja, lipuväljak ja kaugushüppesektor.

Metsapoole kooli staadion vajab rekonstrueerimist.

Metsapoole Põhikooli uus võimla on lahendanud eelkõige kooli probleemid kehalise kasvatuses õppekava täitmisega, kuid seda kasutavad aktiivselt ka ümberkaudsete külade täiskasvanud ja noored vabaaja spordi- ja kehakultuuritegevusteks. Metsapoole Põhikooli võimlas on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmatega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, käsipall);
- lauamängude ruum;
- jõusaal (fitness, jõuharjutused);
- väljas murukattega staadion (vajab korrastamist).

Suusasporti harrastavaid Häädemeeste valla noori ja täiskasvanuid ühendab Suusaklubi "Jõulu." Võisteldakse Eesti meistrivõistlustel, muudel üleriigilistel võistlustel, samuti maakonnas. Eesti noorte meistrivõistlustel on saavutatud igal aastal medalikohti.

Meie valla edukaimad sportlased läbi aegade on mitmekordne olümpiavõitja, suusataja Andrus Veerpalu, suusamees Kein Einaste, sõudja Kaisa Pajusalu ja jooksumees Roman Fosti.

Valla sportlasi Tahkuranna piirkonnas ühendab spordiklubi „Tahk“, kes esindab valda piirkondlikel, maakonna ja üleriigilistel võistlustel kergejõustikus, orienteerumises, suusatamises, võrkpallis ja muudel aladel. Eesmärgiks ei ole tippsport. Eesti valdade mängudel on olnud edukaim ala suusatamine. Auhinnalisi kohti on saavutatud ka kergejõustikus.

Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud staadionid ja spordiinventar, sh jõusaali vahendid. Võimaluseks on välijõusaalide rajamine Uulu, Häädemeeste alevikku ja Võistesse ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel.

Külades on spordi- ja mänguväljakuid, mida haldavad külaseltsid või kogukonnad. Mõned mänguväljakud vajavad põhjalikku korrastust.

Vallas on Häädemeeste Amburite Klubi. Peamiselt on noorte sporditegevus koondunud koolidesse ning täiskasvanute kehakultuuritegevust koordineerib vallavalitsus.

Reiu-Raeküla tervispordirajad asuvad Reiu külas Pärnu linna ja endise Paikuse vallaga piirneval maa-alal, mis on kaetud männimetsaga. Alal looklevad eri pikkustes tervispordirajad. Kompleksi väljaarendamiseks sõlmiti ühiste kavatsuste kokkulepe 17.01.2010. aastal Tahkuranna valla, Pärnu linna ja Paikuse valla vahel. Kinnistud on munitsipaliseerimisel Häädemeeste vallale.

Palju Häädemeeste vallas asuvaid spordiradu, mida inimesed aktiivselt kasutavad, ei ole kaardistatud. Noored tunnevad vajadust ATV ja mootorratastega sõitmise radade järele.

Kogu valla piires asub 6 orienteerumistrada vallale ja Riigimetsa Majandamise Keskusele kuuluvatel maadel. OK West korraldatavatest Pärnumaa orienteerumiseljapäevakutest ligemale pooled toimuvad Häädemeeste vallas.

Kõik valla olulisemad ja kasutuses spordirajatised on kantud Eesti Spordiregistrisse.

2017. aastal omavalitsustele eraldatud huvihariduse lisarahastus on mitmekesistanud sportimise võimalusi valla noorte seas. Täiendust on saanud jõusaalid. Rajamisel on discgolfi mängimise rajad. Võimalused on loodud algklassi lastele ujumiringidesse sõiduks, trikiratta trennis käimiseks, juurde on tekkinud tantsuringe.

Kokkuvõte

Vallas on head võimalused spordiga tegelemiseks sobivate siseruumide olemasolu näol. Tervisespordi ning rahvatervise seisukohalt tuleb olulisemaks pidada erinevate looduses liikumise võimaluste olemasolu. Kõikidest valla asulatest pääseb kiiresti värskesse õhku ning suurele osale vallaelanikest jäävad meeldivad metsa- või rannamaastikud lühikese jalutuskäigu kaugusele. Peale 2017. aastal kohalikele omavalitsustele antavat huvihariduse lisarahastust on meie valla noortele tekkinud palju uusi sportimisvõimalusi. Selle raames on tekkinud näiteks discgolfi rajad, võimalus on olnud kutsuda veel rohkem treenereid väljastpoolt meie valda pakkumaks lastele uusi harrastusi. Paljude selliste huviringide tegevus jääb tulevikus sõltuma selle huvihariduse lisarahastuse jätkusuutlikkusest. Endise Tahkuranna valla territooriumil on olemas mitmeid kergliiklusteid, mida saab samuti kasutada erinevateks tervisespordi tegevusteks.

Vallas tegutsevate spordiseltside näol on võimalik tegeleda ka võistlusspordiga, seda peamiselt maakonna tasemel ning omavalitsuste vahel peetavatel võistlustel. Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud spordiinventar sh jõusaali vahendid. Võimaluseks on välijõusaalide rajamine Uulu, Häädemeeste alevikku ja Võistesse ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel, samuti Uulu staadioni ja Häädemeeste aleviku staadioni rekonstrueerimine.

Väga suureks murekohaks on ka avalikud laste mänguväljakud. Paljudes suuremates asulates mänguväljakud puuduvad või on juba amortiseerunud ja vajaksid põhjalikku renoveerimist.

4.10 SOTSIAALVALDKOND JA RAHVATERVIS

4.10.1 Sotsiaalhoolekanne

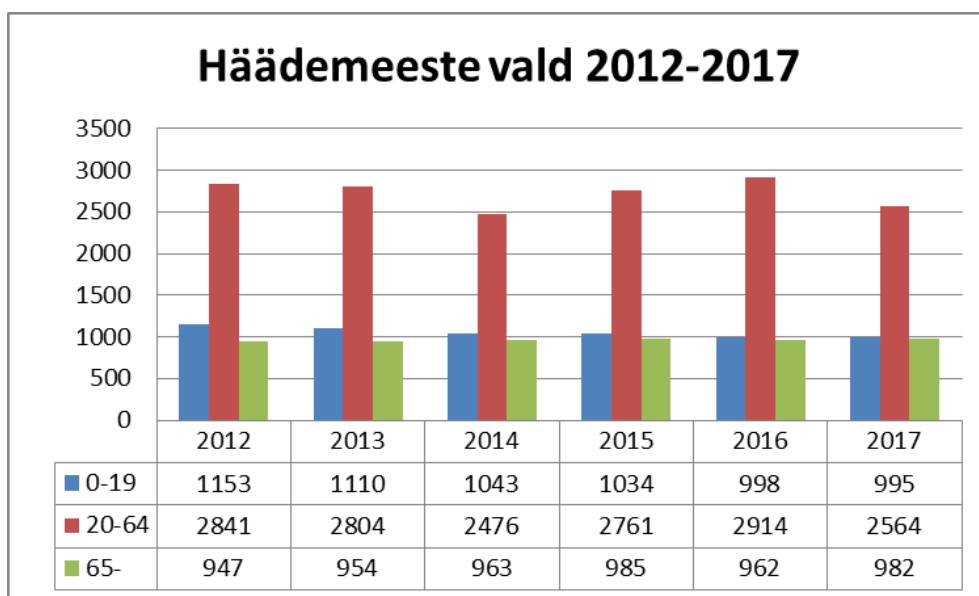
Hetkeolukorra analüüs ja sotsiaalhoolekande korraldus

Sotsiaalhoolekanne on sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise või määramisega seotud toimingute süsteem, mille eesmärk on toetada inimese iseseisvat toimetulekut ja töötamist ning aktiivset osalust ühiskonnaelus, ennetades sealjuures sotsiaalsete probleemide tekkimist või süvenemist üksikisiku, perekonna ja ühiskonna tasandil.

Sotsiaalhoolekande põhimõteteks sotsiaalhoolekandelise abi andmisel on lähtuda esmajärjekorras isiku vajadusest, eelistades abimeetmeid, mis on suunatud võimaluste leidmisele ja isiku suutlikkuse suurendamisele korraldada oma elu võimalikult iseseisvalt. Selleks nõustab kohalik omavalitsus isikut abimeetme valikul ja kohandamisel ning vajaduse korral korraldab abi vastava erialase ettevalmistusega spetsialist.

Oluline on kaasata abi andmise planeerimise kõikidel etappidel abi vajavat isikut ning vajaduse korral tema perekonnaliikmeid, tagades abimeetmed isikule võimalikult parimal kättesaadaval moel.

Kohaliku omavalitsuse põhilisteks ülesanneteks sotsiaalhoolekande korraldamisel on sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise korraldamine, sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine ning eestkostetasutuse töö korraldamine. Häädemeeste valla elanike teenindamisel on seatud eesmärgiks elanike teenindamine võimalikult nende elukoha lähedal. Selleks on korraldatud vallaelanike vastuvõtt kolmes kohas Häädemeestel, Uulus ja Võistes.

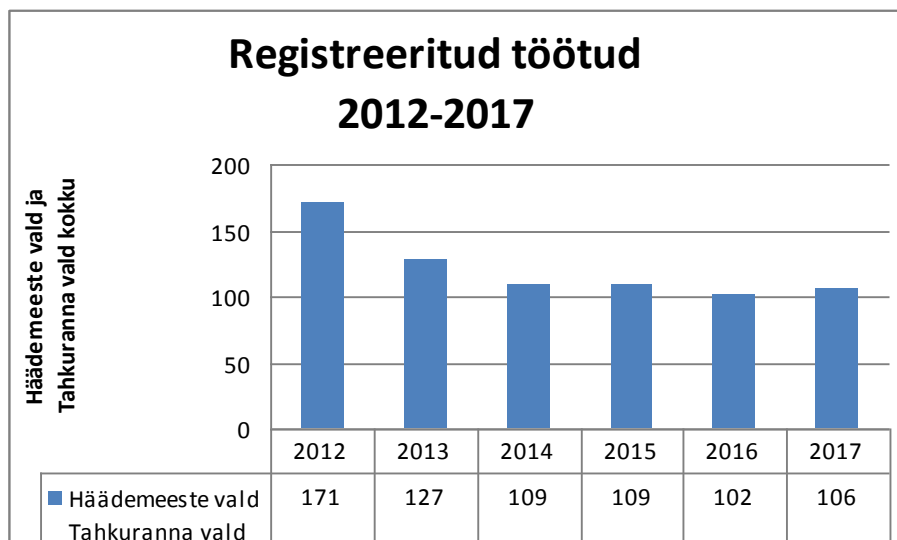

Joonis 11 Elanikkonna sotsiaalne koosseis (allikas: Statistikaamet)

Häädemeeste Vallavalitsuses korraldavad sotsiaaltööd sotsiaalnõunik, sotsiaaltöö spetsialist ja lastekaitse spetsialist. Sotsiaalnõuniku tegevusvaldkond on kogu valla sotsiaalhoolekande töö

koordineerimine. Sotsiaalnõuniku ja sotsiaaltöö spetsialisti korraldada on puuetega inimeste, eakate ja töötute hoolekanne vastavalt jaotatud piirkonnale ja tööülesannetele. Lastekaitsespetsialisti töö eesmärgiks on lastega peredele igakülgse abi ja nõustamise korraldamine. Kõikide sotsiaalametnike ülesandeks on korraldada sotsiaalteenuste osutamist ning menetleda erinevate sotsiaaltoetuste maksmist.

Häädemeeste Vallavolikogu juurde moodustatud haridus- ja sotsiaalkomisjon tegeleb sotsiaalhoolekande arendamise, rahastamise ja seadusandluse kujundamisega. Vallavalitsuse pereabikomisjon otsustab ja teeb ettepanekuid sotsiaaltoetuste määramiseks ning hooldusküsimuste lahendamiseks.

Joonis 12 Keskmine registreeritud töötute arv aastas (allikas: Statistikaamet)

Tööandjate seisukohalt valitseb vallas tööjõupuudus, kuid teisalt on statistika andmetel olemas suur hulk töötuid. Siin on vaja sotsiaalsektoril ära teha suur töö, et pikalt tööst eemal olnud inimesed aidata tagasi tööturule. Tihti on probleemiks inimeste liiga suur ootus palgale ja liiga kõrge või liiga madal enesehinnang.

Sotsiaalsete probleemide ennetamiseks ja leevendamiseks on oluline koostöö nii kohalikul tasandil kui ka koostöö teiste valdadega, sotsiaalasutustega, politsei, päästeameti, töötukassa, tervishoiutöötajatega, jne.

Sotsiaalteenused

Sotsiaalteenus on isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus, mille eesmärgiks on aidata kaasa isikute toimetuleku toetamisele ning elukvaliteedi säilimisele.

Sotsiaalnõustamine on isikule vajaliku teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ning abistamine konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks. Sotsiaalnõustamisega tegelevad kõik kolm sotsiaalvaldkonna töötajat, kes omavad selleks vastavat haridust ja ettevalmistust.

Eluasemeteenus on sotsiaaleluruumi kasutamise võimaldamine, millega tagatakse eluase isikule või perekonnale, kes ise ei ole võimeline endale või oma perekonnale eluruumi tagama.

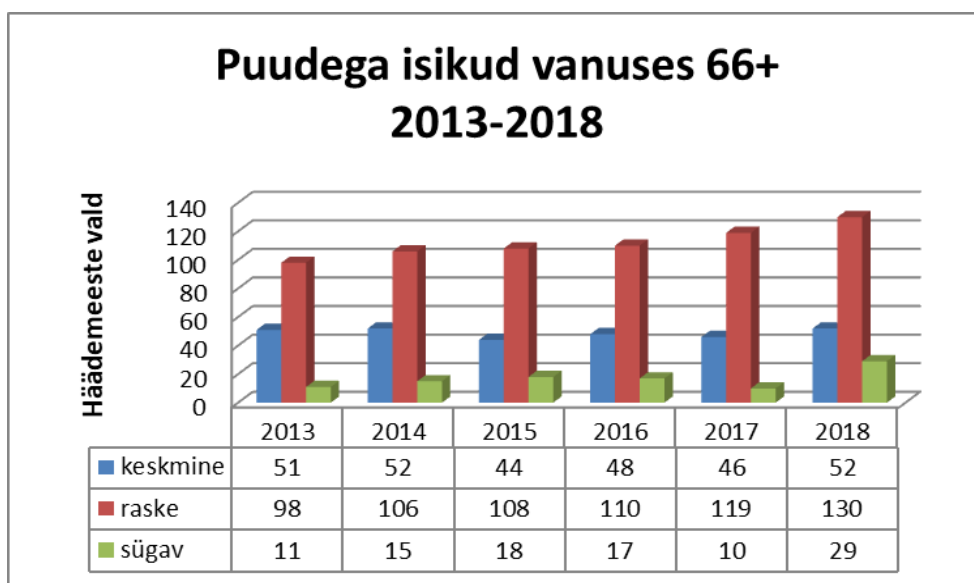
Eluasemeteenust pakutakse vallas Võiste Sotsiaalmajas, kus on 9 tuba, millest kaheksa on kasutuses. Massiarus asuvas kortermajas asub 8 sotsiaalkorterit, kus elab neljas korteris 4 inimest. Võidu küla neljas sotsiaalkorteris elab 4 inimest.

Massiaru ja Võidu külas asuvad sotsiaalkorterid on halvas seisukorras ja vajavad teenuse edasiseks pakkumiseks täielikku kapitaalremonti ja kaasajastamist.

Hooldamine hoolekandeesutuses on hooldusteenuse osutamine ööpäevaringselt abi vajavatele isikutele, kelle toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega. Hooldamisel viibivale isikule tagatakse tema eale ja tervislikule seisundile vastav hooldamine, ravimine, põetamine ja oskuste säilitamine.

Ööpäevaringset hooldusteenust pakub Hädameeste vallas Hädameeste Hooldekodu, kus on 01.05.2018 seisuga teenusel 35 isikut, kellest 29 on Hädameeste valla elanikud. 12-ne teenusel oleva Hädameeste valla elaniku hoolduskulused aitab osaliselt katta Hädameeste vald. Kohamaks 2018. aastal on 580 eurot.

Hooldekodu ruumid vajavad renoveerimist, kaasajastamist vajab inventar – ergonoomilised voodid, pesemisvõimaluste loomine ratastooliga kliendile, paremate liikumisvõimaluste loomine abivahenditega liikumiseks jne.

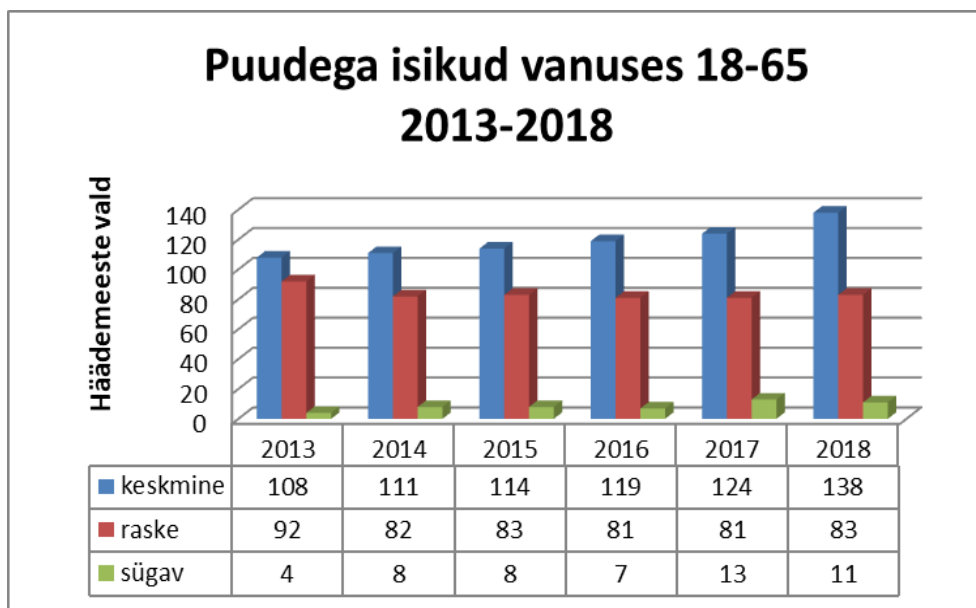
Joonis 13 Puudega isikud vanuses 65+ (allikas: Sotsiaalkindlustusamet)

Eakate ja puuetega inimeste hooldusteenuseid ostetakse veel lisaks erinevatelt Pärnu maakonna hooldusteenust pakkuvatelt asutustelt. 2018. aasta maikuu seisuga toetab vald rahaliselt üheksa täiskasvanu hooldusel viibimist väljaspool Häädemeeste valda.

Tugiisik või isiklik abistaja on lepingulised töötajad, kes abistavad vastavalt lepingule puudega inimest tema igapäevastes tegevustes, millega klient puude tõttu iseseisvalt toime ei tule või nõustavad teda parema toimetulemise saavutamiseks. Hetkel ei ole vallal ühtegi lepingut eelnimetatud teenuse osutamiseks.

Koduteenust ei ole seni Häädemeeste vallas välja arendatud. Vajalik abi on isikule tagatud hooldajate määramise ja hooldajatoetuse maksmisega.

Arvesse võttes elanikkonna üldist vananemist ja eakate elanike osakaalu suurenemist ning eakate soove elada võimalikult kaua oma harjumuspärase keskkonnas on vajalik sihtgrupi vajadustest lähtuvalt avahooldusteenuse väljaarendamine ja pakkumine vallas. Koduteenuse arendamiseks ja pakkumiseks on vajalik eelarvesse avahooldustöötaja personalikulude planeerimine lähitulevikus, vähemalt 1,0 töökohta.

Joonis 14 Puudega isikud vanuses 18-65 (allikas: Sotsiaalkindlustusamet)

Võlanõustamisteenust, perelepitusteenust, abivahendite võimaldamise teenust, varjupaigateenust ja turvakodu teenuse vajajaid on aastas üksikjuhtumid ning vajadusel korraldatakse teenus Pärnu linnas asuvate teenusepakkujatega koostöös.

Sotsiaaltransporditeenus on liikumis- või toimetulekuraskustes isiku sõidutamine arsti juurde, apteeki või teistesse ametiasutustesse sotsiaaltööks ette nähtud ametiautoga. Teenusega kaasneb vajadusel isiku saatmine, juhendamine ja järelevalve. Teenuse osutamist soodustab küll kahe ametiauto olemasolu, kuid takistab töötajate hõivatus teiste tööülesannetega.

Erihoolekandeteenused psüühiliste erivajadustega klientidele

Igapäevaelu toetamise teenuse eesmärgiks on isiku parim võimalik iseseisev toimetulek ja areng psühhosotsiaalse toimetuleku toetamise, igapäevaelu toimetulekuoskuste ja tööoskuste kujundamise ning isiku lähedaste ja isikuga koos elavate isikute nõustamise kaudu. Teenust osutatakse Häädemeeste Hooldekodu ruumides (tegevustoas) 4-le erivajadusega inimesele.

Toetatud elamise teenus on isiku sotsiaalse toimetuleku ja integratsiooni toetamine koos juhendamisega majapidamise ja igapäevaelu korraldamises, et tagada isiku võimalikult iseseisev toimetulek iseseisvalt elades. Teenust osutatakse 4-le erivajadusega inimesele.

Töötamise toetamise teenuse eesmärk on võimaldada puudega inimesel töötada temale sobival töökohal vastavalt talle sobiva koormusega, arvestades tema tervislikku seisundit. Teenust osutatakse 3-le erivajadusega inimesele.

Sotsiaaltoetused

Sotsiaalhoolekande seaduse alusel vallavalitsuse määratavad ning riigieelarvest finantseeritavad sotsiaaltoetused on toimetulekutoetus ja vajaduspõhine peretoetus (maksmise korraldamine kuni 31.03.2018).

Toimetulekutoetus tagab minimaalsed vahendid isiku või leibkonna esmavajaduste rahuldamiseks. 2018. aastal on toimetulekupiir üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele 140 eurot kuus. Toimetulekupiir perekonna igale alaealisele liikmele on 2018. aastal 168 eurot kuus. Perekonna teisele ja igale järgnevale täisealisele liikmele 112 eurot kuu. Lisaks hüvitatakse toetuse saajale eluasemekulud vastavalt Hädameeste Vallavolikogu poolt kehtestatud määradele.

Hädameeste Vallavolikogu poolt kehtestatud korras ning valla eelarvest finantseeritavad sotsiaaltoetused jagunevad sissetulekust sõltumatuteks toetusteks ja sissetulekust sõltuvateks toetusteks.

Sissetulekust sõltumatud toetused on:

- sünnitoetus;
- matusetoetus;
- eakate sünnipäevatoetus;
- toetus I klassi õppima asunud laste vanematele;
- jõulutoetus;
- hooldajatoetus;
- erakorraline toetus.

Sissetulekust sõltuvad toetused:

- ühekordne toetus;
- Toidutoetus;
- arendustegevuse toetus;
- hooldustoetus;
- täiendav sotsiaaltoetus.

Sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna probleemid ja võimalused

- Sotsiaalteenuste valiku laiendamine on raskendatud spetsialistide ja teenuseosutajate puuduse tõttu kohalikul tasandil. Samuti puudub enamus teenuste puhul vajadus täiskoormusega töötaja järele, mis raskendab samuti teenuse osutaja leidmist. Vajalike teenuste (nt isiklik abistaja, psühholoogiline nõustamine jne) rakendamiseks on võimalus teenuseid osta sotsiaalasutustelt, kolmandalt sektorilt või teha koostööd teenuste pakkumiseks naabervaldadega;
- Avahooldusteenuste puudumine. Koduteenuse ja sotsiaaltransporditeenuse osutamiseks on vajalik välja töötada vastavad korrad, mis annavad õigusliku aluse teenuse pakkumiseks ja osutamiseks eelkõige kohalikul tasandil ning koostöös era- või kolmanda sektoriga;
- Valdkonna probleemiks väheoperatiivne info, vähene ja katkendlik liikumine ehk koostöövõrgustiku ebapiisav toimimine. Infovahetuse kiiremaks ja paremaks tagamiseks tuleks võrgustikuliikmetele (sotsiaalametnikud, õpetajad, politsei, arstid, ametnikud jt) korraldada ühiseid regulaarseid ümarlaudu ja koolitusi ning arendada järjepidevalt juhtumipõhist koostööd;
- Hädameeste vallas on aktiivne külakogukonna liikumine. Sotsiaalvaldkonnas saab kolmas sektor aktiivselt kaasa aidata sotsiaalse turvalisuse kasvule ning elanikkonna toimetuleku paranemisele. Vabatahtlik sotsiaaltöö valdkonnas osalemine ei ole piisavalt populaarne, ei ole kaardistatud vabatahtliku töö kasutamise võimalused sh alternatiivteenistus;

- Puuduvad kogukonnas elavatele erivajadustega isikutele olulised teenused (nt intervallhooldus Häädemeeste Hooldekodu baasil, erihooldekande ööpäevaringsed teenused, teenused dementsetele, eakate päevahooldus).

Kokkuvõte

Häädemeeste valla sotsiaalhoolekande eesmärk on elanikele võimaluste loomine ja toetamine oma eluga võimalikult iseseisvalt toime tulla, kindlustades vajaliku abi ja toetuse abivajaja kodus või võimalikult selle lähedal.

Toetuste ja teenuste osutamine peab olema määrav osa ka abivajajal endal ja tema perekonnal, osaledes aktiivselt teenuste vajaduse väljaselgitamisel ja nende eest tasumisel.

Arvesse võttes elanikkonna üldist vananemist ja eakate elanike osakaalu suurenemist ning eakate soove elada võimalikult kaua oma harjumuspärasel keskkonnas on vajalik sihtgrupi vajadustest lähtuvalt avahooldusteenuste, esmajärjekorras koduteenuse, väljaarendamine ja pakkumine.

Renoveerimist vajavad Häädemeeste Hooldekodu ja vallale kuuluvad sotsiaalkorterid.

4.10.2 Rahvatervis

Vallas osutavad esmasandi arstiabi OÜ Surju Tervisekeskuse perearst Uulu ja Võiste arstipunktis ühe pereõega ning OÜ Häädemeeste perearstikeskus ühe perearsti ja kahe pereõega. Häädemeeste perearstikeskuse probleemiks on asukoht II korrusel, kuhu eakamatel on raske pääseda. Probleemi lahendaks invatõstuki olemasolu. Uulu arstipunkt asub Uulu lasteaia hoone alumisel korrusel ja Võiste arstipunkt Tahkuranna Lasteaed Algkooli Võiste lasteaia hoones. Arstipunktides ja perearstikeskuses on nõuetekohased ja head tingimused nii töötajatele kui patsientidele. Uulus ja Võistes võtab perearst kaks korda ja pereõde ühe korra nädalas vastu. Häädemeeste perearsti ja pereõdede vastuvõtuajad on viiel päeval nädalas. Tihe koostöö on Pärnu Haigla eriarstidega.

Apteegiteenust vallas osutab OÜ Mai Apteegi Uulu haruapteek, mis asub Uulu lasteaia hoone alumisel korrusel ja on avatud kahel päeval nädalas ning Häädemeeste Apteek OÜ, mis asub Häädemeeste alevikus ja on avatud viiel päeval nädalas. Apteegid varustavad kaubaga kohalikke ettevõtteid ja asutusi. Apteegi roll on ka nõustada kliente ja anda perearstidele infot ravimite kohta. Eriarstide abi, hambaravi ja statsionaarse ravi võimalus on maakonna keskses Pärnus.

Kiirabivõrgustiku ja kvaliteetse erakorralise abi tagamiseks tegutseb alates 2015. aasta juunist Häädemeeste kiirabibaas, ühe õebrigadiga, mis on üks Pärnu Haigla 9 kiirabibrigadist.

Vajalik on moodustada valla tervisenõukogu valla arengukava tervise ja turvalisusega seotud tegevuskava elluviimiseks, tervise tähtsustamiseks ja terviseedendusala koostöö arendamiseks ja tervistava elukeskkonna kujundamiseks. Tervisenõukogul koostada valla terviseprofiil.

4.11 TURVALISUS

Suurenev turvalisus tähendab Hädemeeste valla puhul eelkõige turvalist elukeskkonda, paremat liiklusohutust ja kahanevat kuritegevust. Turvalisuse suurendamiseks on külaseltsid panustamas elanike sidususe parandamisse, huvitegevuse mitmekesistamisse ja heakorra parandamisse. Külaseltside ja kogukonna liikmete aktiivne selgitustöö ohtlike kohtade olemasolust ning mõjudest on aidanud muuta ohutumaks liikluskorraldust. Via Baltica kasvav liiklustihedus on väljakutse, mis nõuab erinevate valdkondade vahelist koostööd. Lisanduv Hädemeeste valla ja Pärnu vaheline pendelränne ja ühiskonna sotsiaalne kihistumine võivad ohtu seada turvalisema ühiskonna. Turvalisust mõjutavate riskide vältimiseks on oluline meetmete rakendamine, et vähendada kaasnevaid negatiivseid kõrvalmõjusid nagu sõltuvusainete (tubakatooted, alkohol ja narkootikumide) tarbimine, majandusliku toimetuleku vähenemine, haridustaseme langus, sotsiaalsete oskuste vähenemine.

Hädemeeste vald kuulub Lääne prefektuuri Pärnu politseijaoskonna Pärnumaa piirkonnagrupi tööpiirkonda.

Hädemeeste valla turvalisuse seisukohalt on oluline Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) liiklusohutus.

Turvalisuse arutelud on toimunud elanikega Võistes ja Hädemeestel.

Elanike, kohaliku omavalitsuse, politsei, pääste, naabrivalve ja kaitseliidu osalusel turvalisusega seotud kitsaskohtade väljaselgitamiseks ja võimalike lahenduste leidmise arutelul Võistes keskenduti kaheksale teemale, millised kõik olid turvalisuse vaates olulised. Teemadest olulisemateks hääletati naabrivalve võimaluste suurem kasutamine. Tallinn-Pärnu-Ikla maanteel turvalisuse suurendamiseks olid ettepanekuteks tee neljarealiseks ehitamine, kergliiklusteede väljaehitamine ja koolide läheduses ohutute teeületusvõimaluste loomine (Tahkuranna Lasteaed-Algkooli juurde ohutussaar). Varguste ennetuseks esitati ettepanekuteks tänavate valgustamise jätkamist, valvekaamerate paigaldamist Uulu külas ja Võiste alevikus ning heakorra olulist parandamist. Viimastel aastatel on vähenenud toime pandud varguste hulk. Varguste toimepanijad on võõrad, mis suurendab valvekaamerate võrgustiku väljaehitamise vajadust kiiremaks sekkumiseks ja teo toimepanijate kindlakstegemiseks. Elanike poolt tunnetatakse vajadust panustada veelgi enam laste turvalisusele kodus ja koolis, mille osas toodi välja vajadust vallas külade laste senisest suuremat sotsiaalset läbikäimist ning laste tunnustamisvõimaluste avardamist koolis.

Hädemeeste alevikus toimunud turvalisuse arutelu põhjal saab välja tuua, et elanikkonna jaoks on 18 arutatud probleemist olulisemateks probleemideks vargused taludest ja piiriülene kuritegevus. Ootused riigi ja politsei abile on siin kõrged: pakuti välja kaamerate paigaldamist Jäärjasse, turvakaamerate kasutamist Vana-Ikla maantee äärsetes külates. Ühtlasi oodatakse ka kodanike teadlikkuse tõstmist turvalisusest ja sellest, kuidas ennast varguste eest kaitsta. Olulisuselt kolmanda teema sõnastati ootused politseile, näiteks öised patrullid Rannametsa-Ikla maanteel.

Omaette teemana oli arutluse all ka naabrivalve ja selles osas nähti vajadust elanike teadlikkuse tõstmisele. Oodatakse tihedamat kommunikatsiooni ja naabrivalvepiirkondade loomist, politsei kaasamist. Kohalikele elanikele teeb muret ka noorte süütegudega seonduv, mille lahendusena nähakse eneseteostuse võimaluste suurendamist väiksemates kohtades, noortele suunatud teavituskampaaniaid ja alkoholi kättesaadavuse piiramist.

Hädemeeste piirkond on atraktiivne sihtkoht suvitajatele, seega puudutab seda piirkonda ka hooajaline väike kuritegevuse kasv, mille lahendusena nähakse alkoholi müügi piiramist, ürituste

lubade põhjalikumat läbivaatamist ja suuremate ürituste toimumiskohta oodatakse politseipatrulli. Murekohana toodi välja ka vajadus suviseks kiirusepiiranguks Rannametsa-Ikla maanteel. Tähelepanu pöörati mereturvalisusele, sest see on üks Lääne prefektuuri piirkondadest, kus vabatahtlikke merepäästjaid napib. 2016. aastal on kohalike algatusel moodustatud Jaagupi Vabatahtlik Merepääste MTÜ, mille arengusse on tänaseks panustatud suur hulk aega ning vahendeid, omandatud on ka oskuseid.

Sõltuvusainete tarvitamise ennetustegevuseks on oluline laiem selgitustöö nii lastele kui täiskasvanutele läbi võrgustikutöö laiendamise võimaluste kasutamisega kasutades eri uuringute positiivseid praktikaid. Oluline on leida paremaid võimalusi koos ettevõtjatega noorte suvisel ajal tööharjumuse arendamiseks õpilasmalevates ning ajutiste hooajaliste töökohtade loomiseks. Noorte sotsiaalse sidususe suurendamiseks tuleb leida võimalusi ekskursioonide ja ürituste korraldamiseks KOV eelarvest, et tagada madala toimetulekuga peredest laste osalemine.

Lähisuhte vägivald on enamasti varjatud, aga selle negatiivne mõju on üks suurimaid, mis on kaasajal tõenduspõhiselt kinnitust saanud. Kodust jõuab teave välja harva ja enamasti peale pikki kannatusi kuna ekslikult loodetakse, et kõik saab korda. Lähisuhte vägivallaga kaasnevatest kahjustest on oluline jagada teavet spetsialistide poolt, et sekkumine saaks toimuda kiirelt. Suurimateks kannatajateks on lapsed, kelle arengus annab see enamalt tagasilööke sotsiaalse aktiivsuse, hariduse omandamise kui igapäevase heaolu poolelt. Häädemeeste vallas on oluline seada eesmärgiks, et keegi, kes teab toimuvast vägivallast, ei soovi jääda ükskõikseks ega jäta abivajajat üksi. Lähisuhte vägivalla negatiivsetest erinevatest kaasmõjudest on vaja jooksvalt läbi viia selgitustööd. Häädemeeste vallas on eesmärgiks luua laiapõhjaline võrgustikutöö elanike, tööandja, politsei, ohvriabi ja kohaliku omavalitsuse vahel.

Olulise turvalisuse tagamise ühe abinõuna on kasutatud tänavate ja bussipeatuste valgustamist. Lisaks on vaja kaardistada kohad, kus tuleb paigaldada valgusteid või renoveerida valgustid olemasolevate baasil. Turvakaamerad on paigaldatud Uulus Uulu Põhikooli ja vallamaja juurde ning Häädemeeste alevikku, mis on aidanud mitmeid korrarikkumisi avastada. Valvekaamerate paigutamise jätkamine avalikku ruumi on lähiaastatel oluline eesmärk kuna vald asub rahvusvahelise maantee ääres ja piirilähedane piirkond on atraktiivne turismisektoris.

Liikluskorraldust on vallas vastavalt teede arengukavale jooksvalt arendatud. Ohtlike kohtade ja ohutuse vaates on vajadus jooksvalt liikluskorraldust üle vaadata. Vajalik on paigaldada uusi liiklust reguleerivaid märke ning korraldusvahendeid kohtadesse, kus liiguvad lapsed ja liiklusohutuse riskid on tuvastatud. Samuti on oluline parandada teede, tänavate ning aadresside tähistust kiire abi kohalejõudmiseks. Samuti on oluline jooksvalt pöörata tähelepanu ohtlikele kohtadele, kus sõidukiirus peaks olema ohutuse tagamiseks väiksem. Kaaluda sõltuvalt ohust füüsiliste liikluskorraldusvahendite kasutamist. Tallinna-Pärnu-Ikla maanteel on oluline luua kergliikluse põhimaanteelt ära saamiseks kergliiklustee Uulu-Pärnu suunal.

4.11.1 Tuletõrje- ja päästeteenistus

Häädemeeste I grupi päästekomandos on organiseeritud ööpäevane valveteenistus, mis peab tagama 3-liikmelise tulekustutus- ja päästemeeskonna väljasõidu ning osalemise tulekustutus- ning päästetöödel.

2015. aastal rajati riigi poolt kaasaegne politsei- ja päästekeskuse hoone koos päästekeskuse ja politseitööruumidega Häädemeeste alevikku.

Veevõtukohtade korrastamine on vajalik ka valla ehitustegevuse nõuetele vastavusse viimiseks.

4.11.2 Korrakaitse

Häädemeeste valda teenindab piirkonnapolitseinik, kes allub Pärnu Politseijaoskonna Pärnumaa piirkonnagrupi piirkonnavanemale. Häädemeeste konstaablipunkt asub politsei- ja päästkeskuse hoones Häädemeeste alevikus, Aiandi 4. Valda teenindab alaealistega seotud teemadel kahe valla üleselt noorsoopolitseinik, kelle tööpiirkonnaks on Häädemeeste ja Saarde vald.

Häädemeeste Vallavalitsuse koosseisus on üks osatööajaga korrakaitseametnik ja teine osaajaga nooreminspektori ametikoht, mis sisaldab abipolitseiniku ülesandeid.

Vallas on korrakaitseseaduse alusel kehtestatud valla haldusterritooriumil avaliku ürituse korraldamise ja pidamise eeskiri. Kehtib heakorraeeskiri, samuti koerte ja kasside pidamise eeskiri.

4.11.3 Vabatahtlik merepääste

Jaagupi Vabatahtlik Merepääste MTÜ asutati 2016. aastal sooviga parandada kogukonnateenuseid, lisada atraktiivsus ning anda võimalus kohalikele elanikele piirkonna arendamisel kaasa lüüa. Ühingu kodusadamaks on Pärnumaal Häädemeeste vallas asuv Jaagupi sadam aga teeninduspiirkonnaks kogu Häädemeeste vald. Ühingu eesmärgiks on vabatahtlik merepääste, mille raames osaletakse merepäästetöödel ja osutatakse vee- ja veeohutusalasid teenuseid.

Häädemeeste on olnud pika ajalooga rannakalurite tööpiirkonnaks ja samuti on tegu atraktiivse mereäärse turismipiirkonnaga. Lähim merepäästevõimalus asub Pärnu linnas.

4.11.4 Naabrivalve

Häädemeeste vallas asutati esimene Kalevi Naabrivalve Sektor 2007. aastal, see asub Häädemeeste aleviku lõunaosas ja Jaagupi külas, naabrivalve sektoriga on liitunud 9 majapidamist. Tahkuranna piirkonnas moodustasid elanikud 2015. aastal kaks naabrivalvesektorit ja liitusid MTÜ Naabrivalvega. Loodud sektorid paiknevad Uulus ja Võistes. 2017. aasta veebruaris liitus naabrivalve sektoriga Mereküla. Seega on Häädemeeste vallas viis naabrivalvesektorit. Perspektiivikas on kasutada kolmanda sektori osalust naabrivalve tõhustamiseks ja uute sektorite moodustamiseks ning laienemiseks.

Kokkuvõte

Probleemid, mida tuleb lahendama hakata ja suuremat tähelepanu pöörata:

- Koolitee ja liiklemise turvalisus:
Ohutu liiklemise tagamiseks parandada kergliiklusteede valgustust, muuta ohutumaks teeületuskohad. Via Baltica äärse kooli juurde rajada tunnel. *Kergliiklusteede hooldamiseks soetada vastav tehnika.* Teha pidevat liiklusohutuse alast teavitustööd nii laste kui täiskasvanute hulgas. Anda oma käitumisega eeskuju turvalisuse tagamiseks.
- Vargused taludest:
Motiveerida hoonete heakorrastamist, pöörata tähelepanu õuede, külakeskuste ja muude rahvarikkamate paikade valgustamisele. Varustada valvekaameratega asulate ja ettevõtete ning Rannametsa-Ikla mnt. probleemsed kohad Uute naabrivalve sektorite loomisega suurendada kommunikatsiooni ja infovahetust inimeste vahel sotsiaalse sidususe suurendamiseks.

- Koolikiusamine ja huvitegevus:
Luu võimlusi kvaliteetseks ja mitmekesiseks huvitegevuseks ning tagada kättesaadavus kõigile soovijatele. Osaleda vastavates projektides koolikiusamise ennetamiseks, luua koostöövorme erinevate institutsioonide ja lastevanemate vahel varase märkamise ja sekkumise huvides. Arendada olemasolevat noortekeskust ja luua juurde uusi noortetubasid, luua tingimusi õppetööväliseks ühistegevuseks koolides ning tunnustada positiivse eeskuju andjaid.
- Turvalisus ürituste korraldamisel:
Suurüritustele lubade andmisel veenduda, kas ürituse korraldajad on läbi mõelnud ürituse paigale viitavate suunamärgiste paigaldamise ja seaduspärasuse, turvalise parkimise korralduse, jooksva prügikoristuse, vajadusel esmaabi võimekuse, korrakaitse ürituse ajal ning vastavuse ühiselureeglitele kogukonnas.

5. SWOT-ANALÜÜS

Käesolev SWOT-analüüs on koostatud kahe valla Tahkuranna ja Häädemeeste olemasolevate arengukavade põhjal hinnates olemasolevat olukorda.

SWOT-analüüs peab tooma välja valla tugevad küljed, millele toetudes saab tulevikku planeerida; nõrgad küljed, mille parandamiseks tuleb eesmärgid püstitada; võimalused, mida vald peaks püüdma ära kasutada ja ohud, mida tuleks vältida

5.1 Juhtimine, regionaalhaldus

TUGEVUSED • kodupaika väärtustav elanikkond • motiveeritud volikogu • piirkondade eripära • toimivad volikogu komisjonid • soodne logistiline asukoht • toimivad külakogukonnad • väärtustatud elupaik • kvalifitseeritud ametnikud	NÕRKUSED • hajali asustus • kergliiklusteede vähesus • suur liiklustihedus valda läbival maanteel • looduskaitsetelised piirangud • info liikumise süsteem ei ole välja kujunenud
VÕIMALUSED • vabakondade koostöö • Pärnu linna lähedus • meri • Via Baltica, (Tallinn, Riia, Lottemaa) • meeskonna(töö) väärtustamine	OHUD • Via Baltica ja Rail Baltic • ühe osa elanike võõrandumine valla juhtimisest • riigipoolsete uute piirangute kehtestamine, eriti looduskaitstes

5.2 Arendustegevus ja majandus

TUGEVUSED • geograafiline asukoht - linna lähedus, looduskeskkond • volikogu ja vallavalitsuse valmisolek ja vastuvõtlikkus uuteks arendustegevusteks • ettevõtlikud inimesed • mitmekesine puhkemajandus • üle vabariigi tuntud kaubamärk • ettevõtlusalane koostöö (n Romantiline Rannatee)	NÕRKUSED • majandusruumi kaugus Tallinnast • kvalifitseeritud tööjõu puudus • tasuvate töökohtade puudus • puuduv teadmine vabadest tootmis- ja teeninduspindadest - kinnisvaraportaaliid • vähene ettevõtlikkus • kinnisvara kallis hind • tööjõu puudus
VÕIMALUSED • rannaalade arendamine • kohalike eripärade rõhutamine asumites • külade keskuste arendamine • vallale kuuluvate kinnistute arendamine • koostöö tihendamine ettevõtjatega • Rail Baltic (transpordivõimaluste	OHUD • majanduslangus • Rail Balticu mõju (saamata jäänud tulu valla maadest)

parandamine ettevõtluses ja kodanike liikumisel)	
--	--

5.3 Tehniline infrastruktuur

TUGEVUSED • asukoht • rekonstrueeritud ja laiendatud ÜVK trassid Reius ja Uulus • rekonstrueeritud kaugküte Uulus • pidev arendustegevus • osaliselt valgustatud piirkonnad • endises Tahkuranna piirkonnas suur hulk mustkattega teid, tänavavalgustust ja kergliiklusteid	NÕRKUSED • hajali asustus • trasside pikkused kinnistute kohta pikad – kallid rajamiskulud • kergliiklusteede vähesus • interneti levi puudulikkus • vananenud infrastruktuur • ühisveevärgi ja kanalisatsiooni puudumine paljudes elamupiirkondades • palju valgustamata aumeid • vähe väljaarendatud supluskohti • Via Baltica – ületuskohtade, tunnelite, sildade puudumine
VÕIMALUSED • kergtee Iklast-Pärnusse • Via Baltica neljarealisteks • infrastruktuuride plaanipärane uuendamine	OHUD • riiklike arenduste (Rail Baltic, Via Baltica jne) piiranguvõõndid, külade lõhestamine, pikad ehitustähtajad, ehitusperioodid • kaitsealade piirangud • Via Baltica – ületuskohtade, tunnelite, sildade puudumine

5.4 Kultuur, sport ja vaba aeg

TUGEVUSED • olemas on infrastruktuur kultuuri- ja sporditegevuse korraldamiseks • erialaspetsialistide olemasolu • aktiivsed külaseltsid ja MTÜ-d • pikaajaliste traditsioonidega sündmused • head võimalused huvihariduseks ja -tegevuseks • valla toetus kultuurile ja spordile • valla tugi külaseltsidele ja MTÜ-dele • pikaajalised ja kogemustega huvitegevuse juhid • koostöö naabritega (Läti)	NÕRKUSED • sihtgruppide lõikes on huviringe ebaühtlaselt • eestvedamise ja osavõtu puudulikkus • Uulus ei ole pinkidega väliürituste pidamise kohta • info kättesaadavus • puudub laste huvitegevus suveperioodil • puuduvad hooajavälised turismiteenused • raamatukogude suur personalikulu
VÕIMALUSED • uute aktiivsete inimeste valda kolimine • uute aktiivsete külaseltside teke • kultuuri ja sporditegevuse ühtne koordineerimine • inimeste aktiivsuse toetamine	OHUD • suurte ürituste puhul eestvedaja loobub ürituse korraldamisest • osavõtu vähenemine • uuenduste kartus • vastandumine • rahvastiku vähenemine

• terviseradade kaardistamine ja märgistamine • raamatukogude tegevuste mitmekesistamine • kohaliku identiteedi väärtustamine (muuseumid, raamatukogud)	
---	--

5.5 Sotsiaalhoolekanne

TUGEVUSED • kvalifitseeritud tööjõud • sotsiaaleluruumid • eelarvelised vahendid isikutele või leibkondadele toimetuleku tagamiseks • tegevused ja teenused sihtrühmadele • perearsti teenuse kättesaadavus • hooldekodu	NÕRKUSED • hooldekodu kohtade vähesus • sotsiaaltöötajate ressurss ei kata töömahtu (puudub teenuse soovijate poolt rahastatava lepingulise koduhooldustöötaja ametikoht) • sotsiaalelupindade vähesus ja halb tehniline seisund • avahooldusteenuste (koduhooldusteenus) puudumine • erivajadustega laste hoiukohtade puudumine • vähene võimalus pakkuda sotsiaaltransporti • suur hulk töövõime kaotusega inimesi • ravikindlustuseta inimeste suur hulk • info liikumine • suur tööpiirkond
VÕIMALUSED • Häädemeeste hooldekodu laiendamine • sotsiaalvaldkonna projektide võimaluste ära kasutamine • teenuste pakkumine läbi kolmanda sektori • integreeritud teenuste pakkumine • Pärnu linna olemasolevate sotsiaalteenuste kasutamine • Hooldekodutasude KOV poolse osa tasumise vältimiseks kinnisvara võõrandamine vallale ja selle eest KOV poolne hilisem osamakse abivajajale	OHUD • elanikkonna vananemine, maksumaksjate arvu vähenemine • töökohtade vähesus võib suurendada elanike sõltuvust sotsiaaltoetustest • pensioni madal tase suurendab sõltuvust sotsiaalvaldkonna eelarvest • perekondade ja kogukonna liikmete vaheliste sidemete nõrgenemine • kogemustega personali vähenemine • ametnike töömahu suurenemine seoses riigi poolt omavalitsusele pandavate kohustustega • hooldekodu laiendamisel kohamaks kõrge • hooldekodu laiendamisel kõrgest kohamaksust tingitult suur koormus valla eelarvele pensionist ja sugulaste tasudest puudu jääva osa katmisel

5.6 Haridus ja noorsootöö

TUGEVUSED • hariduse väärtustamine • kvalifitseeritud töötajad • mitmekesised võimalused huvitegevuseks • hea koostöö lastevanematega • esindatud kõik haridustasemed • vallas on tugev huvikool • hästi korraldatud koolitransport (Häädemeeste piirkonnas) • toimiv noortekeskus Uulus ja noortetuba Võistes • koolist väljalangevuse puudumine (viimased 7 aastat) • võimekus hankida lisarahastust läbi projektide • valla lastele tagatud kvaliteetne alusharidus	NÕRKUSED • Laste ebaühtlane territoriaalne paiknemine • Optimeerimata haridusvõrk • Haridustaristu vananemine, kaasajastamise vajadus • Uulu kooli suur ruumipuudus • Õpetajaskonna kõrge keskmine vanus • Nõrk seos hariduse ja ühiskonna nõuete ning arengu kiiruse vahel • Kallid kohatasud • Lasteaedades rühmade erinevad täitumused
VÕIMALUSED • staadionite korrastamine • haridusasutuste ühisprojektid • Uulu kooli aula ja söökla ehitamine • Uulu lasteaia laienemine Mõisa kinnistule • vallas psühholoogi ja haridustehnoloogi tööle rakendamine • pedagoogide ühtne väärtustamine töötasuga • Häädemeeste vanale spordisaalile rakenduse leidmine • noorte spetsialistide leidmine ja kinnistamine • hariduse tugevam seostamine innovaatilise majandusega • laste sotsiaalsete oskuste ja loovuse arendamine • arengut toetava hariduskorralduse ellurakendamine • hariduskäsitluse muutumine (konkurentsikeskselt isiksuse arengu keskseks) • haridusvõrgu optimeerimine	OHUD • pidev laste arvu vähenemine • asutuste reorganiseerimise ja likvideerimise tulemusel laste olukorra halvenemine • koolivõrgu korrastamise tulemuseks perede lahkumine piirkonnast • suutmatus kaasa minna ühiskonnas toimuvate muutustega (õppekavade arendus, digipädevused) • huvitegevuse võimaluste vähenemine seoses valitsuse lisarahastuse kadumisega • asutuste reorganiseerimiseta jätmisel ja jätkuval vallapoolse osamakse suurenemisel õpetajate palkadeks tegemata jäävate investeeringute tõttu elanike jätkuv kiires tempos vähenemine

5.7 Heakord, loodus- ja keskkonnakaitse

TUGEVUSED • mitmekesine looduskeskkond • teadlikud elanikud • hea hooldus valla aladel • toimiv ohtlike jäätmete ring • korraldatud jäätmevedu • „Parem keskkond” ja “Kaunis kodu” tunnustused • loodusturistide meelispaik • RMK puhkealad ja matkarajad	NÕRKUSED • liiga palju looduskaitsealisi piiranguid • juhuküllastajate poolne looduskeskkonna prügistamine • üksikute inimeste keskkonnast mitte hooliv mõtteviis
VÕIMALUSED • rannaalade korrastamine • heakorralase teadlikkuse tõstmine • rahastuste ära kasutamine keskkonnaseisundi parandamiseks • taotleda keskkonnapiirangute vähendamist k.a mereäärde ehitusõigusi	OHUD • looduskaitsealade laiendamine ja tingimuste karmistamine • ülereguleerimine

5.8 Turvalisus

TUGEVUSED • kodanike aktiivsus • päästeameti olemasolu • kiirabi olemasolu • valvekaamerate olemasolu • kergliiklusteed • naabrivalve piirkondade teke	NÕRKUSED • Via Baltica liikluskorraldus ja 2+2 sõidurida • valvekaamerate vähesus • asukoht (välismaised kriminaalid) • piirkonnapolitsejate suur tööpiirkond • hajaasustus • suvilate suur osakaal • piirikaubandus
VÕIMALUSED • uute naabrivalve piirkondade teke • kergliiklusteede rajamine • valvesüsteemide arendamine • e-tehnoloogiate kasutamine turvalisuse tõstmiseks	OHUD • Via Baltica • üleujutused ja tormid • Rail Baltica poolitab valla

6. Hädemeeste valla visioon 2030+

Hädemeeste valla visioon aastateks 2030+ kirjeldab olukorda, kuhu vald soovib selleks ajaks jõuda.

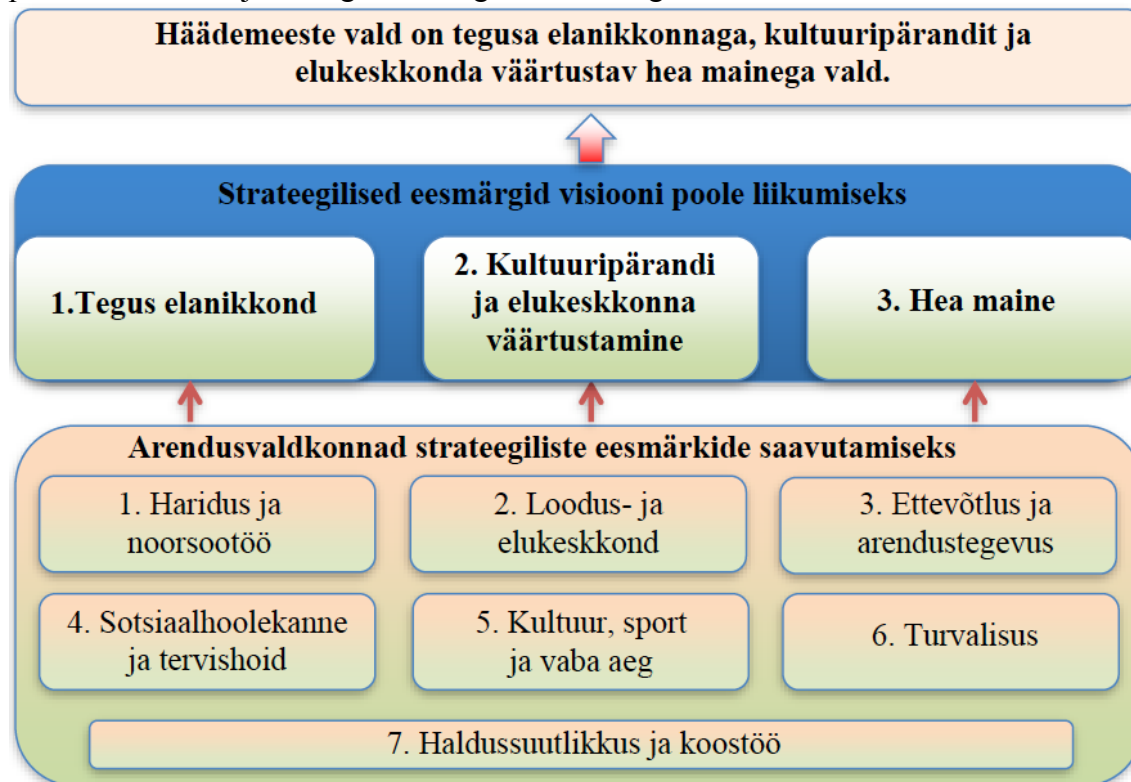
Hädemeeste vald on tegusa elanikkonnaga, ettevõtlikkust, elukeskkonda ja kultuuripärandit väärtustav hea mainega vald.

Visiooni selgitus:

- **tegus elanikkond** – vallas on aktiivsed, uuendusmeelsed ja oma valla hea käekäigu eest seisvad inimesed;
- **ettevõtlikkus** – vallas toetatakse nõu ja jõuga ettevõtlike inimeste ärilisi- ja mitteärilisi algatusi, mis aitavad kaasa valla arengule;
- **elukeskkonna väärtustamine** – vald panustab sellesse, et valla elanikel, ettevõtjatel ja külastajatel oleks võimalik käituda keskkonnateadlikult;
- **kultuuripärandi väärtustamine** – vallas on omavahel seotud ajaloo, kultuuripärandi ning looduse hoidmine ja väärtustamine;
- **hea maine** – vallal on positiivne maine nii kohalike elanike kui ka ettevõtjate ning külastajate ja puhkajate seas.

6.1. Hädemeeste valla arengumudel

Hädemeeste valla arengumudel illustreerib seda, millised on strateegilised eesmärgid visiooni poole liikumiseks ja millega tuleb tegeleda strateegiliste eesmärkide saavutamiseks.

Joonis 15 Hädemeeste valla arengumudel

7. ARENGUSTRATEEGIA

Arengustrateegias on kajastatud strateegilised arengueesmärgid, mis baseeruvad omavalitsuse visioonile. Eesmärkidest lähtuvalt on püstitatud ülesanded ning neist omakorda saavad alguse konkreetsed tegevused.

7.1 Juhtimine, regionaalhaldus

7.1. ARENGUEESMÄRK:

Suurenenud on juhtimis- ja koostöövõimekus, institutsionaalne suutlikkus ning inimeste ameti- ja erialane võimekus - vallaelanike teenistuses on kompetentne ja haldussuutlik ametnikkond ja volikogu

Elanike arv on kasvanud mõõdukalt ning vallaelanikele suudetakse pakkuda kvaliteetseid avalikke teenuseid.

7.1.1 ÜLESANNE:

Tõsta avalike teenuste kvaliteeti

Vallavalitsus ja volikogu on suutelised pakkuma avalikke teenuseid kvaliteetselt ja operatiivselt. Sealjuures on tähtis vallaelanikele olulise info kättesaadavus nii valla (uuendatud) koduleheküljelt kui ka muudest infokanalitest. Teavitatakse valla elanikke Liiviranna ajalehe kaudu, mille kodukanne on tasuta. Panustatakse uute vallakodanike informeerimisse. Selleks on üks võimalusi vallavalitsuse ja volikogu infopäeva korraldamine. Omavalitsuse haldussuutlikkuse parandamiseks on vajalik läbi viia koolitusi nii ametnikele kui ka vallavalitsuse ja volikogu liikmetele.

7.1.2 ÜLESANNE:

Rahvastiku alased näitajad on parenenud

Populariseeritakse elanike registrisse kandmist, et oleks selge ülevaade valla infrastruktuuri kasutajatest.

7.2 Arendustegevus ja majandus

7.2 ARENGUEESMÄRK:

Piirkondlik ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna arendamine - toimivad senised ja uued väikeettevõtted ning koostöö teiste omavalitsustega

7.2.1 ÜLESANNE:

Luua võimalusi ettevõtlusega alustamiseks/parandamiseks. Toimib koostöö teiste omavalitsustega

Omavalitsus loob tingimused (läbi planeerimise jms kasutada olevate vahendite) ettevõtluse edasiseks arenguks. Häädemeeste vallas on loodud tingimused väikeettevõtluse arenguks. Tegutsevad senised väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted. Suured keskkonda reostavad suurtööstused ei ole vallaelanike hinnangul siia sobivad.

Ettevõtlusega alustamist soodustatakse Uulu tööstusalal ja Häädemeeste keskasulas ning väikesemate ettevõtluspiirkondade arendamisega. [Valla arengu seisukohalt on oluline ka vallale kuuluvate kinnistute arendamine](#). Samuti on oluline valla väikesadamate arengu toetamine, mis annavad tööd kohalikele ja aitavad kaasa traditsiooniliste tegevusvaldkondade elujõulisusele.

7.2.2 ÜLESANNE:

Loodusressursside tõhus kasutus - luua turismitegevuseks soodsad võimalused, korrastades üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad

Ehitatakse ja varustatakse infrastruktuuriga aktiivse puhkuse keskused, supelrannad ja muud turismi- ja puhkealad. Muudetakse nimetatud alad lihtsasti kättesaadavaks paigutades informeerivad skeemid, viidatakse ja teadetatavlikult turistide vajadusi silmas pidades. Trükitakse ja levitatakse valda tutvustavaid kaarte ja infovoldikuid. Arendatakse loodus-, matka- ja ATV ning muid radasid koostöös naaberomavalitsustega. Osaletakse Eesti-Läti matkateede väljaarendamise ühisprojektis. Häädemeeste vald on hea logistilise asendi ja ilusa loodusega hea pereturismi sihtkoht. Toetatakse täismöödus golfiväljaku ja sellega kaasneva infrastruktuuri arendamist ja ehitamist. Lottemaa vahetus läheduses paiknev populaarne Reiu rand on korrastatud. Rajatakse Suurküla rannatee ja arendatakse Treimani supelrannat. Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad on seotud piirkonna ühise kaubamärgiga Romantiline Rannatee ja märgistatud Romantilise Rannatee logoga. Osalemine Romantilise Rannatee ühistegevustes ja Romantilise Rannatee strateegiliste eesmärkide täitmisel tuginedes dokumendile Pärnu Lahe Partnerluskogu Romantilise Rannatee turundusstrateegia 2014-2020.

7.2.3 ÜLESANNE:

Tagada arendustegevuseks vajalike strateegiliste dokumentide olemasolu

Arendustegevuse juures tuleb arvestada olemasoleva looduskonnaga ning sellest tulenevate piirangutega. Maakondlike või riiklike ühisprojektide juures peab tegema koostööd naaberomavalitsustega. Osaletakse Pärnumaa arenguga seotud ühisprojektides (nagu Via Baltica projektid, Pärnumaa ühistranspordikeskus). Vallal peab olema piisavalt ressursse, et oma arengukavali eesmärgi ja seadusest tulenevaid funktsioone täita. Seetõttu on vajalik jätkuvalt riigi omandis olevate maade munitsipaliseerimine vastavalt valla uuele üldplaneeringule. Arengukavas kirjeldatud tegevused on suunatud nii ettevõtjatele, vallaelanikele kui ka turistidele.

7.3 Tehniline infrastruktuur

7.3 ARENGUEESMÄRK:

Infrastruktuur on kaasaegne ja vastab kasutajate vajadustele - kvaliteetne elukeskkond, säästvad liikumisviisid. On loodud erinevaid liikumisviise integreeriv, elanike vajadusi arvestav ning keskkonnasõbralik liikumiskeskond

Tehniline infrastruktuur peab vastama kaasaja nõuetele ning elanike ja ettevõtjate vajadusele. Kaasaegne infrastruktuur loob tingimused konkurentsivõimelisemaks ettevõtluskeskkonnaks. Nüüdisaegne kommunaalmajandus on varasemast energiasäästlikum. Ühistransport võimaldab paremat liikumist Pärnusse ja seal sees. Ka kergliiklusteed muudavad liikumise Pärnusse ja külade vahel turvalisemaks ja mugavamaks. Teemat reguleerivad vallas teehoiukava ning ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava. Valla hoonete rekonstrueerimine energiasäästlikumaks, eriti Uulus Pargi tee 1 ja 3, Häädemeestel valla teenuskeskuses, lasteaias ja hooldekodus.

7.3.1 ÜLESANNE:

Teedevõrgu, sh kergliiklusteede ehitamine ja rekonstrueerimine vastavalt teehoiukavale

On loodud erinevaid liikumisviise integreeriv ning inim- ja keskkonnasõbralik liikumiskeskond.

Toimub liikumisviiside parem omavaheline kombineerimine, ligipääsuks töö- ja õppekohtadele, avalikele teenustele. Kergliiklusteede tähistamine ja muutmine ühtseks tervikuks ning avalike rattahoiukohtade loomine on elanike vajadusi arvestav.

Omavalitsus koos naaberomavalitsustega loob tingimused Raeküla ristmikust Häädemeeste valla piirini oleva kergliiklustee lõigu väljaehitamiseks (sh valgustus) ning Via Baltica äärde valgustatud

kergliiklustee Pärnu linnast väljaehitamiseks. Koostöös Pärnumaa omavalitsustega on loodud Pärnu ühistranspordikeskus ja loodud ühtne piletisüsteemi Pärnumaal. Lisaks arendatakse koostöös Jõulumäe Tervisespordikeskust ja sealseid tegevusi ning Reiu-Raeküla terviseradadega seonduvat. Esmajärjekorras ehitatakse kergliiklusteed Häädemeeste keskasulasse ning Laadi külas Siimu teeni. Suuremaks eesmärgiks on kergliiklustee ehitus Pärnust Võiste lõpuni. Vajalik on Ikla-Häädemeeste vana tee äärde kergliiklustee ehitamine. Kergliiklusteed on vajalikud eelkõige kohalikele turvaliseks liiklemiseks valla erinevate asulate ja naabruskonna asulate vahel, samuti on teed olulised piirkonna terviseportlastele ja turistidele. Lisaks on tekkinud vajadus Pärnu-Uulu kergliiklustee pikenduse järgi, mis viiks kergliiklejad Uulust Jõulumäele. Pikemas perspektiivis on vaja rajada kergliiklustee Pärnu linna piirist Läti riigi piirini.

7.3.2 ÜLESANNE:

Ehitada ja uuendada valla vee- ja kanalisatsiooniobjekte vastavalt ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavale

Vee- ja kanalisatsiooni objekte ehitatakse ja renoveeritakse vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele ning ÜVK arengukava kohaselt. Lähikavas on Häädemeeste ja Võiste aleviku vee- ja kanalisatsioonitrasside ning reoveepuhastite rekonstrueerimine. Valla territooriumile rajatakse nõuetekohased tuletõrje veevõtukohad.

7.3.3 ÜLESANNE:

Soodustada ühistranspordi kasutust

Ühistranspordi kasutamine tehakse mugavamaks paigutades bussiootepaviljone. Kasutusele on võetud ühtne piletisüsteem terves maakonnas k.a. Pärnu linn. Bussiliikluse arendamine peab toimuma koostöös Pärnu ühistranspordikeskusega arvestades ümberkaudsete omavalitsuste vajadusi ja elanike paiknemises toimunud muudatusi.

7.3.4 ÜLESANNE:

Tõsta energiatõhusust

Energiatõhusust saab tõsta valla omandis olevatel objektidel. Energiatõhususe tõstmise eesmärgiks on vähendada küttekulusid ning soojakadusid.

7.3.5 ÜLESANNE:

Tagada hajaasustusega piirkondades elavate peredele head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades

Hajaasustuse programmi kaudu rahastatud toetuse abil on võimalik välja ehitada veevärk ja kanalisatsioon, teha korda koduõuest suurele teele viiv juurdepääsutee või paigaldada autonoomseid elektrisüsteeme.

7.3.6 ÜLESANNE:

Aidata kaasa selliste järgmise põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrkude ehitamisele, mis võimaldavad lõppkasutajatel ülikiire lairibateenuse kasutamist

Lairibateenuse võrkude arendamine. Kiire lairibateenus on üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis võimaldab usaldusväärset ja tagatud andmeedastust igale lõppkasutajale igal ajahetkel allalaadimiskiirusega 30 kuni 100 megabitti sekundis.

7.4 Kultuur, sport ja vaba aeg

7.4 ARENGUEESMÄRK:

Läbi elujõulise kogukonna külade säilitamine ja jätkusuutliku kultuuri arendamine - toimub aktiivne kultuuri-, spordi- ja seltsielu kõigis külates

Omaalgatuse ja seltsitegevuse toetamine ning väärtustamine on oluline eelkõige seetõttu, et kultuuritegevus saaks alguse rohujuuretasandilt ning kultuurisündmused kajastaksid kodanike vajadusi ning kohalikku kultuuripärandit. Endises Tahkuranna piirkonnas on probleemiks uuselanike vähene kaasatus valla poolt korraldatud spordi- ja kultuuriüritustes. Seetõttu on vajalik tõhustada elanike teavitustööd, et valla elanikud identifitseeriks end valla kodanikena. Tähtis on ka vaba aja tegevuste sidustav mõju, kuna uue valla probleemiks on kogukondade paljususe ja erinevad ootused ning vajadused. Tuleb toetada traditsiooniliste ürituste jätkamist ja huvi säilimist nende vastu. Samas tuleb toetada kodanikeühenduse initsiatiivi regionaalsete ürituste korraldamisel nt Põhja Liivimaa festival, Kabli Päikeseloojangu festival, Tahkuranna kurgifestival, Uulu Lamba Vest. Tuleb pingutada selle nimel, et vallas jätkub kultuuri- ja vabaajategevus Pärnu kultuurielu lähedusest hoolimata. Võimalikult palju peab ära kasutama olemasolevate hoonete ressursse ja võimalusi. Toimib koostöö III sektori ja kohaliku omavalitsuse vahel vaba aja tegevuste kvaliteedi parandamiseks.

7.4.1 ÜLESANNE:

Tagada valla kultuuri- ja seltsielu jätkumiseks vajalike tingimuste olemasolu

Kultuuri- ja seltsielu edendamiseks rekonstrueeritakse Kabli seltsimaja ning jätkatakse Tahku Tare rekonstrueerimist. Tingimusi parandatakse ka Võiste suveaias, mis tahetakse muuta üheks piirkondliku vaba aja veetmise kohaks. Vabaõhuürituste atraktiivsemaks muutmiseks ja korraldamiseks on vajalik lähiaastatel toetusprojektide kaudu rajada Uulu laululava, soetada teisaldatav lava ja tantsupõrand. Vald toetab traditsiooniliste vallaülest ürituste ja külapäevade jätkamist ja värskendamist. Toetatakse ka MTÜ-de ja seltside tegevust vastavalt taotlustele. Väärtustatakse valla ajaloo ja vallaga seotud isikute ja mälestuste jäädvustamist, luues ajalootoa või muuseumi, korraldades näituseid ja välja andes trükiseid. Koostatakse ühtne sündmuste kalender, mis koondaks kõiki valla seotud üritusi nii valla territooriumil kui ka väljaspool.

7.4.2 ÜLESANNE:

Luua mitmekülgset võimalust tervise- ja rahvaspordi harrastamiseks

Häädemeeste valla tervise- ja rahvaspordi jaoks väga olulist Jõulumäe Tervisespordikeskuse edasist arengut toetatakse kooskõlas Jõulumäe Tervisespordikeskuse arengukavaga. Toetatakse külladesse spordirajatiste rajamist.

7.4.3 ÜLESANNE:

Luua valla elanikele mitmekülgset võimalust vaba aja veetmiseks

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on oluline väljaheitamata pindade kasutusele võtmine, samuti vajab parandamist akustika.

Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on kohati vananenud spordiinventar sh jõusaali vahendid. Võimaluseks on välijõusaalide rajamine Häädemeestele, Uulu ja Võistesse ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel, samuti Häädemeeste ja Uulu staadioni rekonstrueerimine. See aitaks kaasa õpilaste sportimisvõimaluste paranemisele ja erinevate ürituste korraldamise võimalikkusele. Traditsiooniliste kultuuriürituste juurutamine ja vabaõhuürituste ning kontsertide korraldamine koostöös MTÜ-de ja erasektoriga.

7.4.4 ÜLESANNE:

Aktiivne ja terve vallakodanik

Terviseliikumist propageerivate tegevuste korraldamine ja läbiviimine sh. ühistegevuste. Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud spordiinventar. Võimaluseks on selle väljavahetamine erinevate projektide toel. Paremaks [terviseedendusala töö arendamiseks ja](#)

tervistava elukeskkonna kujundamiseks on moodustatud tervisenõukogu ning koostatakse valla terviseprofiil.

7.5 Sotsiaalvaldkond ja rahvatervis

7.5 ARENGUEESMÄRK:

Turvaline sotsiaalkeskkond - sotsiaalne kaitse on tagatud kõigile vallaelanikele

Tagada sotsiaal- ja tugiteenused erivajadustega inimestele ja nende kõrge hoolduskoormusega pereliikmetele. Luua uusi vajaduspõhiseid sotsiaalteenuseid. Sealhulgas osaleda koostööprojektides hooldusteenust vajavate puuetega inimeste päevahoiusüsteemi (n. hoiukodu) loomiseks maakonnas. Vallavalitsus aitab kaasa perearsti ja vajadusel apteegiteenuse pakkumise mugavusele kõigi elanikkonna gruppide jaoks. Võimaluse korral tuleks kaasata kolmanda sektori poolt pakutavat ressursi sotsiaalteenuste pakkumiseks. Edendada ennetustööd noortega.

7.5.1 ÜLESANNE:

Tagada kõigile elanikkonna gruppidele rahuldav elukvaliteet ja võrdsed võimalused hõives osalemiseks

Häädemeeste hooldekodus toimub hooldusteenuse osutamine ööpäevaringselt abi vajavatele isikutele, kelle toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega. Alustatud on hooldekodu laiendamist ja olemasolevad ruumid renoveerimist ning inventar kaasajastamist. Arvesse võttes elanikkonna üldist vananemist ja eakate elanike osakaalu suurenemist ning eakate soove elada võimalikult kaua oma harjumuspäras keskkonnas on vajalik sihtgrupi vajadustest lähtuvalt avahooldusteenuse väljaarendamine ja pakkumine vallas.

Riskirühmade elamistingimusi parandatakse sotsiaalmajade renoveerimise jätkamisega. Kvaliteetse esmatasandi arstiabi (perearsti ja õe vastuvõtt ning apteek) kasutuse korraldamine on tagatud. Uuritakse võimalusi kolmanda sektori tõhusamaks kaasamiseks sotsiaalteenuste pakkumisel. Parandatakse puuetega inimeste liikumisvõimalusi kaldteede rajamise ja täiendamisega. Vajalik on koostada täpsem arenguplaan pansionaadi loomiseks eakatele ja erivajadustega inimestele.

7.6 Haridus, huviharidus ja noorsootöö

7.6 ARENGUEESMÄRK:

Haridus on kättesaadav, kvaliteetne ja vastab ühiskonna vajadustele

Haridusvaldkonda reguleerivad koolide ja lasteaedade arengukavad, koostatud on valla hariduse arengukava. Valla arengukavas on kajastatud haridusasutuste suuremad investeeringuvajadused, õppekasvatustlikud tegevused ei ole siin dubleeritud. Nii valla elanikud kui omavalitsus peavad oluliseks kodulähedase alg-, alus-, ja põhihariduse andmise jätkamist. Vajadus on uuendada Häädemeeste keskkooli ventilatsioonisüsteemi ja katust, laiendada Uulu Põhikooli ja Uulu lasteaeda. Kaasajastada Häädemeeste lasteaia ruume ja küttesüsteemi ja viia lasteaed tervisekaitse nõuetega vastavusse ning renoveerida Tahkuranna Lasteaed-Algkooli õppeklassid ja küttesüsteimid.

Noortekeskuse ja noortetubade rajamisel on püütud tagada nende olemasolu valla suuremates keskustes.

7.6.1 ÜLESANNE:

Tagada jätkuvalt kõigile valla eelkooliealistele lastele võimalus omandada alusharidust ning suurendada väikelaste vanemate osalemist tööturul

On loodud kodulähedased lasteaia- ja lapsehoiuvõimalused sh erivajadustega lastele. Tagada paindlik lapsehoiuteenus vallas tehes selleks koostööd nii Pärnu Linna kui lähiümbruse omavalitsustega.

Teosatud on Hädemeeste lasteaia kahe rühmaruumi renoveerimine, mööbli uuendamine ja mänguväljaku kaasajastamine. Vajalik on küttesüsteemi uuendamine ja ventilatsioonisüsteemi paigaldamine ning parkla rajamine. Lasteaia mänguväljaku kaasajastamise eesmärgiks oli mänguväljaku võimaluste mitmekesistamine ja väljaku lapsesõbralikumaks muutmine.

Tagada vastavalt vajadusele ja õigusnormidele lasteaiakohad valla lastele.

7.6.2 ÜLESANNE:

Tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks

Jätkatakse Uulu kooli ümbruse ja õueala projekteerimist ja renoveerimist. Uulu kooli staadion on läbinud uuenduskuuri - paigaldatud on uued katted jookusrajale, tenniseväljakule, jalgpalliväljak on saanud uue murukatte, staadionile on ehitatud spordivahendite hoiuruum. Kavas on Hädemeeste staadioni rekonstrueerimine. Kuna suurt rõhku on pööratud spordivõimaluste parendamisele, on vajalik ka spordi propageerimine noorte hulgas. Samuti on oluline tutvustada valla koolides valla ajalugu, ettevõtlust ja kohalikku omavalitsust.

7.6.3 ÜLESANNE:

Noorte huvi tõstmine kodukoha vastu läbi erinevate tegevusvõimaluste

Noori võib innustada noorsootöö tegevustest osa võtma noortele lisategevuse võimaluste loomisega läbi erinevate projektide, laagrite ja tegevuste. Nt. Hädemeeste ja Uulu skatepargi rajamine ja Tahkuranna Avatud Noortekeskuse ja Hädemeeste noortetoa olemasolevate ruumide laiendamine. Noorte parem kaasamine kultuuritöö korraldamisse. Ettevõtete külastamine, võimalusel tootmisprotsesside näitamine ja proovimine. Noorte paremaks kaasamiseks ühiskonnaellu on loodud valla noortekogu.

7.6.4 ÜLESANNE:

Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul

Võimalusel kaasata ümberõpet pakkuvatesse projektidesse tööturult eemalolijaid.

Haridusasutustel teha koostööd ettevõtjatega ametite propageerimiseks, noorte ettevõtlikkuse kasvatamiseks.

7.7 Heakord, loodus- ja keskkonnakaitse

7.7 ARENGUEESMÄRK:

Hädemeeste valla looduskeskkond on puhas, mitmekesine, hooldatud ja meeldiv

Kuna Hädemeeste valla looduskeskkond on niivõrd mitmekesine, on arendustegevuse puhul vajalik sellega arvestamine. Oluline on koostööd teha Keskkonnaameti, Riigimetsa Majandamise Keskusega. Väärtustamiseks valla elanike tööd oma koduümbruse korrastamisel ja kaunistamisel, viib vallavalitsus läbi igal aastal Kauni kodu konkursi. Valla üldise heakorra tagamise nimel peab hooldama olemasolevaid haljasalasid, võimaluse korral laiendades ja uusi rajades. Elanike igapäevase looduses liikumise ja tervisespordi harrastamise harjumuse tekitamiseks ja süvendamiseks on vajalik parandada olemasolevaid terviseradasid ja luua uusi võimalusi, näiteks praegu kasutusest väljas olevatete endiste karjäärialade rekultiveerimise näol. Looduskeskkond on oluline soodustav mõjutegur ka turismi arendamisel. Looduslikud turismikohad tuleb varustada vastava infrastruktuuriga, mis aitavad kaasa loodusväärtustega tutvumisele ning selle korras hoidmisele. Loodusalade kasutamisel tuleb arvestada suure kasutuskoormusega, mis tuleneb valla enda elanikkonnast, linnalähedasest asukohast kui ka heast turismipiirkonnast.

7.7.1 ÜLESANNE:

Muuta valla veekogude rannad ja kaldad turvaliselt juurdepääsetavaks ja atraktiivseks

Häädemeeste valla rannad muudetakse juurdepääsetavateks ja atraktiivseteks, korrastades vallale kuuluvaid rannaalasid, rajades juurdepääsuteid ja parandades ujumiskohtasid. Probleemiks on kõrkjate vohamine, neid tuleb niita enamkädavates kohtades. Eriti oluline on roo niitmine Uulu muuli ümbruses, kuna tegemist on kasutatava rekreatsiooniobjektiga. Pilliroo niitmisel tuleb samas arvestada, et juurestik ei hävi, sest muidu hakkab meri liivast kallast lõhkuma. Arendamist ja korrastamist vajavad Häädemeeste valla rannaalad ja supluskohad - Treimani, Kabli, Kihnulaiu, Tahkuranna ja Uulu.

7.7.2 ÜLESANNE:

Tagada valla üldine heakord ja väärtustada elukeskkonda

Valla üldine heakord tuleb tagada kõikjal külates, nii eramaadel kui ka valla maadel. Väärtustatakse ilusat elukeskkonda "Kauni kodu" valimisega igal aastal. Jäätmehooldus on korraldatud uue jäätmehoolduskava alusel. Valda iseloomustavate männi- ja muude metsade majandamine toimub neid taastades, hooldades ning uusi puid istutades.

7.7.3 ÜLESANNE:

Tiheasumites tühjade kruntide korrashoid

Tuleohutuse ja üldise ohutuse tagamine.

7.7.4 ÜLESANNE:

Korrastamata hoonete heakorra tagamine ja selle nõudmine

Valla majapidamiste heakorra tagamine.

7.7.5 ÜLESANNE:

Hoida korras ja laiendada valla pargialasid

Uulu park on renoveeritud ja laiendatud vastavalt projektile. [Heakorrastatud on K.Pätsi mälestusmärgi juures asuv pargi-ala koos kõnniteede, uue valgustuse ja pinkidega.](#) Rajatud on pargiala koos kõnniteede ja pinkidega Häädemeeste alevikus turuplatsi kõrval.

7.8 Turvalisus

7.8 ARENGUEESMÄRK:

Häädemeeste valla elukeskkond on turvaline

Häädemeeste valla üks suurimaid turvalisuseriske on Via Balticalt lähtuv liiklusohut. Valla suuremad asulad paiknevad Via Baltica ääres ning inimesed liiguvad üle maantee, kuna ühistranspordi peatused asuvad maantee ääres. Ohtlik on olukord Võiste alevikus Tahkuranna Lasteaed algkooli juures ja Uulus, kus lapsed on sunnitud igapäevaselt liikuma üle tiheda liiklusega maantee. Vallale kuuluvate hoonete ümbruses vandaalitsemise vältimiseks on paigaldatud turvakaameraid hoonete ümbruse jälgimiseks. Ennetustööd on vajalik teha eelkõige noortega, selgitades neile kuritegevuse ohte ja tagajärgesid.

7.8.1 ÜLESANNE:

Tagada elukeskkonna turvalisus

Valla elukeskkond muudetakse turvalisemaks Võiste aleviku ja Uulu keskasula liikluskorraldust turvalisemaks muutes. Eesmärgiks on tagada lastele turvaline koolitee, üle VIA Baltica on ohutud ülepääsud sildade ja tunnelite kaudu. Keskkonnariskide väljaselgitamiseks, hindamiseks ja nende ärahoidmis- ning leevendusmeetmete planeerimiseks on vajalik koostada valla riskianalüüs. Tehakse kuritegevuse ennetustööd eelkõige laste ja noorte seas.

8. Häädemeeste valla arengukava 2019-2020 investeringute prioriteedid

8.1 Prioriteedid 2019. aastal

1. Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale (Pärnu linna ja Uulu küla sidumine II etapp);
2. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale (Häädemeeste ja Võiste aleviku vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine);
3. Tänavavalgustusalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede rekonstrueerimine (vastavalt teehoiukavale);
4. Häädemeeste staadioni rekonstrueerimine;
5. Häädemeeste lasteaia rekonstrueerimine (sh. mänguväljakute ja küttesüsteemi uuendamine);
6. Uulu Põhikooli aula ja söökla projekteerimine ning ehitus;
7. Kergliiklustee Rannametsa-Ikla maantee ääres Häädemeeste alevikus;
8. Häädemeeste hooldekodu laiendamine ja renoveerimine;
9. Kabli Seltsimaja rekonstrueerimine;
10. Jaagupi sadama edasiarendamine;
11. K.Pätsi mälestusmärgi juures oleva pargiala rekonstrueerimine;
12. Häädemeeste Suurküla rannatee rajamine;
13. Pargi tee 1 (vallamaja) ja Pargi tee 3 (lasteaed) rekonstrueerimine (hoonete seinte ja katuse soojustamine ning uus fassaad);
14. Uulu Põhikooli staadioni renoveerimine;
15. Häädemeeste teenuskeskuse hoone rekonstrueerimine ja külastuskeskuse loomine (muuseum ja turismiinfopunkt)
16. Võiste aleviku kujundamine kalurikülaks

8.2 Prioriteedid 2020.aastal (ehitused, projekteerimised, toetuse taotlused)

1. Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale (Pärnu linna ja Uulu küla sidumine II etapp);
2. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale (Võiste aleviku vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine);
3. Uulu Põhikooli klassiruumide ja aula projekteerimine ning ehitus;
4. Pargi tee 1 (vallamaja, KSK) ja Pargi tee 3 (lasteaed) rekonstrueerimine (hoonete seinte ja katuse soojustamine ning uus fassaad);
5. Uulu Lasteaia laiendamine, 6. rühmaruumi rajamine kaupluse ruumidesse;
6. Häädemeeste Muusikakooli õpikeskkonna parendamine - sisetööd, küte, elekter, ventilatsioon;
7. Tänavavalgustusalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede rekonstrueerimine (vastavalt teehoiukavale);
8. Häädemeeste staadioni rekonstrueerimine;
9. Häädemeeste lasteaia rekonstrueerimine (sh. küttesüsteemi uuendamine);
10. Häädemeeste teenuskeskuse hoone rekonstrueerimine ja külastuskeskuse loomine (muuseum ja turismiinfopunkt);

11. Võiste aleviku kujundamine kalurikülaks;
13. Häädemeeste alevikus Pärnu mnt ümbruse kujundamine;
14. Häädemeeste alevikus hooldekodu ja lasteaia ümbruste kujundamine pargialaks;
15. Kabli Seltsimaja rekonstrueerimine;
16. Häädemeeste Suurküla rannatee ja parkla rajamine;
17. Häädemeeste Hooldekodu rekonstrueerimine toetuse saamise;l
18. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale (Häädemeeste aleviku vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine vaid toetuse saamisel);
19. Häädemeeste alevikus Tööstuse ja Aiandi tänavatele mustkatte rajamine ja valgustamine – toetuse taotlemine.

9. Arengukava seire ja muutmise kord

Arengukava muutmine toimub igal aastal ning see eelneb valla järgneva aasta eelarve koostamisele. Arengukava muutmise käigus koostatakse ülevaade arengukava elluviimise senisest käigust ja aktualiseeritakse valda iseloomustav statistiline materjal. Sealjuures hinnatakse arengustrateegia elluviimise edukust ja saavutusi ning investeeringute kavas toodud objekte ja tegevusi.

Ülevaade arengukava strateegiliste eesmärkide poole liikumise seisust sisaldub valla majandusaasta aruannetes.

Kõik arengukava muutmissetpanekud esitatakse volikogule. Arengukava muutmiseks loetakse olukorra analüüsi, visiooni ja arengumudelid esitatud strateegia sisulisi muutusi, samuti tegevuskava eesmärkide, ülesannete ja tegevuste muutmist või uute lisamist, mis oluliselt muudavad vallaeelarve kasutamist.

Arengukava projekti koostab valitsus ja esitab selle kinnitamiseks volikogule. Kõik valla arengudokumendid (üldplaneering, eelarvestrateegia, arengukava, valla territooriumi osa arengukava, valla ametiasutuse hallatavate asutuste arengukavad) peavad olema omavahel seotud ning ei tohi olla vastuolus.

Vallavalitsus korraldab avalike arutelude kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamise arengukava koostamise protsessi ning tagab kehtestatud arengukava järgimise. Teade arengukava ja selle muutmise eelnõu avalikustamise kohta avaldatakse valla veebilehel.

Arengukava koostamise ja muutmise menetlusreeglid sätestab Häädemeeste valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise ja menetlemise kord (<https://www.riigiteataja.ee/akt/415032016040>).

10. Arengukava selgitavad tabelid

Tabel 1 Vallale kuuluvad ehitised (Allikas: vallavalitsus)

	Rajatis
	Hoone
	Esmajärjekord

Vee ja kanalisatsiooniga seonduv anda esimesl võimalusel üle vee-ettevõtetele.

Jrk. Nr	Nimetus	EHR kood	Aadress	Katastritunnus	Arvamus
1	Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (2000)	103046999	Pargi tee 1, Uulu	84801:001:0479	Põhjalik rekonstrueerimine
	Uulu Raamatukogu				
	Uulu arstipunkt				
	Uulu vallamaja				
	Söökla				
2	Uulu Lasteaed ja kontorihoone (1988)	103025417	Pargi tee 3, Uulu	84801:001:1438	Põhjalik rekonstrueerimine pluss Pargi tn 3a kasutusele võtt
	Kauplus				
	Apteek				
	Ilusalong				
	Perearst				
1	Uulu lasteaia mänguväljak	220301002	Pargi tee 1 ja 3, Uulu	84801:001:0479 84801:001:1438	Jõepoolne vana aia osa korrastada
3	1-krt elamu	103025418	Pargi tee 3a, Uulu	84801:001:0187	Võtta kasutusele
4	Uulu Põhikool (1969)	103025192	Soometsa tee 3, Uulu	84801:001:0390	Vajab juurdeehitist ning renoveerimist
5	Uulu koolimaja (vana)	103025193	Soometsa tee 3	84801:001:0390	
6	Kuur	103025194	Soometsa tee 3	84801:001:0390	
7	Kuur	103025195	Soometsa tee 3	84801:001:0390	
2	Korvpalliväljak	220603575	Soometsate 4, Uulu	84801:001:0391	
8	Sotsmaja (10 korterit 1979)	103043460	Ringi tn 1, 86501 Võiste alevik	84801:005:0340	
9	Käimla	103025415	Ringi tn 1, Võiste	84801:005:0340	
10	Kuur	103043461	Ringi tn 1, Võiste	84801:005:0340	
11	Garaaž	103025414	Ringi tn 1, Võiste	84801:005:0340	
12	Külakeskus Tahku Tare (1988)	103025275	Tare, Tahkuranna küla	84801:005:0189	
13	Tahkuranna Lasteaed-alkkool	103025189	Riia mnt 2, 86501 Võiste	84801:005:0319	Vajab küttesõlme renoveerimist
3	Mälestuskivi - 165 aastat hariduselu Tahkurannas	220547094	Riia mnt 2, Võiste	84801:005:0319	
4	Spordiväljak (2013)	220606597	Riia mnt 2, 86501 Võiste	84801:005:0319	

14	Tahkuranna (Võiste) lasteaed (1980)	103049836	Sadama 12, 86501 Võiste	84801:005:0302	Terasside korrastamine
	Võiste Raamatukogu		Sadama 12, 86501 Võiste		
5	Mänguväljak	220606599	Sadama tn 12, Võiste	84801:005:0302	
15	Võiste Rahvamaja	103035852	Kaare tn 9, Võiste	84801:005:0262	Selgitada maja vajadus.
16	Kuur	103035853	Kaare tn 9, Võiste	84801:005:0262	
17	Häädemeeste Keskkool	103003901	Kooli tn 10, Häädemeeste	21301:006:0233	
18	Keskooli spordihoone	103050940	Kooli tn 10, Häädemeeste	21301:006:0233	Vana spordihoone seisab tühjalt, vaja ideid kasutuseks. Uuel spordihoonel laseb katus läbi
19	Garaaž-ladu	103003902		21301:006:0233	
6	Tuletõrje veehoidla	220730030	Kooli tn 10, Häädemeeste	21301:006:0233	
20	Häädemeeste Lasteaed	103045363	Lasteaia 4, Häädemeeste	21301:006:0144	Vajab õliküttelt maaküttele üleviimist ja hoone siseruumide rekonstrueerimist, ventilatsiooni
	Häädemeeste raamatukogu		Lasteaia 4, Häädemeeste		
7	Veehoidla	220465785	Lasteaia 4, Häädemeeste	21301:006:0144	Tuleb vettpidavaks teha
21	Häädemeeste Muusikakool	103003896	Pärnu mnt 32, Häädemeeste	21301:006:0238	Vajab põhjalikumat sanitaarremonti
22	Häädemeeste Noortemaja	120549092	Pärnu mnt 32, Häädemeeste	21301:006:0238	
23	Pesuköök	103045283		21301:006:0238	
24	Kuur	103003897		21301:006:0238	
	Häädemeeste muuseum		Kooli tn 9, Häädemeeste		ERAMAJA, renditud. Vaja leida uus pind
25	Hooldekodu	120275805	Lasteaia 1, Häädemeeste	21301:006:0143	Sel aastal alustatakse juurdeehituse ja renoveerimisega.
	Häädemeeste sotsiaalkeskus		Lasteaia 1, Häädemeeste		
26	Häädemeeste vallamaja	103003853	Pärnu mnt 13, Häädemeeste	21301:006:0140	Renoveerida ja uuendada küttesüsteem
27	Kuur	103003854		21301:006:0140	
28	Häädemeeste tervisekeskus	103004281	Pärnu mnt 22, Häädemeeste	21301:006:0163	
29	Häädemeeste bussijaam	120544048	Pärnu mnt 33, Häädemeeste	21301:006:0312	
30	Elamu	120794636	Staadioni 5, Häädemeeste	21301:006:0215	Hoone väga halvas olukorras, elamiskõlbmatu
31	Kuur	120794644		21301:006:0215	
8	Staadion	220722586	Staadioni tn 9, Häädemeeste	21301:001:0187	Vajab rekonstrueerimist
32	Staadioni abihoone	120722573		21301:001:0187	
33	Häädemeeste Laululava	kandmata	Suurküla tn 2, Häädemeeste	21301:001:0175	

34	Häädemeeste Seltsimaja	120275097	Suurküla tn 4, Häädemeeste	21301:006:0197	Kiiresti paigaldada vihmaveerennid
9	Parkla	220599729		21301:006:0197	
35	Elamu	120649465	Pääri, Ikla küla	21303:006:0259	
36	Kõrvalhoone	120649467		21303:006:0259	
37	Soometsa külamaja	120255735	Külamaja, Soometsa küla	21301:001:0078	Kiiresti paigaldada vihmaveerennid
38	Metsapoole Põhikool	103003810	Metsapoole koolimaja	21303:006:0248	
39	Võimla	120611165		21303:006:0248	
40	Elamu	103003811		21303:006:0248	
41	Pumbamaja	103050016		21303:006:0248	
10	Puurkaev	220468018		21303:006:0248	
11	Tuletõrjevee tiik	220649075		21303:006:0248	
42	Kuur-saun-ladu	103003812		21303:006:0248	
43	Kuur	103003813		21303:006:0248	
44	Kuur	103003814		21303:006:0248	
45	Kuur	103003816		21303:006:0248	
46	Laagri elamu	103003817		21303:006:0248	
47	Laagri saun	103003818		21303:006:0248	
48	Kuur	103003819		21303:006:0248	
49	Treimani Rahvamaja	103049378	Treimani rahvamaja	21303:005:0325	Vajab haldaja muutust ja siis renoveerimist ja majutuskohdade loomist
	Treimani raamatukogu- infopunkt				
50	Treimani bussijaam	120569955	Treimani bussijaam	21303:007:0030	
51	Kabli Lasteaed	103003906	Kabli lasteaed, Kabli	21301:001:0173	Hoone vajab renoveerimist
52	Kõrvalhoone	103003908		21301:001:0173	
53	Kuur	103003910		21301:001:0173	
54	Kelder	103003909		21301:001:0173	
55	Kabli seltsimaja	103045682	Kabli seltsimaja, Kabli	21303:002:0290	Renoveeritakse 2019 aastal
	Kabli raamatukogu			21303:002:0290	Töö ümberkorraldamine, uus asukoht
56	Kuur	120568703		21303:002:0290	
12	Käimla	220730553		21303:002:0290	
13	Eksponaatlaev	220638038		21303:002:0290	
14	Külakiik ja istepingid	220599024		21303:002:0290	
57	Kabli teenindushoone	120585495	Kabli supelrand, Kabli küla	21303:002:0655	
58	Autobussi ootepaviljon	120561604		21303:002:0655	
15	Kabli supelrand	220554033		21303:002:0655	Vajab uut reovee süsteemi
16	Katusealune	220624436		21303:002:0655	
59	Autobussi ootepaviljon	120585587	Kabli bussijaam, Kabli küla	21303:002:0699	Vajab renoveerimist või vähemalt katuse parandamist
17	Katusealune	220585588		21303:002:0699	
60	Massiaru sotsiaalmaja	103004283	Erna, Massiaru küla	21302:003:0065	Vajab renoveerimist
61	Saun-kuur	103004284		21302:003:0065	

62	Massiaru raamatukogu	103004288	Massiaru küla 86004	21302:003:0091	
63	Kuur	103004289		21302:003:0091	
	K O R T E R I D				
1	Pärnu mnt 11-5		Pärnu mnt 11-5, Häädemeeste	21301:006:0194	ÜÜRILEPING
2	Kooli tn 8-1		Kooli tn 8-1, Häädemeeste	21301:006:0269	
3	Mustamäe tee 4-1		Mustamäe tee 4-1, Kabli	21303:002:0306	
4	Timmkalda-5		Timmkalda-5, Võidu	21301:002:0079	
5	Uulu korter 1 – 15 politsei	103025092	Mõisa vkt 1, Uulu	84801:001:0098	

VESI KANAL

Jrk. Nr	Nimetus	EHR kood	Aadress	Kadastritunnus
1	Biopuhasti tehnohoone	120608197	Veepuhastusseadme, Uulu	84801:001:0140
2	Pumbamaja	103033358	Laadi tee 3, Uulu	84801:001:0385
3	Pumbamaja	120314279	Õunaaia puurkaev, Uulu	84801:001:0418
4	Silla tee veepumpla	120601026	Silla tee 4, Reiu	84801:001:1289
5	Pumbamaja	103035089	Käärdi tn 6, Võiste	84801:005:0293
6	Pumbamaja	103035088	Mänguplatsi, Võiste	84801:005:0303
7	Biopuhasti tehnohoone	120608184	Biopuhasti, Võiste	84801:005:0312
8	Käimla	103050482	Kaare tn 8, Võiste	84801:005:0337
9	Pumbamaja	120621657	Männituka tee 9, Laadi	84801:001:0605
1	Konstantin Pätsi (1939) mälestussammas	220546102	Pätsi, Tahkuranna	84801:004:0753
2	Mänguväljak	220288004	Mänguplatsi, Võiste	84801:005:0303
3	Laululava	220468707	Kaare tn 8, Võiste	84801:005:0337
4	Lipuvarras	220468708	Kaare tn 8, Võiste	84801:005:0337
5	Võiste suveaia välisvalgustus	220667671	Kaare tn 8, Võiste	84801:005:0337
6	Välikäimla	220303633	Kaare tn 8, Võiste	84801:005:0337
7	Häädemeeste müügipaviljon	220835086	Pärnu mnt 36, Häädemeeste	21301:001:0200
8	Haljasala	220828159		21301:001:0200
9	Katusealune	220585584	Ikla bussijaam, Ikla	21301:001:0176
10	Vaatlus-(radari)torn	220188496	Vana-Ikla, Ikla küla	21303:006:0044
11	Puhkepaik	220601659		21301:006:0044
12	Infotahvel	220601653		21301:006:0044
13	Sadama muulid	220280693	Jaagupi sadam, Penu	21303:001:0209
14	Sadama faarvaater (laeva sõidutee)	220280697		21303:001:0209
15	Kalurite kai	220280703		21303:001:0209
16	Ühendustee	220606944		21303:001:0209
17	Kai	220768097		21303:001:0209
18	Sadama akvatoorium	220656596		21303:001:0209

19	Kalmistu	kandmata	Urisaare kalmistu, Urisaare küla	21302:002:0064
20	Kanalisatsioonitorustik	220608593	Uulu	36 kinnistut
21	Kanalisatsioonitorustik	220608594	Uulu	36 kinnistut
22	Reoveekanalisatsioon	220772472	Uulu	
23	Biopuhasti	220608206	Uulu	84801:001:0140
24	Biopuhasti	220608203	Uulu	84801:001:0140
25	Biotiik	220608208	Uulu	84801:001:0143
26	Kanalisatsioon	220809453	Reiu	
27	Reiu tee reoveekanalisatsioon	220638117	Reiu	
28	Reovee kanalisatsioonipumpla	220555578	Reiu	84801:001:1209
29	Ponimetsa elamurajooni isevoolne kanalisatsioon	220286994	Reiu	84801:001:1350
30	Kulla tee survekanalisatsioon	220287032	Reiu	84801:001:1351
31	Kulla tee isevoolne kanalisatsioon	220287023	Reiu	84801:001:1351
32	Kanalisatsioonitorustik	220537701	Reiu	
33	Olmeheitvete ülepumpla ja survekanalisatsiooni torustik	220188575	Reiu	
34	Tõllapulga veevarustus ja kanalisatsioon	220291806	Reiu	
35	Viigi tee veevarustus ja kanalisatsioon	220292568	Reiu	84801:001:1262
36	Vee ja kanalisatsiooni survetrass	220298824	Reiu	84801:001:1289
37	Ühiskanalisatsioonitorustik koos pumplatega	220712814	Laadi	
38	Siimu elamukvartali kanalisatsioon	220310710	Laadi	84801:001:1145
39	Miku elamukvartali kanalisatsioon	220310702	Laadi	84801:001:1098
40	Ühiskanalisatsioonitrassid ja biopuhasti	220269512	Laadi	
41	Mäeotsa elamukvartali veevarustus ja kanalisatsioon	220306505	Laadi	84801:001:1173
42	Kanalisatsioonitorustik	220834710	Tahkuranna, Võiste	
43	Kanalisatsioonitorustik	220608546	Võiste	
44	Biopuhasti	220608189	Võiste	84801:005:0312
45	Kanalisatsioonitorustik koos pumplaga	220611998	Võiste	
46	Võiste Lasteaia vee ja kanalisatsioonitorustik	220826934	Võiste	
47	Veetorustik	220772490	Uulu	
48	Uulu veetorustik	220638070	Uulu	
49	Puurkaev	220287491	Uulu	84801:001:0418
50	Reiu tee veetorustik	220638120	Reiu	
51	Veevarustus	220809414	Reiu	
52	Külmaveetorustik	220733150	Reiu	
53	Ponimetsa elurajooni veetrass	220287008	Reiu	84801:001:1350

54	Kulla tee tuletõrje veevõtukoht	220668071	Reiu	84801:001:1351
55	Kulla tee veevarustus	220287025	Reiu	84801:001:1351
56	Veetorustik	220537682	Reiu	84801:001:1365
57	Tuletõrje veehoidla	220568066	Reiu	84801:001:1494
58	Tuletõrje veevõtukoht	220615147	Reiu	84801:001:1689
59	Veetorustik ja puurkaev	220269500	Laadi	
60	Külmaveetorustik	220621637	Laadi	
61	Uulu veetorustik, Siimu tee veevarustus	220314328	Laadi	
62	Ühisveevärgi torustik	220712815	Laadi	
63	Puurkaev	220311805	Laadi	84801:001:0605
64	Veetorustik	220674062	Tahkuranna	84801:004:0649
65	Veetorustik	220608879	Tahkuranna, Võiste	
66	Veetorustik	220834708	Tahkuranna, Võiste	
67	Veetorustik	220608883	Võiste	
68	Veetorustik Võiste	220608892	Võiste	
69	Võiste aleviku Kivi tänava veetrass	220283781	Võiste	
70	Tuletõrjerveehoidla	220608226	Võiste	84801:005:0303
71	Kaev	220460647	Võiste	84801:005:0319
72	Uulu küla sademeveesüsteem	220745675	Uulu	
73	Sadevee magistraalitoru	220688391	Laadi	84801:001:0668
74	Kergliiklustee Uulu-Soometsa	220587997	Uulu	
75	Kergliiklustee Uulu-Soometsa tänavavalgustus	220588094	Uulu	
76	Uulu-Laadi valgustusega kergliiklustee	220684344	Uulu	
77	Tänavavalgustus	220772928	Uulu	
78	Kergliiklustee	220772459	Uulu	
79	Valgustatud jalutustee	220589550	Uulu	84801:001:1542
80	Kergliiklustee koos valgustusega	220815107	Reiu	
81	Mereküla tee	220286973	Reiu	84801:001:0285
82	Parkla	220767999	Reiu	84801:001:0326
83	Elektrikaabel	220809983	Reiu	
84	Tõllapulga elamukvartali tänavavalgustus	220546034	Reiu	84801:001:1174
85	Tõllapulga tee tänavavalgustus	220767903	Reiu	
86	Viigi tee tänavavalgustus	220547248	Reiu	84801:001:1262
87	Viigi tee	220547243	Reiu	84801:001:1262
88	Ponimetsa tänavavalgustus	220287186	Reiu	84801:001:1350
89	Posti tee	220286968	Reiu	84801:001:1350
90	Kulla tee	220273663	Reiu	84801:001:1351
91	Kulla tänavavalgustus	220287188	Reiu	84801:001:1351
92	Reiuranna tee	220773539	Reiu	
93	Kuukivi tee	220286975	Reiu	
94	Tänavavalgustus (2 valgustit)	220775695	Reiu	84801:001:1406
95	Tänavavalgustus	220532820	Reiu	84801:001:1406

96	Sidekanalisatsiooni- torustik	220726288	Reiu	84801:001:1406
97	Poode tee	220530496	Tahkuranna	84801:004:0649
98	Tahku Tare tänavavalgustus	220767816	Tahkuranna	84801:005:0189
99	Mäe tn sõidu- ja kergliiklustee tänavavalgustus	220588165	Tahkuranna	84801:005:0189
100	Mäe tn sõidu- ja kergliiklustee	220588119	Tahkuranna	84801:005:0189
101	Tahkuranna Lasteaed- Algkooli tänavavalgustus	220767434	Võiste	84801:005:0319
102	Tänavavalgustus	220758967	Võiste	
103	Sadama ja Kaare tn vahelise kergliiklustee valgustus	220768028	Võiste	

Tabel 2 Majutusteenust pakuvad registreeritud ettevõtted (Allikas: Häädemeeste Vallavalitsus)

	Majutusasutus	Asukoht (küla)				Voodikohti (lisavoodi)
1.	Metsaääre majutus Olavi Kaubandus OÜ	Mereküla	http://olavikaubandus.eu/maja	Kristi Pulst Olavi Pulst	+372 56484333 kristi@coolclip.ee	11+(4)
2.	Reiumaa Motell Reiumaa Motell OÜ	Reiu küla	www.reiumaamotell.ee		+372 510 5514 reiumaa@gmail.com	37+(5)
3.	White House Puhkemaja ANS Grupp OÜ	Uulu küla	www.whitehouse.ee		+372 5805 0480, +372 446 0618 whouse@hotmail.ee	28
4.	Linumaja	Uulu küla	https://www.facebook.com/uululinumaja	Aina Henning	+372 564 98 593 +372 565 2047 ainahenning@gmail.com	6+2lisakoht a
5.	Viisnurga Puhkemajad KOLM KOLMNURKA OÜ	Uulu küla	www.viisnurgapuhkemajad.ee		info@viisnurgapuhkemajad.ee +372 5557 5831	18
6.	Jõulumäe Tervisespordikeskus SA Jõulumäe Tervisespordikeskus	Leina küla	www.joulumae.ee	Enn Tasalain	+372 445 6117 info@joulumae.ee	184(140)
7.	Abaja Talu	Tahkuranna	www.abaja.pri.ee	Alta ja	+372 445	21

		küla	e	Ilmar Tõnisson	6104 +372 513 2874	
8.	Pikla Linnumaja	Piirumi küla	www.pikla.ee	Aivar Merila	pikla.linnu maja@gma il.com +372 58876655	15
9.	Nurka talu VIP Reisid OÜ	Piirumi küla	VIP Reisid https://www.facebook.com/Nurkatalu	Katrin Virkus- Sule	+372 501 9766 kati@viprei sid.ee	24+7 lisakohta
10.	Kollamaa Puhkemaja	Suurküla 21 Häädemeeste alevik	www.kollamaa.ee	Marika Kose	+372 446 5146 +372 565 61373 marika.kos e@mail.ee	6+6 lisakohta
11.	Kosmonautika Puhkekeskus	Penu küla	www.kosmonautika.ee	Aivar Merila	+372 503 4829 info@kosmonautika.ee	100
12.	Rannakodu Puhkemaja	Penu küla	www.rannakodu.ee	Kerli Õismets	+372 5649 2074 kerli@rann akodu.ee	49+ 21 lisakohta
13.	Tuisuliiva Puhkemaja	Kabli küla	www.tuisuliiva.ee	Margit Eichen	+372 56 638 760 margit@tui suliiva.ee	20
14.	Mini Kämping Avatud 18.maist- 30.augustini	Kabli küla	www.minikampi.ng.ee		+372 5018507 +372 5093577 helto@hot. ee	20
15.	Lepanina Hotell	Kabli küla	www.lepanina.ee		+372 446 5024 lepanina@l epanina.ee	220
16.	Merelaane Puhkemaja	Merelaane tee 5, Kabli küla	www.armaskodu.wixsite.com/merelaane		+372 5277368 merelaane @hot.ee	6+1lisakoht
17.	Atsikivi Puhketalu	Penu küla	www.atsikivi.ee		+372 556 97588 info@atsiki vi.ee	11 talvel 39 suvel

18.	Krapi külalistemaja ja kämpingud	Treimani küla			+372 51 18 698 info.krapi@gmail.com	20 külalistemajas 12 puittelkides suvel 4 kämpingus suvel
19.	Kalbuse Maja	Treimani küla	www.kalbusemaja.ee		+372 445 6802 +372 534 39821; +372 5649 4096 info@kalbusemaja.ee	3 külaliskortris 4 hoovimajas
20.	Treimani Puhkemaja	Treimani küla			+372 502 1825 treimanipuhkemaja@gmail.com	8
21.	Ikla kantiini majutus	Ikla küla	http://www.premium-7.ee/ikla-kantiin		+372 514 5696 +372 4458100 merike@premium7.ee	10
22.	Ikla Hostel	Ikla küla	www.iklahostel.ee		+372 5309 2249 info@iklahostel.ee	52
23.	Piirissaare Turismitalu OÜ Puhketalu	Mereküla		Marju ja Heino Pulst		20 +
24.	Villa Carmen Sigem Grupp OÜ	Tahkuranna küla				8+ 5 lisakohta
25.	Silkini Puhkemaja Silkini Puhkemaja OÜ (tegutseb aktiivselt 1.juunist 30.septembrini)	Uulu küla				32 + kuni 10 lisakohta

Tabel 3 Häädemeeste vallas registreeritud mittetulundusühingud (allikas: Äriregister)

MTÜ nimi	Tegevus
MTÜ Tahkuranna Naisselts	Küla arendustegevus, naisliikumine, käsitöö, ürituste korraldamine
MTÜ Tahkuranna Kultuuriselts	Küla arendustegevus, vaba aja tegevuste organiseerimine, ürituste korraldamine, seltsingute koondamine
MTÜ Tantsuselts "Ülejala"	Eesti rahvatantsu valdkonna arendamine ja propageerimine; Eesti tantsupidude protsessis osalemine; vaba aja tegevuste organiseerimine, ürituste korraldamine
MTÜ Spordiklubi "Tahk"	Sportlik tegevus
Häädemeeste Kunstikäsitööselts "Räak"	Kunstialane loometegevus
MTÜ Kasemetsa käsitöö- ja spordiselts	Maaelu arendamine; külaelu toetamine ning edendamine; etnograafia ja tehniliste võtete säilitamine; ürituste ja koolituste korraldamine; noorte tervislike eluviiside ja ajaviitmise propageerimine
MTÜ Kärnataja	Motospordi huviliste ühendus, restoranid ja toitlustuskohad
MTÜ Tahkurandlane	Küla arendustegevus
MTÜ Värava Teraapiatall	Ratsutamisteraapia (hobuteraapia) võimaluste pakkumine ja arendamine
MTÜ Suusaklubi "Jõulu"	Sportlike tegevuste korraldamine
MTÜ Paintballi klubi NastyDog	Sportlik tegevus
MTÜ Pärnumaa Koeraspordi Akadeemia	Koeraspordi arendamine
MTÜ Keskküla Ratsaspordikeskus	Ratsaspordi arendamine
MTÜ Häädemeeste Suurküla	Piirkondlikku/kohalikku elu edendavad ja toetavad tegevused
MTÜ Lions Club Häädemeeste	Vaba aja sisustamine, kohaliku elu edendamine
MTÜ Võiste Sadamaühing	Võiste sadama arendamine ja omanike huvide esindamine, kohaliku elu edendamine
Häädemeeste Amburite klubi	Spordiklubide tegevus
MTÜ Uhlapere selts	Uulu vana rahvamaja tegevuste ja ajaloolise rolli taaselustamine ning füüsilise keskkonna kaasajastamine.
Massia Kool MTÜ	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus
MTÜ Eesti Amburite Liit	Spordi alaliitude, spordiliitude ja spordiühenduste tegevus.
MTÜ Külaselts Pulverk	Reiu küla endise Mereküla osas loodusväärtuste ja pärandkultuuri säilitamine, ajaloo jäädvustamine ning selleks ühistevõime edendamine ja küla arendustegevus

MTÜ Terve Eestlane	Luu, vahendada ja edendada kõike tervislikku, kultuurilist ja sotsiaalset, mis aitab kaasa Eesti inimeste hingelise ja füüsilise tasakaalu saavutamisele, taastamisele ja säilitamisele ning tasakaaluka ja terve eluviisi harrastamisele
MTÜ Tahku rannarahvas	Kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine, kogukonna kaasamine.
MTÜ Uulu Segakoor	Kohaliku koorilaulu kultuuri säilitamine ja edendamine; - läbi koorilaulu ja ühistegevuse kohaliku kultuurielu toetamine ja hoidmine ja seeläbi inimeste kultuurne vabaaja sisustamine; - kodukoha tutvustamine Eestis ja välisriikides.
MTÜ Tõlla Külaselts	külade traditsioonilise kultuuri ja küla elukeskkonna arendamine
MTÜ Võiste Külaselts	Tahkuranna piirkonna külade traditsioonilise- ja kaasaegse kultuuri parimate väärtuste propageerimine ja elukeskkonna arendamine
Häädemeeste Martad	lõbustus ja vaba aja tegevus, käsitöö
Kabli Külaselts	kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine
Laadi Külaselts	lõbustus ja vaba aja tegevus, kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine
MTÜ Massiaru Külade Ühendus	lõbustus ja vaba aja tegevus, kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine
MTÜ RANDLASED	kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine
MTÜ Mina Muudan	haridust abistavad tegevused
MTÜ Soometsa Külaselts	lõbustus ja vaba aja tegevus, kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine
MTÜ Trummiakadeemia	lõbustus ja vaba aja tegevus
MTÜ Aasavili	lõbustus ja vaba aja tegevus
MTÜ Edu Saadab Tegijaid	lõbustus ja vaba aja tegevus
MTÜ Massiaru Loomakeskus	lõbustus ja vaba aja tegevus
Raiesmaa Taluselts	lõbustus ja vaba aja tegevus
Rannametsa Külaselts	lõbustus ja vaba aja tegevus, kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine
Jaagupi Vabatahtlik Merepääste MTÜ	Pakkuda erinevaid kogukonnateenuseid, anda võimalus kohalikele elanikele piirkonna arendamisel kaasa lüüa